Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Rahbek, Knud Lyhne.; [Knud Lyne Rahbek].
Titel | Title:	Prosaiske Forsøg
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 6
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kiøbenhavn, 1785-1806
Fysiske størrelse | Physical extent:	8 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

52,- 104,- 8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

1 1 52 0 8 04848 1

+REX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Prosaiske Forsøg.

Siette Samling.

6291

Kiøbenhavn 1799.

Forlagt af Johan Friderik Schultz,
Hof- og Universitetsbogtrykker.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Mine Venner

det ædle og lykkelige Ægtepar

Peter og Caroline Collet

helliges

denne Samling.

Yet think not, Friendship only prompts my lays
I follow Virtue, where she shines, I praise.
—— To find an honeſt man I beat about,
And love him, court him, praiſe him, in or out.

Popes Epil. to the Satires.

Indhold.

Camill og Constance, et Revolutions Skilderie.
Første Stykke.

Camill og Constance.

Et Revolutions Skilderie.

Saae til de seneste Slægter skal Uvæirets Minde
Hævet ved Sandhedens Haand over Dagenes Tal;
Olding skal blotte sit Hoved, og Taarer nedrinde,
Naar han til Sønnesøn nævner Tyrannernes Fald.

Tordènen, Ode af F. H. Guldberg.

Forerindring.

"I Geneves borgerlige Uroeligheder — siger J. J. Rousseau i sine Bekiendelsers femte Bog — toge de tvende Borgere, Faderen og Sønnen Batillon, de to modsatte Partier, Sønnen Borgerskabets, og Faderen Øvrighedens. Da man 1737 greb til Vaaben, var jeg i Geneve, og saae dem begge gaae væbnede ud af et og samme Huus, den ene til Raadhuset, den anden til sit Qvarteer,

sikkre paa, et Par Timer efter at mødes, udsatte for at myrde hinanden. Dette afskyelige Syn giorde et saa levende Indtryk paa mig, at jeg svoer, aldrig at tage Deel i nogen Borgerkrig, og aldrig — hvis jeg nogensinde kom ind i mine Borgerrettigheder igien — enten selv at forfægte Friheden ved indvortes Vaaben, eller give min Stemme dertil."

Ofte ere disse Rousseaus Ord rundne mig i Tanke, dobbelt fra den Tidspunkt, da Revolutioner og Borgerkrige ere, saa at sige, blevne Dagens Orden over halve Europa. Medens andre, som speculative Philosopher, eller som Statsmænd, omtvistede Opstands og Revolutioners moralske og legale Retmæssighed eller Uretmæssighed, betragtede jeg dem blot, som Menneske, fra Menneskehedens Side, sukkede over dem, og endnu mere over enhver, som giorde dem nødvendige. Vel vover jeg ikke bestemt, og uden Undtagelse, at sige med

Lessing: at det, der koster Blod, intet Blod er værdt; thi undertiden kan man f. Ex. ved at udgyde eet skyldigt Menneskes Blod redde tusende, og Myriader uskyldiges; heller ikke med Rousseau, at eet Menneskes Blod er af større Værdie, end hele Menneskeslægtens Frihed: men vel torde jeg gientage efter denne sidste, at jeg for ingen Priis i Verden vilde have havt Deel i det lovligste Mytterie, da dette ikke kan skee uden Uroeligheder, Uordener, Voldsomheder, stundum ikke uden Blodsudgydelser; eller sige som een af den lovlige Friheds ærligste Venner blandt os: Jeg afskyer enhver Statsomveltning, blot ved physisk Magt.

Men har jeg aldrig kundet finde mig i den Politik, der tæller med Hoveder, som med Regnepenge, og betragter Mennesker, som Skakbrikker, man uden Betænkning kan opoffre for at giennemdrive sin Plan; har hver Draabe endog nok saa skyldig udgydet Borgerblod smertet mig; har jeg ærligen beklaget hvert Offer, der bragdes Revolu-

tionen, Robespierre, og Maria Antoinette, og Foulon, saavel som Vergniaud, Borgerindrn Roland, og Malesherbes; har jeg stedse gruet ved den Forestilling, at Blod bestandig kræver Blod; og at det, fra det Øieblik af, den første Blodsdraabe i en Revolution er rundet, ikke mere er mueligt, at forudsee, eller forudsige, naar da engang denne Blodstyrtning skal ophøre; da har det altid været mig dobbelt rædsomt, dobbelt vederstyggeligt, at tænke, at dette Borger- og Broder-blod flød for Borger- og Broder-hænder; ofte have Lucans og Velloys energiske Skildringer af slige skrækkelige Blodscener svævet for mig; ofte har jeg følt, hvad den Digter, til hvem det havde staaet at blive vor danske Corneille, i sin Einer har saa levende fremstilt, hvor smerteligt det maae være at falde for elsket Landsmands Hænder; men tillige følt, hvor lykkelig, hvor misundelsesværdig lykkelig dog den saaledes omkommende var mod sin Banemand!

Men endog disse Blodscener fraregnede, har det altid været mig en Rædsel at tænke mig den Tvedragt, det Borgerhad, den Udslukkelse af det ømmeste Venskabs reneste Følelser, den Sønderrivelse af Kierligheds og Naturens huldeste og helligste Baand, der er slige borgerlige Uenigheders naturlige og nødvendige Affødning. Mit Hierte gives, naar jeg saae Brødre, som de tvende Mirabeauer, som André og Joseph Chenier, Fader og Søn, som i Revolutionens første Dage Marchallen af Broglio og hans Søn Victor, i de senere, den, som Clichianer deporterede og siden undveegne Ramel, og hans Fader Finantsministeren, næsten i Spidsen af modsatte Partier; gives, naar Robespierre, mindet om, at Danton, han nu vilde fælde, havde været hans Ven, troede det nok, til sit Forsvar at sige: "Jeg var ogsaa Pethions, Rolands, Brissots Ven, de forraadde Fædrelandet, og jeg erklærede mig imod dem!" gives fyldobbelt ved at betænke, at — særdeles i Re-

volutions Dage — at forraade Fædrelandet, saa ofte intet andet betyder, end at søge dets Vel og Frelse ad andre, maaskee lige, eller nok saa rigtige Veie! og naar jeg nu forestilte mig, at, hvad her faldt i Øinene, fordi det indtraf mellem Mennesker, hvis Stilling var høi nok til at tildrage sig vor Opmærksomhed, maatte finde Sted i ethvert Huus, enhver Kreds, der ikke giorde sig fyldig i den utilgivelige Brøde, at være uden Deeltagelse i Fædrelandets Anliggender; at hver ny Misforstaaelse mellem Revolutionens Ledere aabnede et nyt svælgende Dyb, der ofte pludselig adskilte dem, som hidtil havde gaaet Haand i Haand; o! da fordobbledes mit inderlige brændende Ønske, at Frankrigs Exempel maatte giøre Nationer og især Regieringer vise! at man vilde see, og høre, medens det endnu var Tid, og inden man kom til at føle.

Om jeg da har igien sadlet om i Henseende til den franske Revolution? jeg kunde maaskee la-

de være i Indledningen at besvare, hvad tilfulde besvares i Bogen; dog, da det ikke var umueligt, at Indledningen torde læses af flere, i det mindste af andre, end Bogen, saa er her mit Svar: Jo mere mine Arbeider, og deriblandt ogsaa dette, have sat mig i den Nødvendighed at studere den franske Revolutions Historie, jo mere har jeg lært at indsee dens uundgaaelige Nødvendighed; indsee, at det var umueligt, at Folket længere kunde bære det feudalske, og hierarkalske, og satrapalske, og publikanske, og monopolistiske Jernaag, det Aarhundrede havde været nedtrykket af, og der maatte smerte desmere, jo dybere Saar det trykkede; at Folket, ikke nøiet med at afkaste dette Aag, sønderbrød det, for at være forvisset, det ikke skulde blive det paalistet, eller paatvunget paa ny, var ikke mindre naturligt. At denne Folkets Kamp og Seier besudledes med Blodstrømme, besmittedes med Grusomheder, hører langt mindre paa Folkets og Frihedens Regning, end paa deres,

der have giort dem disse allermeest til Vrede; det troer jeg mig og til at kunde godtgiøre; men at de ere Vanheld, frækkelige Vanheld, vil endog den meest ivrige Enthusiast for den franske Revolution vel ikke kunde nægte; at de i Nationen have frembragt en Usamdrægtigheds Aand, som dens indsigtsfuldeste og ædleste Ledere ofte have beklaget, kunde dens Aarbøger, og Dagbøger godtgiøre; og at denne Usamdrægtigheds Aand fra den store almene Forbindelse har udspredet, og maattet udsprede sig til de mindre, er heri forekommet mig det frækkeligste.

Jeg kiender meget vel den nuværende hos begge Partiers Fanatiker herskende Modephilosophie, som gaaer ud fra det Axiom, at Folkets Frelse skal være den ypperste Lov — en Sætning, der er ligeskikket til at være den første Artikel i Despotens og Anarchens, i Marats og Philip den andens Credo — og paa Grund heraf paa-

staaer, at den ægte Patriot maae hverken have Fader, Søn, Hustru, eller Ven, han skal intet kiende, intet agte uden Fædrelandet; men jeg tilstaaer, det bliver aldrig min Troe. Det Sted af den skionne franske Constitution fra 1795, der tiente mig, som forrige Binds Tilegnelse til en Mand, hvis ualmindelige Høderværdighed i alle hans personlige Forhold, endog paa Tider, da vi ikke vare Venner, tvang mig i de offentlige at lade ham vederfares Ret, bliver min uforanderlige Troesbekiendelse: "Ingen er god Borger, naar han ikke er god Søn, god Fader, god Broder, god Ven, god Ægtemand." Dybt er det mig indprentet, at man for at være Borger, maae først være Menneske; at hine snævrere Samfunds Baand, der binde os til Forældre, Børn, Hustrue, Sødskende, Venner, endnu ere helligere end det, der høfter os til Staten, eller rettere, at dette Baand egentlig ikke er andet, end en Sammensætning af hine. Det er Slapningen og Sønderrivelsen af disse Baand, der gior mig Revolutioner saa skrækkelige

og vederstyggelige, og der fordobbler min Afskye og mit Had, mod de smaa og store Aristokrater Hierarcher Anarcher og Despoter, og de Rois faineans, hvis Brøde Revolutionerne ere.

Man troe imidlertid ikke, at jeg bilder mig ind med en Penneskieder at kunde standse Blodgudindens ødelæggende Vognhiul; at jeg troer, disse svage Blade, skrevne paa et Sprog, som kun er kiendt i en Vraae af Jorden, og der af deres Forgiængeres Exempel have lært selv i denne Vraae, ikke at smiggre dem med for mange eller betydelige Læsere, skulle kunne aabne de Øine, der have tillukt dem for en tiaarig Jordbrand! mere end lykkelig vil jeg ansee mig, hvis blot disse Skildringer i denne den politiske Intolerances Epoke, maatte have det Held, at giøre een og anden opmærksom paa, at man med de meest modsatte Begreber, Grundsætninger, og Fremfærd, kan mene Fædrelandet, Menneskeheden, og Sandheden det lige vel, være lige ærlig, god, og agtbar Borger og Mand. Dette har ved denne Fortælling været mit Hovedøn-

ske og Hovedformaal! den var en Skiærv paa Tolerancens og Meningsfrihedens Alter! O at den selv maatte finde, hvad den ønsker at fremme!

Det er mig ikke ubekiendt, hvad man med Føie har indvendt mod historiske Romaner; imidlertid har jeg vovet at troe, at disse Indvendinger egentlig kun traf saadanne, som enten forvandskede Begivenhederne, eller gav digtede Personer en ugrundet Indflydelse derpaa; i nærværende Fortælling har jeg søgt at gaae en modsat Vei, ved at lade de virkelige Begivenheder have Indflydelse paa de digtede Personer; disse derimod ingen paa hine. Maaskee vil man indvende, at Opfindelsen af ingen Værdie kan være i en Roman, hvor den sande Historie udgiør den egentlige Fabel; kan være! kun troe man i saa Tilfælde ikke, at, hvad der var uden Fortieneste, ogsaa har været uden Vanskelighed. Sandelig! reen Digtning havde været uendelig lettere.

Det Rum, denne første Deel af Fortællingen har optaget, da jeg troede, at burde bringe den til

en Hvilepunkt, inden jeg afbrød den, har nødsaget mig, ikke i dette Bind at meddele enten Slutningen af Eulalia Meinau, som dog i mit Hoved er færdig, eller Fortsættelse af Melneks Ungdoms-Historie. Skulde imidlertid Slutningen af denne Fortælling ikke optage hele næste Bind, som formodentlig endnu i dette Aar vil blive færdigt, skal i det mindste Eulalia Meinau deri blive bragt til Ende.

Bakkehuset, den 26 Marti 1799.

K. L. Rahbek.

Camill og Conſtance

et Revolutions Skilderie.

Now friendship runs oer all her ancient claims,
Gueſt and Companion are their only narmes;
Old neighbourhood they fondly call to mind,
And how their boyish years in leagues were joind,
With grief each other mutually they know
And find a friend in every — — foe.

Lucans Pharsalia by Rowe 4 B. v. 283-288.

Ikke langt fra det ſtolte Frankrigs ſtoltere Hovedſtad ved Marnens deilige Bredder laae Slottet, eller, ſom det hos os vilde hedde, Herregaarden, Pontdormy, den ſidſte Levning af de anſeelige Eiendomme, en ældgammel adelig Slægt af ſamme Navn engang havde beſiddet. Dets nærværende Eier Armand Gaſton de Pontdormy var en gammel hæderfuld Kriger. Med Ære havde han under d'Etrees, Richelieu, Clermont, Contades, Broglio, og Soubiſe tient ſyv Aars Krigen igiennem; men al hans her udviiſte Tapperhed og Krigskyndighed var, en Etrees's og Brog-

lios varmeste Ynd eſt og Agtelse uanseet, ikke i Stand til at bringe ham høiere end til en Oberst-lieutnants Plads, da Regimenter, som bekiendt, under den daværende franske Hofregiering var dunnhagede Hofpoges udelukkende Eiendom. Der blev Fred; og med Gield, Saar, og Ære kom han tilbage fra det Land, hvor en Richelieu, og en Foulon, og saa mangen mindre Rover og Blodsuer under dem belæssede sig med uhyre Riigdomme og Forbandelser. Han tog sin Afskeed, drog ud paa sin fædrene Gaard, ægtede Honorine de Pierrepont, Søster af een af hans kiække-ste Vaabenbrødre, en ædel og elskelig Pige, og levede med hende i landlig Roeligheds Skiød saa lykkelige Dage, som Reisomhed, Uskyld og Kierlighed skiænke. Hun bragde ham en Søn og en Datter; men, som hans Lykke nu var paa det høieste, fik den et uforvindeligt Stød; Døden berøvede ham hans Honorine; ene hendes Børn hæftede ham nu til Livet; de vare alt, hvad han havde tilbage; de bleve alt, hvad han levede for; at pleie, at elske, at opdrage dem var hans eneste Jid; deres Tilvæxt, Fremgang, og Kierlighed hans eneste Glæde.

Da hans Honorine døde, var hendes Søn Victor fire, og hendes Datter Constance halvandet Aar gamle. Hver Dag, de voxte til, gruede Pontdormy meer og meer for den Tanke at see dem voxe fra sig, see dem opnaae den Alder, da han blev nød til at skilles fra dem, at de kunde erholde den Dannelse, han, skiendt en Mand af Kundskab og Oplysning, ikke saae sig i Stand til at give dem; hver Dag syntes denne Skilsmisses Øieblik at rykke nærmere, og hver Dag blev Forestillingen derom ham meer og meer uudholdelig. Lykken skaffede ham endelig Raad for denne Bekymring. I Pontdormys værdige Sognepræst Augustin Caubonne havde han en redelig og deeltagende Ven; længe havde Pontdormy vidst at sætte Priis paa denne værdige Mand; men i de tunge Dage, der fulgte paa Honorines Død, og da Religionens veldædige Trøst fra Augustins evangeliske Læber var den eeneste Lindring for hans saarede Hierte, var denne Agtelse bleven til inderligt Venskab; og jo længere og nøiere de omgikkes hinanden, jo mere bleve de Venner. For denne Mand klagede da Pontdormy sin Sorg, at han snart vilde see sig nødsaget, at sende i det

mindste sin Datter bort fra sig, for at forskaffe hende den Opdragelse, som Qvinde af Qvindehaand ene kan faae; og at det vel ikke vilde vare længe, inden han ligeledes vilde see sig tvunget at skille sig ved sin Søn, for at faae ham i een eller anden Opdragelses Anstalt, hvor han kunde blive meddeelt den Underviisning, han ikke selv fandt sig i Stand til at give ham. Augustin havde, ligesom hans Ven Gregoire, ingen Kierlighed for de saakaldte Underviisningsanstalter; ingen Underviisnings Fordele eller Fortriu, meente han, kunde opveie, hvad der tabtes ved, at Naturens helligste Baand sønderreves, eller i det mindste slappedes; ogsaa var i hans Tanker Faderviet og Faderhiertet i Opdragelsen af uendelig større Værd, end alt, hvad Theorie eller Erfaring kunde give en Fremmed. Kort tilforn havde Augustin mistet sin Broder Justin, en fortreffelig Botanist og Naturkyndig, Jean Jacqves Rousseaus Yndling og Ven, der havde efterladt en hielpeløs Enke med tvende uforsørgede Sønner i Kaar, som den beskeedne og uegennyttige Lærdes kun alt for hyppigen ere. Augustin havde sit saare maadelige Kald uagtet — da i Frankrig endnu mere end

andensteds herskede den barbariske Indretning, at de sande virksomme og gavnlige Folkelærere vansmægtede i Armod, medens uduelige Prælater i Ladhed, Overdaad, og Vellyst bortødslede Landets Fedme og Arbeidernes Sveed — det Forsæt, at aabne sin Broders Efterladte sit Huus, og dele sit knappe Udkomme med dem; han gjorde da Pontdormy det Forslag, at de kunde opdrage alle fire Børn i Foreening; og denne, der hos hendes Svoger havde lært at kiende den værdige Madam Caubonne; der vidste, at en ung Piges Hierte og Aand ikke lettelig kunde betroes i renere, ømmere, og dueligere Hænder, og der aldrig kunde ønsket sine Børn en ypperligere Lærer og Veileder, end Auguſtin selv, samtykkede med Glæde.

Nu er ingen Pyrenæer mere! sagde Frankrigs sleedske fiortende Ludvig til sin Sønneſon, da denne reiste hen, at tage Spaniens Throne i Besiddelse; fra det Øieblik, Madam Caubonne, og hendes to Sønner Camill og Maximin flyttede ind i Pontdormys Præsteſteboelig, kunde man med Foie sige, der var ingen Skillemuur mere mellem denne og Slottet. Hver af de tvende Familier var lige fuldkommen hiemme, hvor den saa

var; inden kort Tid vidste Børnene ingen Forskiæl mere paa nogen af de tre Gamle, og vare vante til, at elske alle tre, som deres Forældre, og anse hinanden indbyrdes, som Søskende. Det var ikke usædvanligt at høre een af dem helse Fader Præsten fra Fader Oberstlieutnanten, at han var taget med Broder Camill og Søster Constance ud at seile paa Marnen; det traf vel og, at Fremmede, som hørte Constance kalde Madam Eaubonne sin Moder, sagde hende Complimenter for denne Datter, der lignede hende saameget; en Vildfarelse, der bestyrkedes ved, at Constance var blond efter sin Moder; ligesom og Maximin den yngste af hendes Sønner, der uadskillelig hang ved Oberstlieutnanten og Victor, blev af dem, der ikke vare nøiere kiendte med Huset, gemeenligen kaldet den yngste Pontdormy. Ere i øvrigt almindelig Samdrægtighed og Kierlighed mellem Lærere og Lærlinge et Opdragelsesinstituts ypperste Fortrin, da torde man maaskee paastaae, at dette i det mindste i denne Henseende ikke lettelig har nogensinde havt Mage.

Det er Tid, at Læserne nu lære at kiende noget til de fire Unge, der dog egentlig ere denne Fortællings Hovedpersoner.

Victor, Pontdormys Søn, syntes af Naturen ligesom skabt til Krigerens Stand, hvortil Fødselen bestemte, og Tilbøielighed henrev ham. Fra sin tidlige Barndom af var han stor og stærk for sin Alder, derhos hændig og smidig, haardfør og diærv. Skiøndt gamle Pontdormy ikke var smittet af Adelsstandens alt for almindelige Hovmod, var han dog ikke frie for den Svaghed, at sætte betydelig Pris paa, at saavel hans, som Honorines, Forfædre havde været Vaabenbrødre af Frankrigs Achil, Gaston de Foix, og af Ridderen uden Frygt og Lyde, Helten Bayard. Fra Victors spædeste Aar havde Faderen bestandig kaldet ham dette i Minde, aldrig for at fremstille ham det, som en Adkomst til høiere Rettigheder, men blot som en Forpligtelse til høiere Dyder, til urokkeligt Heltemod, hømodig Selvopoffrelse, usmittet Redelighed, og den strængeste Ærekierhed. Af denne Grund saae og Augustin, efterat ham var betroet en Deel i Victors Opdragelse, igiennem Fingre med disse hans Lærling meddeelte Adelsbegreber, saa fuldkommen han end selv indsaae Adelsskabets latterlige Intet. Saare tidlig nedlagdes, og fremelskedes da hos Victor en Ridder-

aand, som blev hans hele Siels herskende Følelse, som ledsagede, eller rettere førte ham til sin Død. Mod blev i hans Øine den ypperste, ja næsten den eneste Dyd, og enhver Last blev ham forhadt, saasnart den fremstilte sig for ham under Skikkelse af Feighed, eller saasnart han gienkaldte sig, hvad Augustin saa ofte indskierpede ham, at eene den Retskafne kunde have virkeligt Mod. Tidlig var han, og daglig blev han da mere og mere sin Faders Stolthed. Var endog den omme Madam Caubonne, der med en Moders Omhue for disse Børn havde faaet en Moders Hierte for dem, ofte misfornøiet, ikke sielden bekymret, over de mangfoldige ofte farlige Eventyr, hvori hans tøileløse Driftighed idelig henrev ham og hans Legebrødre, tog gamle Pontdormy dog, saasnart han var fraværende, bestandig hans Forsvar, og sagde: det Mod, der nu binder an med glubske Hunde og uvane Tyre, kan engang, som min Assas's frelse Fædrelandet ved at trodse de fiendtlige Bajonetter, kan lede Victor mod fiendtlige Batterier og Brecher, som det nu fører ham i utilgiængelige Træetoppe, og paa Kirketaarnets Tinde. Naar

hun da vedblev at foreſtille Forſkiællen imellem at trodſe nødvendig Fare, og ſelv forſætlig at opſøge den, erindrede ſom oftest gamle Auguſtin, at naar hine virkelige og fornødne Farer først kom, vilde Trangen og Lysten til at opſøge unødvendige sikkerlig tabe sig. Mueligt — sagde han — er det rigtig nok, at han engang kan komme til at volde os Sorg; men for den kan jo ingen menneskelig Viisdom betrygge os; men derfor tør jeg staae inde, at han skal aldrig giøre os Skam. Ofte glemte og alle de tree den Forvovenhed, der styrtede Victor i Faren, af Beundring over den Uforsagthed, der ledsagede ham deri, og den spartanske Haardførhed, hvormed han bar dens ofte smertelige Følger.

Fra Helten maae vi ikke skille hans Vaabenbroder. Det er allerede forhen nævnt, at Maximin, den yngste af Auguſtins Brødersønner, særdeles hang ved Pontdormy og ved Victor; især havde dennes Hændighed, Styrke, og Driftighed gandske giort ham til Maximins Ideal. Troelig deelte han alle Victors Eventyr; selv dem, han, der var fire Aar yngre, ikke havde Kræfter til at udføre, maatte han dog i det mindste be-

standig prøve; ja, da han vel ikke frygtede, thi det lod sig lettelig tænke, men kiendte, Faren mindre end Victor, var han meget ofte den, der foreslog, eller foretog de allerdristigste Vovestykker, sikker paa, at Victor ikke lettelig undslog sig, og sikkerlig aldrig blev tilbage, naar han saae Maximin være inde i Faren.

Ikke mindre, men gandske forskielligt Mod besad Maximins ældre Broder Camill, der var Victors jævnaarige. Ogsaa han deelte som oftest deres Eventyrer og Farer, men gemeenlig kun for at redde dem vel ud deraf. Han besad ikke Victors ualmindelige Styrke; ikke Maximins Lynsnarhed; men arbeidsvant og utrættelig erstattede han ved sin Udholdenhed, og ved det sindige Mod, der aldrig forlod ham, fuldkommen Savnet af hine Fortrin. Med faa Ord kunde man caracterisere disse trende Ynglinge saaledes: Maximin kiendte ingen Fare, Victor agtede ingen, og Camill frygtede ingen; men han giorde sig Umage for tilfulde at kiende, og især ikke at agte den ringe, at han desbedre kunde overvinde den. I øvrigt vare de andres larmende Moerskaber ikke hans Sag; hans Glæder, hans Sysler vare af et stil-

lere Slags. Medens Pontdormys Grændser vare for snævre for deres uroelige Eventyrs Aand, var Constances lidet Lystgvarteer i Pontdormys Præstehauge hans Virkekreds og hans Himmel. Her at forrette, hvad Haandarbeid hende var for besværligt, grave, hente Vand til hende, i Engen og Lunden opsøge de smukkeste Blomster og Vækster, som hun kunde plante ind i sin liden Hauge, var Camills kiæreste Syssel, ligesom hun var hans kiæreste Selskab. Gierne havde Victor og Maximin, saameget de forresten end begge holdt af Constance, spottet over dette Pigeselskab og Pigevæsen, havde ikke Camill ved saa mangen Leilighed viist, at han var, endog læuge førend Aarene, Karl.

At Constance og han ved dette idelige Samlevnet, ved alle disse skyldfrie Glæder, og barnlige Sorger, de deelte med hinanden, fik hinanden daglig kierere og kierere, er saare naturligt; ogsaa følte de godt begge to, at de holdt mere af hinanden, end af nogen af de to andre; kun at de holdt anderledes af hinanden, var noget, der rimeligviis ikke saa let, eller saa snart var faldet dem ind, havde ikke en synderlig Tildragelse aabnet deres Øine,

og i det mindste lært dem at føle, hvad de ikke endnu kunde fatte.

I Pontdormys gammeldags rummelige Slotshauge stod et gammelt Lysthuus, fra hvis Qvistsal over Marnen, Foreningen med Seine, Charenton, og indtil Paris var en fortryllende Udsigt. Madam Caubonne, som særdeles elskede denne, havde her næsten sit bestandige Sommerophold, og Constance, hvis fleste Timer altsaa henrunde paa dette Værelse, havde da blandt andet og en tam Canariefugl der, som var hendes særdeles Yndling. En smuk Sommeraften, som denne hele liden Republik efter at have fuldbragt sit Dagværk havde giort sin sædvanlige Aftenspadseregang langs med Marnens fortryllende Bred, og nu vilde giennem Slotshaugen gaae hiem, mødte dem pludselig en stærk Brandlugt, som de ilede efter, og opdagede snart, at den kom fra det yndede Lysthuus, hvor formodentlig om Eftermiddagen, da Theen var blevet bragt op, af Uforsigtighed i det nederste Værelse var tabt en Glød, der umærket havde ligget og ulmet, til den nu med eet var slaaet op i høie Luer. Medens Augustin og Pontdormy ilede efter Folk, og Sluk-

ningsanstalter, jamrede Constance for sin kiære Canariefugl; brav Karl først ind efter den! raabte Maximin, og som en Pil afsted til det brændende Lysthuus, dog ikke saa hurtig, at jo Victor, der ved hans første Udraab var stukket i Rund, i Dørren fløi ham forbi. Men blindede og dovede af Røgen vare de ikke blot ikke i Stand til at finde den ellers saa velkiendte Trappe op til Qvistsalen; men Kræfter og Samling begyndte at forgaae dem; og upaatvivlelig vare de blevne et Offer for deres uoverlagte Forvovenhed, var ikke Pontdormy i det samme kommet til, og med et Tørklæde for Næse og Mund, for ikke at qvæles af Røgen, styrtet ind efter dem, og havde med Møie og Fare lykkelig faaet dem tilbage.

Men nu savnede man Camill, og uagtet baade Victor og Maximin forsikkrede, der var ingen løbet ind, uden de, uagtet Madam Caubonne og Constance bevidnede, at han ikke engang havde været uden for med dem, var dog den faderligsømme Pontdormy saa vis paa, Drengen maatte være derinde, at han atter vilde vovet sig ind for at søge ham, da Camill i det samme fuld af Glæde kom løbende med Constances Canariefugl i Haanden. O min

Canariefugl! tak! tak! raabte Constance, og Taarerne kom hende i Øinene af Glæde. I det samme kom Auguſtin til med Gaardens Folk og en Sprøite; men Camill forſikkrede dem, det vilde ikke nytte til nogen Ting, da Gulvet allerede begyndte at brænde i Salen, medens han var der; og i det samme Øieblik ſaae de Luerne ſlaae ud giennem Sals Vinduerne paa adſkillige Sider. Da derved nu intet var at giøre, vendte hele Opmærkſomheden ſig til Camill for at erfare, hvorledes han havde faaet den Fugl reddet; han fortalte da, at han var gaaet op ad det Træe, der gik lige op til det Vindue, hvor Fuglen pleiede at hænge, havde ſlaaet et Par Ruder ind, aabnet Vinduet, taget Buret, og derpaa med et Seglgarn, han havde bragt med til det ſamme, hidſet Buret ned først, og ſiden gaaet ſelv ſamme Vei tilbage, ſom han kom op. Gamle Pontdormy, hvis Øieſteen Conſtance var, klappede ham paa Hovedet, og ſagde, han var en brav Dreng; Auguſtin frydedes ved det Overlæg og Sindighed, han i det hele Foretagende havde viiſt, og foreholdt begge de andre: at det var for dette kolde Mod, der var hverken Farer eller Umueligheder til. Men Madam

Caubonne, som var Moder, og som uagtet hendes moderlige Velbehag over hans Kiækhed og Godhed dog mere levende følte hans Fare, gientaldte sig, at han ikke kunde have taget Fuglen uden at komme ind i Værelset, da hun befindede sig, at hun havde selv ladet den staae paa et Bord noget fra Vinduet, erindrede sig nu, at han havde tilstaaet, han havde seet Gulvet brænde, og fandt ved nærmere at besee ham, at ikke blot hans Hænder vare blodige og brændte, men og at hans Klæder adskillige Steder vare svedne. Han tilsted da og, at han havde maattet sætte sig skraus i Vinduet for at trække Bordet til sig, og faae Buret fat, at han havde skaaret sig paa Glasset af Ruden, og at Ilden af Vinduet neden under, havde, medens han gik ned, slaaet ud i Træet, og adskillige Gange begyndt at faae fat i ham. "Nu Constance! sagde Madam Caubonne: om nu Camill var kommet til Ulykke der, havde du saa ikke havt det paa dig." "Nei Moder! sagde Camill: Constance bad mig ikke om det." "Jo — sagde Constance rødmende og grædende: jeg klagede rigtig nok for min stakkels Fugl." "Ja! men da var Camill der ikke — sagde Victor. Han løb fra os, saa-

snart vi saae, Ilden var i Lysthuset." "Men hvor faldt du da paa den Fugl?" spurgte Madam Caubonne. "Og jeg vidste, hvormeget Søster Constance holdt af den!" svarte han. Det vidste ingen af de gamle noget at indvende imod, men fra det Øieblik af kaldte Constance Fuglen Camill.

Havde hun holdt inderlig af den tilforn, da blev den hende usigelig kiærere nu! med en Glæde, hvorfor hun ikke selv vidste at giøre sig Rede, kiælede hun for den, og modtog dens Kiærtegn; med en Følelse, som vi ligesaalidt kunne beskrive, som Camill selv kunde forklare saae han hendes Kierlighed for den; men det havde ikke mere været ham mueligt, som tilforn selv, at kiæle for den, eller for Exempel lade den tage et Stykke Sukker af hans Mund. Uden at vide af det selv, saae Constance Camill, og Camill Constance i denne Fugl; for ham omgav Kierlighed den med hele Constances Helligdom; for hende med Camills hele Elskværdighed. En anden mærkelig Omstændighed var den særdeles Interresse Lysthuustomten, og det halvbrændte Træe, som Constance ved indstændige Bønner og næsten med Taarer frelste fra at fældes, fik for dem begge.

Her tilbragde de deres Frietimer, snart samlede, snart hver for sig; her anlagde Camill Constance en Græsbænk, her plantede han hende en liden Løvhytte; her var ufeilbarlig det første Sted, hver af dem tyede til, naar Værliget eller Aarstid havde for en Stund udelukt dem fra Haugen; savnede man een af dem, var man altid vis paa at kunde finde den her; her — maaskee i den ubevidste Hensigt at skaffe sig selv et fuldgyldigt Paaskud til at kunde være der saa bestandig — blev først et Par Rosenbuske, saa efterhaanden alt flere og flere Blomstertræer henplantede, og endelig en liden Lysthauge anlagt, som efterhaanden aldeles stak Præstehaugen ud, saavel i Constances, som Camills Ynde. En petrarkiserende Digter vilde i Kierlighedens Camilliestil sige: at Amor ved Lysthusets Brand havde tændt en uudslukkelig Fakkel, og at han bestandig søgte, under dets Aske at vedligeholde en forborgen Ild, for at kunde igien faae den i Brand, hvis den nogensinde skulde tegne til at slukkes. Men dette sidste var ikke Tilfældet; uden selv at vide, hvad Kierlighed var, slik de hinanden daglig kierere, og det med den ukyndige Ungdoms lykkelige skyldfrie Sorgløshed.

Dog — skal man kunde forstaae, hvorledes det var mueligt, at i vort Old, i den sidste Fierdedeel af det attende Aarhundrede, i Frankrig, i Nærheden af Paris, et Par unge Mennesker af de Aar, og i øvrigt af den Aands Dannelse og Aands Modenhed, saa lidet kunde forstaae deres egne Følelser, saa inderlig og saa sværmerisk kunde elske hinanden, uden selv at vide deraf; kunde være saa ukiendte med det, de dog saa levende vare i Stand til at føle, da vil det ikke være ufornødent at giøre Læserne bekiendte med de fire Unges øvrige Opdragelses Maade, saa meget mere, som maaskee een og anden af det foregaaende kunde være fristet til den vrange Formodning, at man paa nymodens pseudophilantropinsk blot udvikklede, og uddannede Legemets Evner paa Siælens Bekostning; da derimod just deri denne Opdragelses sande Fortrin bestod, at Legem, Aand, og Hierte uddannedes i det vedbørlige Forhold. Med yderste Nøiagtighed vare deres Arbeidstimer fordeelte, og med strængeste Orden iagttoges denne Fordeeling. Døde og levende Sprog, Historie, Geographie, Naturhistorie og Naturlære havde deres Timer, da Augustin gav Undervisning deri; han afløstes af Pont-

dormy, der ligeledes til bestemte Timer gav Undervisning i Astronomie og Mathematik, ligesom han til andre Tider underviste dem i alle saakaldte ridderlige Øvelser, hvori han var fuldkommen Mester. Naar Undervisningen var af den Natur, at Constance ikke kunde tage Deel deri, anvendte hun Tiden under Madam Eaubonne til qvindelige Arbeider, eller til Musik og Tegning, hvori denne talentfulde Kone var ligeledes hendes Lærerinde.

Man finder i dette Udkast ingen Timer til Religions- eller Moral-undervisning, og dog vilde det maaskee være vanskeligt at fremstille Børn af deres Alder, som deri havde været underviste, som de; thi egenlig løb denne Undervisning ikke allene ind i alle de øvrige, men selv deres Frietimer, deres Maaltider, deres Spadseregange, og end mere disse Aftentimer, da det var Flids og god Forholds Belønning af een eller anden enten selvvalgt eller foreslaaet god Bog at torde forelæse Madam Eaubonne og de øvrige, vare især heldigede dertil; og lærte snart begge de øvrige Augustin den skionne Kunst af, ved alle slige tilfældige Leiligheder at meddeele de nyttigste Lærdomme, der

baade, da de kom uventede, gjorde desmere Indtryk, og modtoges desbegierligere, og der, da de som oftest indstrøedes ved daglig mødende Gienstænder og Tildragelser, tillige havde den Fordeel ved disse ideligen at kaldes i Minde.

Midlertid yttrede ved disse Leiligheder deres Caracterers Forskiellighed sig paa den umiskiendeligste Maade. Kom de f. Ex. i Historien, der som oftest er de menneskelige Afsindigheders og Uretfærdigheders Afbildning, til een eller anden mærkelig Udaad, hvor brændte da Victor efter at have Undertrykkelsen endt! Maximin efter at faae Voldsmanden straffet! Camill efter at see Oplysning forjage den Forblindelse, der er Uretfærdighedens Moder, see den bedre underrettede Voldsmand angre og oprette sin Brøde. Maximins Afgud var Timoleon, der for sit Fædrelands Skyld opoffrede en Broder; Victors Helt var Curtius, der for at frelse sit Fædreland styrtede sig i en Afgrund, og Camills ypperste Ideal var han, der mod Vold og Undertrykkelse kun satte blid og fredelig Sandhed, døde for at besegle den, og døende bad for sine blinde Forfølgere og Mordere. Victors Yndlingsfolk vare de stolte Spartaner, Maximins de

idelig overvundne, og aldrig underkuede Messenier; Camill havde derimod ikke nogen saadan udelukkende Kierlighed for noget Folk; det, han meest hældede til at give Fortrinnet, var det frie og fredelige Schweits, hvis det blot ikke, medens det var for viist til at føre egne Krige, saa gierne havde solgt sine Sønner til fremmede.

Saa ualmindelig god, som den positive Deel af deres Opdragelse var, fortiente den negative maaskee endnu større og sieldnere Berømmelser. Ikke blot sørgedes omhyggeligen for, at ingen Tvang skulde giøre dem de trende Forældres — som de kaldte dem — ingen Tomhed deres eget Selskab ubehageligt; ikke blot vogtede man sig omhyggeligen for alle saadanne vilkaarlige Befalinger og Forbud, der saa lettelig friste Frihedsalderen til Overtrædelse, og siden, for at skiule denne, ofte til Usandhed, men ogsaa anvendtes det forsigtigste Valg i alt, hvad de fik at høre, og læse. Augustin var i de forskiellige Litteraturer saa vel bevandret, at han ikke var nogensinde i den Nødvendighed at tage til Takke med, hvad der faldt ham i Hænde, men at han stedse saae sig i Stand til at udkaare det, der for hans Lærlinges

Tarv, Evner, og Bestemmelse var det nyttigste og passeligste; det var ham ved en Bog af de døde eller fremmede Sprog, ligesaalidet nok til Anbefaling, at Stilen deri var god, som ved een i Modersmaalet, at den var moersom; af gavnligt, eller i det mindste af aldeles uskadeligt Indhold maatte alt være, hvad dem skulde gives; ogsaa fulgte af den Kunst, hvorved man vidste, at giøre dem deres Arbeide moersomt, at det man gemeenlig kalder Moerskabsbøger for den yngre Alder, Eventyr, og Feehistorier, og andet deslige, vilde have været keedsomt for dem, da deres Aand ikke deri havde fundet den Syssel, den havde nødig for at mores. Ikke blot med de tvende Drenge var dette Tilfældet, ogsaa med Constance: ogsaa hun blev saare tidligen vant, og i Følge deraf tilbøielig til at finde Moeroe i saadanne Skrifter og Kundskaber, som ellers ikke ansees at være for hendes Kiøn; dog bidrog maaskee den lidenskabelige Lyst, Camill havde til Historie, Naturhistorie, og Astronomie, ikke lidet til ogsaa at giøre hende disse saa kiære. Vist nok kiendte hun sig endnu ikke saa godt, at hun skulde vidst, hun fandt saa megen Interesse deri, for derved at blive interessantere for ham;

men det dulgte hun sig ikke, at hun — efterhaanden, som de giorde Fremgang i saadan en Videnskab — saare gierne snakkede med ham, og hørte ham snakke derom.

Saaledes henrunde de lykkelige tidlige Aar: inderligen elskede Camill og Constance hinanden; men endnu havde ingen Tibull, eller Sappho, eller Petrarch lært Camill at forstaae, og frygte, hvad han følte; endnu vare Racine, og Florian, og Rousseaus Heloise, og erotiske Digtere og Romaner overhovedet, Constance aldeles ubekiendte Skrifter. Heller ikke var der nogen, der mistænkte deres Lidenskab, og der ved at underrette dem derom, være sig for at spøge dermed, eller varsle derfor, giorde dem den kundbar og farlig. Endnu søgte Constance og Camill begge at troe, at de elskede hinanden, som de elskede Maximin og Victor, kun inderligere; og de øvrige, der levede omkring dem, og som havde været vante til at see dem holde af hinanden fra deres første Barndom, faldt ikke paa at finde mindste Betænkning ved, hvad de saalænge uden Betænkelighed havde seet. Det gaaer overalt saa let med Menneskets Indvortes, som vi idelig see det gaae

med dets Udvortes; den, der har et Menneske daglig eller stadig under Øie, er den sidste til at lægge Mærke til alle saadanne Forandringer, som ikke netop pludselig skee. Heller ikke indtraf der, efter Lysthusets Brand, og Canariesuglens Redning nogen Omstændighed, der kunde give denne indbyrdes Tilbøielighed noget pludseligt Fremstød. Hertil kom endnu, at ikke nogen lettelig tiltroer andre at tænke paa, hvad man selv anseer for umueligt; og en Foreening imellem en Pontdormy og en borgerlig vilde saavel gamle Pontdormy selv, som Augustin og Madam Caubonne, der kiendte hans Adelsfordomme saa vel, hvis den var faldet dem ind, altid anseet som Umueligheb.

Men nu kom den Tid, da hiint lykkelige Samlevnet skulde ophøre. Camill og Victor havde allerede opnaaet den Alder, at de maatte tiltræde deres Fremtids Bestemmelse, og selv Maximin var baade af Aar og Kundskaber saa vidt, at han i det mindste kunde tænke paa Valget deraf. Victors tilkommende Bane, havde — som forhen er sagt — hans Fødsel bestemt saaledes, som hans Tilbøielighed ellers vilde have valgt den, og hans første Indtrædelse derpaa skeede ved hans

hans Optagelse i det saakaldte Kongens Huus imellem Gardes du Corps. Camill vilde man have overtalt til at vælge Advocaturen; men denne evige Feidestand, denne uafladelige Omvanken i en Labyrinth af Lovtrækkerier og Ordstriid, af Fordomme, og Blodlove var hans omme og menneskekierlige Sind, hans redelige og deeltagende Hierte modbydelig, saa meget tillokkende i øvrigt en Bane havde for ham, hvor ene egen Flid og Dueligheid, og ikke Yndest eller Beskyttelse bestemte hans Held. I Stæden derfor valgte han, uafskrækket ved de maadelige Udsigter, Naturvidenskaben, og især Botaniken til sit Hovedstudium, saa lidet det end behagede hans Moder, der stedse mindedes, at hendes værdige Mand paa denne Bane med ualmindelige Fortienester kun havde fundet knapt Udkomme, medens han levede, og efter sin Død nogle faa lugtløse Blomster paa sin Grav. Dobbelt Fasthed og Interesse fik denne Beslutning, da han kort derpaa af Augustin blev bragt ind til denne Videnskabs Patriark Jussieu, og hos ham fandt en fortroelig Ven af sin Fader, og som denne, en Yndling af Jean Jacques Rousseau, efter hvem han havde optaget

Navnet Renou, som denne i sin Forfølgelses Tid engang dulgte sig under. Denne Renou, glad over at treffe sin afdøde Vens Søn paa den Bane, de Haand i Haand havde vandret, og indtaget af Camills aabne Udvortes, hans dannede og beskedne Aand, og hans varme men sindige Adfærd, tilbød at være ham i Broders Sted, dele Boepæl og Udkomme med ham, og troelig ledsage ham i det farlige Paris saavel paa Videnskabernes, som paa Livets Bane. Baade Camill og Augustin tog imod dette Renous Tilbud med erkiendtlig Glæde, og bragte samme Aften Renou hiem med dem til Pontdormy, hvor dette hans Forhold mod hele Kredsens Yndling paa Øieblikket giorde ham aldeles hiemme, ligesom han og strax den anden Dag tilstod, han endnu aldrig i Verden havde kiendt noget Sted, hvor han heller havde ønsket at have sit Hiem.

Det var et synderligt Menneske, denne Renou, varm uden at være enthusiastisk, spottende uden at være bitter, paa engang skeptisk og troesfyldig, uafhængig mere ved at flye Lænker, end ved at bryde dem. Eier af en maadelig Formue, havde han ved at sætte denne paa Livrente forsikret sig

et bequemt Udkomme, og nød det med — hvad han selv kaldte — al aandelig Epicuræisme, levede, hvor han havde Lyst, og som han havde Lyst. Selv Naturvidenskaben var for ham mere et Lysthaverie, end et Studium; Muserne — sagde han engang til Augustin — vare hans Serrail, og om han end havde udnævnt Naturhistoriens Muse til sin Favoritsultane, var det dog paa det udtrykkelige Vilkaar, at hun maatte ikke fordriste sig at blive avindsyg, om han endog nu og da kastede Tørklædet til en anden. Ogsaa var hans Aand prydet med alskens Kundskaber, ligesom hans udsøgte Bogsamling var riigt paa Skrifter af alle Fag. Der stod Gesner ved Siden af Linné, Rainal af Buffon, Florian imellem Montesquieu og Haller, og især hans store Lærers, Jean Jacques Skrifter alle omtrent lige flittigen læste; men ved deres Side stode ikke mindre flittig og omhyggelig læste dennes store Medbeiler, Voltaires.

En Mand med saa mangehaande Kundskaber, og som ikke desmindre selv med Sandhed sagde, at de tvende Bøger, han meest havde studeret, ikke fandtes i hans Bogsamling, da det var

Naturen og Verden; en Mand, der blandt alle Nydelser ingen foredrog for Omgangens Behageligheder, og derfor havde lagt mueligste Vind paa selv at behage i Omgang, maatte naturligviis være en høist velkommen Tilvæxt for enhver Kreds, der virkelig fiærtede om at være Selskab; thi saavel for Dobblelaug, som for Brammegilder havde han været et saare upassende Medlem. I Pontdormy tog man ham da villig paa Ordet, og bad ham, indtil Efteraaret kom, og Camill tog til Paris, at anse Pontdormy som sit, og være der, saa ofte, og saa meget, han ønskede; ogsaa blev ham strax Dagen efter hans Ankomst aldeles til egen Raadighed indrømt et Værelse, hvoraf han ogsaa uden mange Omstændigheder med sin bonhommistiske Ligefremhed satte sig i Besiddelse, og som han faa Dage derefter, da Madam Caubonne havde, som han kaldte det, overflødig meubleret det for hans Legeme, ligeledes meublerede for sin Siel ved at sende et udsøgt Haandbibliothek derud, og var han det øvrige af Sommeren mere paa Pontdormy end i Paris.

En Mand med hans øvede Øie kunde ikke være der længe, før han opdagede, hvorledes det

det stod mellem Camill og Constance; kun faldt det ham synderligt, at Camill, der i øvrigt overalt viste ham den meest ubegrændsede Fortroelighed, aldrig havde talt til ham derom; han lod da engang ved en Leilighed et Ord falde derom til Camill, og nu opdagede han til sin uendelige Forundring, at denne ikke blot selv var aldeles ubekiendt med sin Kierlighed, men at han end ydermere ikke vidste, hvad Kierlighed var. Utroelig og ubegribelig var næsten Renou den Forsigtighed og den Lykke, hvormed man, uagtet Camills ualmindelige Sprogkundskab, havde holdt alle Beger af hans Hænder, der kunde giøre ham kiendt med denne Lidenskab; beundringsværdig var ham den grændselose Hengivelse, der f. Ex. kunde giøre, at det ligesaalidet var faldet Camill, som Victor, eller Maximin nogensinde ind at kaste et Øie engang i nogen Ode af Horats, som Augustin lod dem springe over, end sige at tage fat paa Ovid, eller Catull, eller nogen anden af de Beger, Augustin ikke selv gav dem i Hænde. Traf end Camill i sine Historiker hist og her paa Skildringer af Kierlighed, gik det ham, som Tydskelands Lafontaine saa skiønt beskriver en Pige i lige Forfatning: Pan-

theas Kierlighed hos Xenophon var Hustruens Pligt, Icilii hos Livius var Brudgommens; aldrig faldt det ham noget Øieblik ind, at man saaledes kunde elske, hvo der ikke var Hustrue eller Brud; og at Constance skulde kunde blive hans Brud, engang skulde vorde hans Hustrue, det var, hvad han aldrig engang havde vovet at drømme. Nu aabnede Renou hans Øine, lærte ham at undersøge, og forstaae sine Følelser; og snart tilstod han sig da selv, at et uafbrudt Samlevnet i den inderligste og ømmeste Fortroelighed med den gode, ømme, huldе Constance vilde være Livets Himmel, at han vilde være det lykkeligste blandt Mennesker, kunde han engang faae hende til Hustrue. Men kunde han haabe dette? han med sine saa fierne Udsigter? han med saa seene og lidet lovende Forhaabninger om Udkomme? Renou, som ikke kiendte Pontdormy nok, til at drømme om den uovervindelige Vanskelighed, han vilde kaste i Veien for denne Kierlighed, og som tillidsfuld til den voxende Oplysning, haabede, at Adelsgienfærdet snarlig vilde komme til at forlade en Skueplads, hvor det alt for længe havde spilt en betydelig Rolle, nærede forsætlig Camills

Haab og hans Lidenskab; maaskee vel — sig selv ubevidst — for at nyde det skionne og sieldne Syn af et ungt ubesmittet og uforvandsket Hierte i Kierligheds tryllende Vaar; men tillige for at nytte dem til end mere at opflamme Camills Virksomhed og Videlyst, og — om jeg saa kan udtrykke mig — bevinge hans Fremskridt.

Saa prisværdig imidlertid denne Hensigt end var, torde det maaskee endda være Spørgsmaal, om det virkelig var en Velgierning at giøre dette unge elskende Hierte kiendt med sig selv. Med eet forandredes Camills hele Adfærd og Væsen. Han blev tilbageholden, ængstlig, næsten skye mod Constance; saae han hende kiæle for sin Canariefugl, hørte han hende blot kalde den med hans Navn, bespændtes hans Bryst, han kunde hverken blive, eller gaae. Brandtomten under det halvbrændte Træe vedblev vel at være hans Yndlingssted; men særdeles omhyggelig passede han, at komme der paa de Tider, da han ventede, ikke der at finde Constance; han dristede sig ikke til at flytte den ubetydeligste Plante eller Blomst derhen, eller at bidrage det allermindste til dets Forskionning; og paa samme Tid

var han bange for, at Constance skulde lægge Mærke til denne hans Efterladenhed. Var han der, og han saae hende komme hen derimod, skyndte han sig bort med saa hastige og ustadige Skridt, med saa bankende og beklemt et Hierte, som han kunde være overrasket i en Misgierning; vilde han gaae did, og blev hende vaer under Træet, vendte han pludselig en anden Vei, og dristed sig ikke til at see om efter hende, før han vidste sig saa langt borte, eller saaledes i Skiul, at han ikke troede at kunde opdages af hende, og da kunde han glemme sig der hele Timer i hendes Beskuelse, vogte paa den allerubetydeligste af hendes Bevægelser og Foretagender, som hans hele Livs Vee og Vel beroede derpaa. Den blide Behag, hvormed han hidtil elskede Constance, var forsvundet; men ogsaa denne Uroe, denne Forlegenhed havde sin Sødme. Constance saae, og deelte hans Uroelighed, uden at begribe den. Forestillingen om, at skulle skilles fra sin Barndoms uadskillelige Selskab — under dette tvetydige Navn kunde hun dølge for sig selv, at det egentlig kun var den ene, hvis Savn hun med Sorg saae imøde — blandede endog i de Glæder, de endnu samlede

nød, en Bevidsthed, der — saa synderligt det end synes — forhøiede, og fordobblede dens Interesse. Altid er det en underlig Følelse ved sine Glæder bestemt at kunde sige sig selv: denne har Du ikke længe at nyde! imidlertid var der ingen, den eeneste Renou undtagen, der bemærkede, eller fortolkede hendes ofte tungsindige Stemming til det, den virkelig var. De øvrige, som selv, Maximin eene undtagen, med Sørgmod tænkte paa den uundgaaelige Opløsning af deres liden lykkelige Kreds, antog naturligviis hendes Følelser for at være af samme Natur, som deres. Renou, som saae Camills daglig tiltagende tungsindige Stemming, der giorde ham aldeles uvirksom, og naar han med Møie rev sig op af denne Dvale, udygtig til at foretage noget, der udkrævede Tankernes Anspænding, troede at udrive ham af denne Forfatning, at give ham fornyet og fordoblet Spændkraft ved at opdage ham, at hvis alle Kiendemærker ikke slog feil, elskede Constance ham ikke mindre end han hende; og at, naar saa var, fordobbledes Camills Pligter til at vorde den Mand, der kunde giøre hendes Valg Ære, og hendes Dages Lykke. Med en Hestighed, som Renou ikke selv

havde været i Stand til at forestille sig, fængede denne henkastede Gnist hans hele Siel; Camill forandredes aldeles med eet, hans Tungsind over at forlade Pontdomy gik over til den meest brændende Længsel efter at komme til Paris, at betræde den Bane, ved hvis Maal Constance var Prisen. Man saae denne Forandring og sattede den ikke, men skrev den i Almindelighed paa Ungdoms og Ustadigheds Regning, eller takkede Renou, der havde vidst at giøre Camill hans forestaaende Levemaade og Studium saa indtagende.

Det er imidlertid en gylden Sandhed, Evald har sagt: Besee vi Haabet alt for nøie, forsvinder det blandt Tvivl og Frygt! og især giælder det, som det ogsaa er sagt, om Kierligheds Haab. At Constance skulde elske ham, var snart i Camills Øyne ikke saa afgiort, som det i Renous havde været. I de Dage, da Ruusen over Renous Opdagelse havde sat ham i hiin jublende Stemning, havde Constance af en Følelse, som hun hverken vidste, eller søgte, at giøre sig Rede for, holdt sig mere til sin Broder Victor, der redeligen og inderligen sørgede over, at skulle forlade det fædrene Huus, og sin elskede Kreds; nu troede altsaa Ca-

mill at have Feie til at være overtydet om, at det var ikke hans, men hendes Broders Tab, der voldte hende den Tungsind, hvorpaa Renou havde grundet hans tryllende Haab. Endelig bragte den Canariefugl, som maaskee kunde siges, først at have knyttet deres Kiærligheds Baand, dem uventet til at besegle dette Baand med et høitideligt Løfte, som de imidlertid ikke havde havt Behov til evig at elske hinanden.

Det er i det foregaaende sagt, hvormeget Constance holdt af denne Canarifugl, naturligviis fulgte den hende da overalt, hvor det var nogenlunde gierligt, og da hun som ofteſt tilbragte den Deel af Dagen, der var til hendes egen Raadighed, under det halvbrændte Træe, hang den ogsaa gemeenlig der paa en Green over hendes Hoved. En af de sidste Dage, Camill havde at være paa Pontdormy, kom han ned efter Sædvane til sin Yndlingsplads, og fandt Constance der, ombyggelig for at søge en anden Qvist, hvor Fuglen hang mere i Solen, og da han kom nærmere, saae han hende badet i Taare. De græder, Constance! sagde han til hende. Ja! var hendes Svar: min Camill er saa syg. Uden at sva-

re tog han hendes Haand, og trykte. "Om den nu døer — blev hun i sin elskværdige Aabenhiertighed ved — og De er borte!" "Constance! raabte den rusende Yngling ud af sig selv: saa er det sandt! saa elsker De mig?" "Camill!" sagde hun med Overraskelsens Tone; "Constance!" blev han ved: "vil De engang blive min Kone? dele med mig de Kaar, min Fliid kan erhverve?" med et halvqvalt Ja! sank den rødmende Pige til hans bankende Bryst, og var hans.

I sin Glædes Fylde iilte nu Camill til sin Ven, at sige ham sin Lykke; men efter ærligen at have glædet sig med ham derover, foreholdt denne ham Upasseligheden af at lade denne Forbindelse være vitterlig, saa længe han endnu syntes saa langt fra at kunne forsørge en Kone. Camill! sagde han, jeg kiender dit Hierte, dit Hoved og din Fliid, og gior dig ingen Bebreidelser for et Skridt, som under det mindste anderledes Omstændigheder vilde være utilgivelig ubesindigt; men ikke kan Du fordre, at en Fader skal billige, Du har bundet hans Datters Haand til din, saa længe denne er tom. Hvad der er skeet, være altsaa en Hemmelighed imellem Eder og mig." Camill var

endnu for glad over sin Lykke; han lovede det uden Betænkning; men da han nu skulde formaae Constance til det samme, fandt han Vanskeligheder, som han havde ikke forestilt sig. Have vi da handlet Uret, spurgte hun, siden vi skulle lægge Dølgsmaal derpaa? Da Forestillinger ikke vilde hielpe, greb Camill til Bønner: Jeg har — sagde da omsider den bestemte Pige — endnu aldrig i mine Dage sagt en Usandhed, og vil ingen lære at sige; jeg skal tie, siden det saa skal være; men skulde jeg engang blive spurgt, kan jeg ligesaa lidet nægte mit Ord, som tage det tilbage.

Nu kom Skilsmissedagen. Victor reiste til Versailles, der, som Livgardist at tiltræde sin Tieneste; Camill med Renou til Paris; og Maximin, hvad ovensor burde være bebudet, sammesteds hen til en Advocat, da just den evige Feidestand, der havde afskrækket Camill fra Advokaturen, havde givet den umodstaaelig Tillokkelse i Maximins Øine. At binde an med Undertrykkelse og Udsuelse, med Rigdom og Vælde, var just efter hans Hierte; og selv det, at Bastillen med alle sine Rædsler den Tid viiste sig i Baggrunden af hver en redelig Sandsigers Udsigter, var en nye

Tillokkelse for ham, for hvem intet havde Interesse, der var uden Fare. Maaskee endog Maximin vilde have havt Ondt ved at bestemme sig, hvis man havde tilbudet ham at vælge, om han i Tiden heller ønskede at blive den gode Sags Helt, eller dens Martyr; viiste det eene meest Kraft, da tilkiendegav det andet efter hans Tanker meest Mod. Han lod da ikke sin Moder og Farbroder nogen Roe, førend de ved Renou fik ham anbragt hos den berømte Target, hvem hans aabne Hoved og nidkiære Flid snarlig indtog til hans Fordeel.

Saa tung end Skilsmissen havde været, og saa eensomt, hver forestillede sig, hans Fremtids Liv vilde blive, samlede dog Pontdormys Beliggenhed nær Paris og Versailles dem snart og idelig igien. Camill og Renou vare, saasnart ikke aldeles ubortryddelige Hindringer holdt dem i Paris, saa godt som daglig paa Pontdormy; i den mildere Aarstid var det Middelpunkten for deres Udvandringer, om Vinteren var did deres Promenade. Ogsaa Victor beholdt midt iblandt Versailles Glimmer, og sine Vaabenbrødres stoiende Glæder sin Kiærlighed for Pontdormy uformindsket; did iilte han,

saa snart hans tre Tieneſtemaaneder vare forbi, at tilbringe ſin Fritid; did ſtreeg han ſig i korte Beſog, saa ofte hans Tieneſte tillod det. Overalt var han ikke paa ſin rette Hylde ved dette Livgardevæſen, der forekom ham meget mere ſom Hoftienerie, end ſom Krigstieneſte; kun den ubegrændſede Lydighed, han aldrig ſatte til Side mod ſin Fader, giorde, at han ikke ſøgte at ombytte denne Paradepoſt med en anden, der dog ſyntes at kunde give Adgang til Krigens Farer og Hæder, hvorfra Livgardiſten den Tid ſyntes ſaa ueverſtigelig udelukt.

Den, der mindſt af dem alle kom til, eller tænkte paa Pontdormy, var Maximin, der deels med den enthuſiaſtiſke Graadighed, hvormed han kaſtede ſig over alt, hvad der drog ham til ſig, hang endog i Lovkyndighedens tørreſte og affmageligſte Dele, for desmere at kunde fremſkynde det Øieblik, da han kunde føle ſig ſtærk til at træde i Skranken mod Uret og Vold; deels ogſaa for ſine Fritimer i det ſtedſe uroelige Paris fandt Adſpredelſer, der vare mere efter hans Sind, end hvad det ſtille Pontdormy nu, da Drengeaarne og Drengetogene var til Ende, havde at frembyde ham.

Overalt begyndte allerede den Tid ikke blot den stedsevarende Underjords Susen, men og undertiden enkelte voldsomme Vindstød at varsle for Udbruddet af den rædsomme Volkan, hvis Lava faa Aar derpaa, efter at have bortskyllet Throne og Alter, begravet Adel og Geistlighed under sin Strøm, endnu i vilde og gloende Bølger ruller sig frygtelig frem, og ustandset opfordrer den Almagtshaand, der skal kunde sige; saavidt skal du komme, og ikke videre. Allerede udgiod i alle Samqvem, alle Omgangskredse, Misnøien sig i lydelige Bitterheder mod Hof og Regiering; uden at det ellers for sine tusende Øine og sine uendelige og utallige Arme saa frygteligen navnkundige parisiske Politie kunde, eller, som andre paastaae, vilde forebygge dem, da dets Styrere deri fandt en ønskelig dobbelt Anledning saavel til at forstærke den væbnede Magt, som til at giøre Kongen mistroisk mod Folket. Allerede havde Halsbaandshistorien opbragt Gemytterne til en ubegribelig Grad; allerede havde Artois prøvet de første Udbrud af Mængdens Forbittrelse; allerede kunde den for faa Aar siden tilbedede Dronning ikke lettelig besøge et Skuespilhuus, eller lade sig offent-

lig see, uden at Ogenavnet Madam Deficit fra alle Kanter lød hende imøde; allerede fandt Politie og Vagt langt fra ikke mere den Lydighed, de ellers af de eftergivende Pariser vare vante til. I alle slige Optrin var Maximin naturligviis en sikker Mand; den blotte Foreſtilling om Opſtand mod Magten vilde allerede været høiligen friſtende for ham, om end ikke saa mange forſkiællige Ting, han paa ſin Bane lærte at kiende, overtydede ham om, at det var den ſlette Sag, mod hvilken han her tog Partie. Herved blev det ham særdeles tungt at rive ſig løs fra Paris, iſær fra Palais rojal, ſom den Tid allerede var Brændpunkten, hvor alle de adſpredte Straaler ſamledes for at tænde.

For Camill og Renou havde naturligviis ſlige Opløb ikke ſamme Tillokkelſer, imidlertid vare de dem mærkelige, ſom Tidernes Tegn, der bebudede betydelige foreſtaaende Forandringer. At der var ſtore Begivenheder for Døren, derom vare de lettelig begge enige, kun ſaae Camill dem med renere Haab, Renou med mere Frygt imøde. Camill, ſom af Renou ſelv var giort opmærkſom paa Oplysningens og Meningsfrihedens Fremſkridt,

som i de Cirkler, hvor han af Renou var indført, hørte Mennesker af saakaldet høi Byrd spotte med det latterlige i Fødselstant, Mennesker, der selv besad store Lehnseiendomme, tale store Ord mod Lehnsvæsenet; der allevegne traf paa det Frihedssprog, som de frivillige Officerer havde hiembragt fra Nordamerika, haabede, at Oplysningens Soel nu med stadige Skridt vilde stige paa Frankerigs Himmel, og at Despotisme, og Aristokratie, og Lehnsret, og Fødselschimære, og Undertrykkelse, og Vold, og Udsuelse, og Meningstvang, og alle Nattens øvrige Spøgelser vilde bortflygte for den. Renous Forhaabninger vare mindre sangviniske; disse Mennesker, sagde han, der nu selv ere saa villige til at spotte over deres ulovlige Fordele, enten for at følge Modetonen, eller for derved at bestikke os til at unde dem, hvad de selv synes at føle, de kun have vor Overbærelse at takke, ville blive opfordrede til at opoffre disse deres Besiddelser, og da ville de stride til det yderste for at forsvare dem, uden at tænke paa, at de, saasnart det kommer til Kamp, ikke ere de stærkeste. Allerede begynder Mængden at kiende sine Kræfter; allerede lader man sig ikke mere kyse af

Bajonetter; Bretagne og Dauphiné have her givet et Exempel, der lettelig tør blive smitsomt. Jeg frygter for intet, hvis man vil give Tid; for alt, dersom man vil omstyrte Afgudseegen, inden den tilfulde er omhugget; man vil da ikke være i Stand til at styre den, og den vil knuse Fordomme og Sandhed, Venner og Fiender i sit Fald.

Med Sæie maatte man undres, at en Yngling paa Camills Alder — han var den Gang 20 Aar — kunde have saa levende Interesse for Anliggender af denne Natur, naar man ikke tog i Betænkning, at disse stode i saa nøie Forbindelse med det, der var hans Hiertes første Anliggende, Middelpunktet, om hvilket alle hans Tanker og Følelser vendte sig, hans Kierlighed for Constance. Mellem alle de Bøger, hvortil han i Renous Bogsamling nu havde Adgang, maatte mange sammenstødende Omstændigheder bidrage til, at gisre Rousseaus Værker til hans kiæreste Læsning; og mellem disse maatte naturligviis for et ungt sværmende elskende Hierte den henrivende ny Heloise faae et betydeligt Fortrin for alle de øvrige. Men fandt han hvert Øieblik sine egne Følelser, sit

Hierte igien i St. Preux, troede han i den fortryllende Skildring af Julies Ynde, Aand, og Dyder at gienklende Constance, da maatte og juſt denne Liighed lede ham til, at gienfinde i Julies Fader den gamle Pontdormy. Aldrig var det hidtil faldet ham ind, at Conſtances adelige og hans borgerlige Byrd befæſtede et ſvælgende Dyb imellem dem; nu aabnedes hans Øine med eet, og zittrende blev han den Afgrund vaer, ſom Kierlighed hidtil havde dækket ham med ſine Roſer. Han meddeelte Renou ſin Frygt, og denne, ſom ikke havde havt Leilighed at kiende Pontdormy uden ſom en fordomsfrie Mand, da ſaavel Auguſtin, ſom Madam Eaubonne gemeenlig ſaae at forebygge, at Samtalen ikke ſkulde tage den eeneſte Vending, hvorved deres værdige Ven viiſte ſig mindre til ſin Fordeel, ſøgte at troeſte Camill med, at den almene Tænkemaade ſnart vilde fritage Pontdormy for at hylde en Fordom, ſom han ſikkerlig neppe erkiendte; "Vil man kun — ſagde han — lade den døe hen af ſig ſelv, har Fødſelsariſtokratismen neppe lang Tid tilbage; ſkiøndt jeg desværre ikke tør mene med dig, at det er juſt den tiltagende Oplysning, ſom bliver dens Bane-

mand; Menneſket ſkifter oftere Daarligheder, end han aflegger dem; og her, troer jeg, at Pengearistokratismen, der ustridig er nok saa styg, som den anden, lettelig torde løse Fødselsaristocratismen af. Midlertid ligegodt for os, naar vi kun blive den qvit, som fortrædiger os. Stræb du derfor at bringe det saavidt, at du kan tænke paa at byde Constance din Haand, og jeg torde vel staae dig inde for, at hendes Fødsel neppe vil hindre dig at faae den."

I denne Tidspunkt samlede en sørgelig Begivenhed — ak for sidste Gang — Pontdormys liden Kreds. Den værdige Madam Caubonne havde lige siden hendes Mands Død bestandig hensmægtet et sygeligt Liv. Saalænge imidlertid hendes Børn havde hende behov, syntes det, som hun til deres Vel havde fundet Helbred og Kræfter; men neppe vare disse adsplittede, bortdragne fra hende, førend hun kiendelig saaes at hendøe; før en længe sporet Tæring tog en Overhaand, der gav den smertelige Vished, at hun ikke havde lang Tid tilbage. Ved det første Sørgebudskab herom iilte hendes Sønner og Pleiesøn til hendes Sotteseng. Endnu eengang saae hun dem alle

omkring sig, velsignede dem, og kaldtes nu did, hvor hendes omme Siæl i saa mange Aar stadigen havde ønsket sig hen, til hendes tidlig tabte, evig elskede, forangangne Mand. Lykkelige Kone! du døde omgivet af din elskede Kreds, i din omme Pleiedatters Arm, med din Haand i din broderlige Vens Haand, med dine grædende Sønner og Pleiesøn om dit Leie, med din Ven, den ædle Pontdormy ved din Side. Du saae dem ikke indbyrdes uenige, væbnede mod hinanden, falde een efter den anden, som Offere for den almene Tvedragt, saae ikke Pontdormys Slot i Aske, Præsteboeligen nedrevet, som en Landsforræders Boepæl, din Pleiesøn myrdes i Versailles maaskee ved sin Ungdomsvens Haand, Pontdormy døe, sit Fædrelands Fiende, Auguſtin fredløs vanſmægte, og omkomme i en Hule paa Marken, din yngſte Søn falde for Bøddelsværdet, din Camill og Conſtance ved Selvmord at undgaae Forbryderes forſmædelige Død. Fred om den fredſommes Grav!

Dette Almeentab ſyntes at knytte Baandet mellem denne ſkiønne Kiædes øvrige Ledde endnu nøiere og faſtere; aldrig ere Venſkabets

Haandtryk ommere og varmere end om en døende Vens Sotteseng, eller en hengangens friske Grav. Men intet trætter mere og snarere, end uvirksom Sorg. Alle følte Nødvendigheden af en Gienstand, der kunde sysselsætte deres Siæl med en ny Interesse, kunde afdrage deres Opmærksomhed fra det lidte Tab; og hertil gav Dagens Anliggender den skionneste Leilighed. Det var just den Tidspunkt, da den rænkefulde Stadsøder Colonne havde maattet give den ikke visere, bedre, eller hældigere Brienne Plads, og denne skyndte sig at tilintetgiøre det Haab, man troede at kunde sætte til en Mand, der i saa kritisk et Øieblik vovede at trænge sig frem til Statens Roer, i det han uden Undseelse, og saa at sige, kun for endnu fuldere Segl fulgte Calonnes Cours, som han selv tilforn saa lydelig havde ivret imod. Allerede var Kampen begyndt mellem ham og Parlementerne, hvem han med sin Vaabendrager Seglbevareren Lamoignon ved Cabinetsbefalinger og Haandbreve vilde kun til Lydighed, og som, i det de egentlig kun strede Tribunal-Aristokratiets Strid mod Ministerial-Despotiet, i det Øieblik syntes at kiempe for Fædreland og Frihed. Allerede havde d'Es-

premeueil erhvervet sig den Ære at ansees, som Patriotismens Helt, og Martyr, da han ved sin diærve Modsætning mod Ministeriets Forholdsregler havde forleedt det til det affindige Skridt at lade ham tillige med een af hans Embedsbrødre med vabnet Haand hæfte i Parlamentsforsamlingen selv; allerede vare Condorcet, Mirabeau, Kersaint, Antraigues, Cerutti, Target og flere fremstandne, som Grundsætningernes og Rettighedernes kiække Talsmænd mod Undertrykkelse og Despotisme, havde med rousseauff Ild, med mablyff Kraft, med montesquieuff Skarpsind ført Sandhedens og Frihedens Sag. Disses og fleres samtidige Skrifter, der ikke vare Dagblade, men der vare vigtige, som Anliggendet, de behandlede, og ædle og værdige, som Sagen, de talte, havde Renou bragt ud med til Pontdormy; man tog dem først til Adspredelse; men snart henreve de hele Kredsen i Sagens fulde Interesse. Hele deres Dag deeltes nu imellem at læse og overveie disse Skrifter, og meddele hinanden deres Tanker derom.

Det var i denne fiorne Tidspunkt, da hele Frankrig, nogle faa Hofkryb og Finanzigler

fraregnede, stod, saa at sige, som een Mand mod Hof og Ministerium, for Konge og Fædreland, som den Tiid endnu i de franskes Øine var eet. Samme lykkelige Eendrægtighed herskede i Pontdormy. Augustin, der i dets hele Udstrækning opfyldte sit skiønne Kald at være de vildfarendes Leeder, de lidendes Troster, og de ulykkeliges Ven, lærte daglig mere og mere i Armodens Vraaer, at erkiende Nødvendigheden af en Ende paa det nærværende Blodsuer- og Undertrykker-System; Victor kastede Olie i Ilden ved at sammenholde med disse Armods og Elendighedsscener Skilderierne af Versailles's, og St. Clouds, og Trianons skiændige Overdaad, og uteerlige Ryggesløshed, hvorledes man haanede Statens Trang og den almene Nød ved at bygge Palladser til Jagthunde, og bortdobble i et Par keedsomme Timer, hvad maaskee fleere hundrede Familier maatte trælle suurt for at yde. Pontdormy selv havde i Syvaarskrigen lært at kiende Følgerne af Hof- og Qvinde-regimentet tilfulde; Constances rene Hierte opflammedes af adel Harme mod de elendige, der forleedte en Hustrue og Moder, som Marie Antoinette, fra Afvei til Afvei; Camill forkyndte

uafladelig Tingenes ufeilbare Fremskridt til det bedre, og fandt Oplysningens Seier over Fordom og Bedrag, endog hvor han blot skulde seet een Cabale seire over den anden; og de eneste, der sielden kunde blive enige i denne Anledning, vare Renou, der bestandig frygtede, at man vilde gaae for rask og for vidt, og Maximin, der tvertimod var en afsagt Fiende af alle gradvise og partielle Reformer, førende et ved Overantvordelse bevaret Sagn af Mably i Munden: at dette palliativ Flikkerie var den farligste Hindring for den radical Cuur, der dog var saa uundgiængelig fornøden.

Renous Bogsal blev ved den Aandsvending, der nu herskede paa Pontdormy, det almindelige Skatkammer, og Constance, der, efter at have mistet sin bestandige Selskaberinde, alt mere og mere trængte til Læsning, var i Renous Fraværelse Skatmesterinde derover; og, hvad der maaskee vil synes besynderligt, Rainal, og Mably, og Contract social fik større Interesse for hende, end Florian, og Racine, og nye Heloise, som hun ved denne Leilighed først lærte at kiende; og hvad maaskee endnu vil synes mere paradox, de fik den-

ne større Interesse af Kierligheds Haand. Fandt Camill i Julie, i Estelle, kort sagt i enhver henrivende Skildring af Qvindedyd og Qvindeværd sin Constance, da troede hun igien i disse Friehedens og Rettens fyrige Talsmænd at gienkiænde sin Camill; det forekom hende — sagde hun engang til Renou, der yttrede hende sin Forundring over at finde hende læsende i Kerfaints le Sens commun — som hun hørte Camill tale. Overalt havde Kierlighed en synderlig Virkning paa disse tvende; den bevarede, og maaskee forøgede Camills naturlige Ømhed og Blødhed, at han kunde være des elskeligere for sin Constance; den udrustede hende med ualmindelig Styrke og Kraft, at hun kunde være des værdigere til sin Camill.

Maximin vendte nu tilbage til Paris, hvor der bestandig blev mere Kands og Syssel for ham. Efter Lamoignons og Briennes Afskeed var han mellem dem, der uden for deres Hotel foretog sig at brænde disse Despoter in effigie, og i Spidsen for dem, der dreve den tililende Vagt tilbage; overalt blev Giæringen bestandig større, Optrinnene stedse mere heftige, og stedse

var Maximin midt iblandt dem; stedse blev det ham mere og mere vanskeligt at rive sig fra Palais Roial, og Forstæderne Marceau, og Antoine, hvor han saa godt som havde hiemme, samt fra Danton, hvem han i Retten havde lært at kiende, og der ved sine diærve Ytringer og sin høistrevolutionnaire Caracter blev hans politiske Afgud, ligesom Tallien, St. Huruge, Santerre, og flere, der siden i Revolutionshistorien have faaet en sørgelig Navnkundighed, vare hans meste Selskab. Han kom da alt sieldnere og sieldnere til Pontdormy, dog er det maaskee ikke af Veien i Tide at sige, at han dog lykkeligviis var der, da Reveillons Huus blev stormet, og ødelagt, og altsaa aldeles ingen Part havde i denne Udaad, hvis Hensigt og Ophavsmænd, som saameget andet i Revolutionen, er endnu indtil dette Øieblik en uopløst Gaade.

Camill og Renou kom derimod idelig til dette deres andet Hiem, hvor og Victor tilbragte hans ni Frimaaneder. Allerede begyndte det tilsyneladende Udslag alt mere og mere at nærme sig. Allerede havde Parlamentet ladet Ordet Rigsstænder falde, og Regieringen maaskee i det

lønlige Haab, desbedre at kunde undgaae, virkelig at bevilge dem, havde givet Nationen Løfte derpaa. Necker var kommet ind i Ministeriet igien, og Stænderne, i Steden for at gjøres vaabenløse herved, syntes nu at vende de Vaaben mod hinanden, de nys havde foreenet mod Ministerialdespotismen. Allerede var i Bretagne udbrudt en formelig Krig mellem Adelen og den tredie Stand, og vare end Aristokraterne Angribere her, var det dog ikke at nægte, at den uretfærdige Grusomhed tilsidst var paa Borgerstandens Side. Hertil kom den hæftige Tvist, om den saakaldte tredie Stand var berettiget, at have ligesaa mange Repræsentanter i Forsamlingen, som begge de andre tilsammen. Ogsaa til det fredelige Pontdormy naaede disse Tvistigheder; gamle Pontdormy, der saalænge Kampen havde været mellem Nationen og Hoffet, levende havde følt, at han var Borger, begyndte nu, da Striden brød ud mellem Borger- og Adel-stand, alt mere og mere at erindre sig, at han var Adel, og ældgammel Adel; hvortil kom endnu, at man allerede den Gang begyndte at ymte om en orleansk Faction, og orleanske Ræn-ker og Planer, hvorom især Victor, saalidet han

forresten var hoffindet, fra Versailles medbragde adstillige Beretninger og Rygter; ikke at tale om, at de mangfoldige Pobeloplob, der næsten over hele Riget brød ud, og der stedse gieldte Adelen og Krigsstanden, maatte være Pontdormy, den til streng Subordination vante adelsbaarne Kriger, en Vederstyggelighed; og at han, i Følge en Ubilligheb, man saa ofte vitterlig og uvitterlig gior sig skyldig i, nu blandede dem, der forsvarede, og dem, der fordærvede Folkets Sag, med hinanden. Idelig var man da herom i Trætte, da han, og Victor, der imidlertid gik langt mindre vidt, og mere streed mod Fremgangsmaaden, end mod Grundsætningerne paa een, og Auguſtin og Conſtance paa den anden Side, tvistedes med Hæftighed, medens Camill og Renou paa en Maade holdt Middelveien, og søgte at bilægge Tvisten, ved at erkiende, at hver af Parterne havde sin Brøde. Mindre hæftig, var imidlertid denne Tvist maaskee bleven, havde ikke den gamle Pontdormy ærgret sig over at møde de meest levende Modsigelser fra sin Datter, der med den hendes Kiøn saa egne Veltalenhed foredrog en Sieyes, en d'Antraigves, en Gleizens, og fleres Tordenord imod Adel og Fød-

selstant. Meget mueligt, at den aldeles usædvanlige Varme, hvormed denne ellers saa beskedne og tilbageholdne Pige tog Deel i disse Tvistninger, først gav ham et Glimt af Mistanke om hendes Lidenskab for Camill, endskiondt han endnu selv var alt for daaret af sin Indbildning om den Nimbus, der omgav ældgammel Adel, til at kunde forestille sig, at en borgerlig, som Camill, torde vove at opløfte sit Øie, eller sin Tanke, til en Datter af ham. Og da lod det sig vel under denne Forudsætning af det menneskelige Hiertes sædvanlige Fremgangsmaade ikke ilde forklare: at just Camills Sindighed og Maadehold i at forfægte det Parties Adfærd, hvis Grundsætninger han saa aldeles vedkiendte sig, end mere maatte opbringe Pontdormy, hvis lønlige Ønske maatte være, at finde en Anledning til at faae Camill, uden tilsyneladende Ubilligbed og Uskiønsomhed mod hans afdøde Moders Minde, bortviist fra sit Huus, og som i Følge Camills ovenomtalte Forhold erkiendte det for høist usandsynligt, at en saadan Anledning vilde blive ham given.

Nu aabnedes Rigsstænderne, og under høist ilde lovende Forvarsler, da de begyndte strax med

en Stridighed: om Stænderne, som Borgerstanden paastod, skulde raadslaae foreenede, og give deres Stemmer Mand for Mand, eller om hver Stand, som de privilegerede Caster vilde, skulde raadslaae i et Kammer for sig selv, og votere for sig; da i det første Tilfælde Borgerstandens Repræsentation, der var saa talrig, som begge de andre Stænders Repræsentanter tilsammen, kunde gisre Regning paa Overvægten, medens i det andet Adelstanden og Geistligheden vilde have det i deres Magt, at gisre alle Borgerstandens Planer til intet. Om endog Pontdormy ikke desuden forud havde været stemt til, blot at see Partieaand, og maaskee endnu mere en skiændig Oprørsstifters Ränker i det, den tredie Stand kaldte Patriotisme, var det dog naturligt, at ikke blot Standsaanden, men og de endnu den Tid i Frankerig i saa stor Anseelse værende store og berømte Navne, Luxemburg, Monmorency, Rochefoucault, og flere, samt især Pontdormys gamle Høvdinge og Vaabenbrødre Castries, Crillon, d'Estaing, Bonnay, d'Ambly, og flere, der havde Sæde i Adelskammeret, maatte indtage ham for de privilegerede Stænder, og mod den tredie;

saa meget mere, som alle Adelstandens Protestationer og Erklæringer gienlode af de Talemaader, som fra de spædeste Aar havde en mystisk Ærværdighed for ham, om Ærens Stand, og Adelens ældgamle Kongekiærlighed o. s. v. Med yderste Forbittrelse saae han da, hvad Augustin og de øvrige kaldte den tredie Stands standhaftige og sindige Forhold, og især de dierve og veltalende Forslag, hvormed en Sieyes, Mirabeau, Camus, Chapelier, Barnave, Rabaud St. Etienne, og flere, daglig fremmede denne Stands Anseelse og Vægt; og forsøgedes især Pontdormys Forbittrelse ved, at Augustin i hans Øine var, ligesom hans Ven Gregoire og de øvrige Geistlige, der giorde eet med den tredie Stand, en Overløber fra Geistligheden, som Prælaterne endnu bestandig holdt paa Adelens Side, uagtet Landsbyepræsterne, der udgiorde det største Antal af dens Deputerede, naturligviis i Hiertet hældede over til den tredie Stand, hvortil de hørte.

Saa glad altsaa Augustin blev, da disse, efter at den tredie Stand paa Sieyes dristige Forslag havde erklæret sig Nationalforsamling, trods al Prælaternes Modstand ved deres Stem-

mmeerhed giennemdrev den Beslutning, at Geistlighedens Deputerede skulde foreene dem med denne Forsamling, saa meget steeg Pontdormys Forbittrelse, og fordobbledes, da nu ogsaa i Adelskammeret en, skiøndt ikke talrig, dog ved sine Talenter og sin Popularitet betydelig Minoritet, ligeledes erklærede sig for Forsamlingen. Dette var i Pontdormys Pine Troeloshedens og Fornedrelsens høieste Grad. Ogsaa frydedes han ikke lidet, da han hørte, at Magthaverne syntes sindede at gribe til alvorlige Midler; at man havde formaaet den svage Konge til at lade Forsamlingssalen lukke, og det saa navnkundige kongelige Møde bebude. Og da han nu erfoer, at denne uforfærdede tredie Stand, langt fra at lade sig forbløffe herved, da den med væbnet Magt var udelukt af sin Sal, havde havt det Mod, at holde sit Møde i Versailles Boldhuus, som Verten var driftig nok at overlade til dette Brug, at den der havde forbundet sig ved den høitidelige Eed, aldrig at skilles, men samles, hvor det end maatte være, og blive forenet, indtil Constitutionen og almeen Gienfødelsen var fuldbragt, at nu Geistligheden havde foreenet sig med den; utroe-

lig var ham næsten denne Trodsighed, denne Halsstarrighed, og hans eeneste Trøst var, at den snarlig vilde være kuet, og straffet.

Nu frembrød da den Dag, da Despotismen omgivet af østerlandske Vaaben, og østerlandsk Pragt, inden lukte Dørre sidste Gang vovede at opløfte sin Røst, vovede at erklære alle Nationalforsamlingens Beslutninger ugyldige, vovede at befale den, ufortøvet at adskilles, og næste Dag at mødes standviis at raadslaae i forskiellige Kamre. Men allerede var Magtens Lynstraale knuust i dens Haand, og dens afmægtige Torden skrækkede ikke mere. Uforfærdet blev den standhaftige Forsamling paa sine Bænke, uden at lade sig forstyrre af de larmende Arbeidsfolk, man sendte ind at borttage Thronen, og det øvrige Despotstads; uden at lade sig henrive af den høie Adel og Prælatur, der i glad Underdanighed efterkom den dem saa ønskelige Befaling, at adskilles. I Forundring og Forlegenhed herover sendte nu Magthaverne Hofstaleroret Ceremoniemesteren Breze, at sige Præsidenten: at han kiendte Kongens Villie. "Desværre — greb Tordneren Mirabeau nu til Orde — desværre have vi hørt, hvad man

har lagt Kongen i Munden, men De, min Herre! som hverken har Sæde, Stemme eller Ret til at tale her, med hvad Rettighed kommer De her at gientage os Kongens Ord? I øvrigt for at undgaae al Misforstand erklærer jeg Dem, at hvis De har Befaling at faae os herfra, maae De lade dem bemyndige at bruge Vold, thi vi vige ikke uden for Bajonetternes Magt!" Og da nu Forsamlingen eenstemmig giorde Mirabeaus Ord til sine, da den paa Camus's modige Forslag bekræftede alle sine forhentagne Beslutninger, og fortiente Sieyes's lakoniske, men meget sigende Lovtale: I ere i Dag, hvad I vare de forrige Dage; o! hvor jublede da med Camill hver Fædrelandets og Frihedens Ven! hvor triumpherede han ved, at see de følgende Dage, Scepteret og Sværdet nødsaget til at vige for Sandhedens mandige Sprog, den nyfødde Frihed, som en anden Herkules, qvæle Slanger i sin Vugge! Og da nu Adelen og Prælaturen, uagtet deres ivrige Modstræben, paa kongelig Befaling maatte foreene dem med denne tredie Stand, de nys havde beskyldt for, at have ved at fordre denne Forening forgrebet sig paa Frankrigs Constitution,

som om det den Tid havde anden, end det bekiendte: car tel eſt notre bon plaiſir! — allerede drømte den varme, godtroende, uerfarne Camill om en hiertelig Almeenforening: selv den mindre enthusiaſtiſke Renou, om han end ikke henreves af den almindelige Jubel, troede i det mindſte, at de priviligerede Caſter vilde være blevne afſtrækkede fra at fortsætte en Kamp, hvor de saae, de maatte komme til kort; og var end Victor for meget Adelsmand, og Pontdormys Søn, til at billige den tredie Stands Fordringer og Grundsætninger, var han dog derhos selv for ædel og kiæk, til ikke at indtages af dens udviiſte Mod; ikke at frydes over, at ogsaa hans Fædreland eiede Senatorer, der, som hine det ældgamle Roms, paa deres Embedsſtole uforfærdede torde vente Døden for Fædrelandet.

Men medens diſſe tvende Venner i Verſailles overlode dem til denne patriotiſke Glæde, havde diſſe Begivenheder paa deres nærmeſte Kreds i Pontdormy høiſt ubehagelige Følger. Langt fra i diſſe Begivenheder at ſee Nationens Seier over et fordærvet Hof, og et forvorpent Miniſterium, fandt gamle Pontdormy deri et fiændigt orleanſk

Parties Rebellion mod Kongen. Havde han allerede ved de første Tidender om den tredie Stands Ubøielighed erklæret denne Opsætsighed for halsløs Gierning; havde han, da han hørte, at 47 af Adelen med Orleans i Spidsen havde foreenet sig med den tredie Stand, med yderste Høftighed erklæret, at han hos Frankerigs Adel ventede saa megen Følelse af Ære, at ingen indlod sig i nogen Forbindelse med nogen af disse saa uafvættelig beskiæmmede Familier; hvor maatte da ikke hans Foragt og Afsky uendelig tiltage, da det ydermere kom ham for Øren, det bekiændte Rygte, at dette Skridt var det første Leed af en Plan, hvis Hensigt var at bringe Orleans paa Thronen, eller til Regentskabet, og der blot ved denne Prindses personlige Feighed skulde være mislykket; da han erfoer, at Foreeningen af Adelskammerets Majoritet med Forsamlingen var afstvungen den ved en Skrivelse fra Greven af Artois, der udlod sig med, at Kongens Liv ellers vilde være i Fare; erfoer den navnkundige Samtale imellem Kongen og Adelskammerets Præsident, Hertugen af Luxembourg, der forestilte Kongen Adelens Standhaf-

tighed, som det eeneste Middel til Thronens Frelse; hvad var da naturligere, end at han med sin Kongekiærlighed og Ridderskabsaand maatte erklære ikke blot alle dem, der havde Deel i disse Optrin, men og alle dem, der priiste, eller billigede disse, for Landsforrædere og Majestætsforbrydere, at han altsaa heller ikke kunde andet, end bryde Staven over Augustin, der, hvorvel han ikke turde nægte, at maaskee enkelte Mennesker handlede af nedrige Hensigter, og skiændig Egennytte, ansaae det for umiskiendeligt, at det Hele ikke blot var gavnligt og fornødent, men ædelt og stort, og lykønskede Nationen og Jorden med disse Borgerheltes høimodige Kiækhed. Al den Skaansel Pontdormy, i Betragtning af deres mangeaarige Venskab, og nøie Forbindelse, var i Stand til at afvinge sig, var, at han i en høflig men dæmpet og skiælvende Tone sagde: at han, paa det de ikke efter saamange Aars fortroelige Venskab skulde stilles som Fiender engang, var nød til at ønske, de for Fremtiden ikke maatte sees; og udstrakte han da ydermere denne Begiering til Augustins Brodersønner, og Renou, hvis Bøger og øvrige

medbragte han Dagen derpaa sendte ned til Præsteboeligen.

Camill var just fra Versailles gaaet til Paris, for derfra at ile til Pontdormy, da denne Efterretning overraskede ham fra Augustin. Dobbelt lynslaaet derover, ved det han slet ikke hørte fra Constance, ilede han ufortsvet derud, for at faae nøiere Efterretning. Men Augustin var ikke i Stand til at give ham nogen, da Constance, som meget godt mærkede, hun, ved at blande sig i deres Tvist, bestandig fordoblede dens Bitterhed paa det sidste bestandig havde vidst at skaffe sig et Ærende bort hver Gang, Samtalen tog denne Vending, og som altsaa heller ikke ved denne ulykkalige Trætte havde været tilstæde. Det faldt nu Camill ind, da han hørte, at Renous Bøger vare bragte til Præsteboeligen, at efterse, om Constance ikke ved denne Leilighed skulde ladet ham høre fra sig. Han gik da op i Værelset, hvor de stod, og havde neppe begyndt at søge iblandt dem, før det sidste Bind af Racines Sørgespil faldt ham i Hænderne, han opdagede Enden af en Haarfletning stikke frem deraf, og kiendte den strax at være af Constances kastaniebrune Haar; han aab-

nede nu Bogen paa Stædet, hvor Flætningen laae; det var i Phædra, fierde Acts sidste Scene, og ved nøiere Tilsyn fandt han en fiin Streg, som giort med en Regl, under den bekiendte Linie:

Ils ne se verront plus. Ils s'aimeront toujours. *)

Her havde han da Constances Farvel, hendes Forsikkring om evig Kierlighed; saameget kiendte han tillige Constance, at havde hun, som denne Linie syntes at give tilkiende, forpligtet sig til ikke at see ham mere, vilde alle hans Forsøg for at faae hende i Tale være forgieves. Han havde uendelig gierne i det mindste seet deres gamle Glædesscene under det halvbrændte Træe igien; men Dørren fra Præstehaugen var tilspigret, og saa strang var Camills Ærbødighed for Eiendomsretten, at han ikke dristede sig til at betræde en saa formelig aflukket fremmed Grund. Han nøiedes da med at besøge Constances fordums Land i Præstehaugen, og der i veemodig søde Erindringer nyde et Gienskin af Barndoms lykkelige Dage, fyndte sig derpaa tilbage med sin Haarfletning

*) De aldrig mere sees, men evig elskes vil.

og sin Racine igien til Versailles for maaskee hos Victor at indhente nogen nærmere Efterretning.

Denne fandt han da ogsaa; med deeltagende Broderfind tog Victor imod ham, og bad ham, at det, der var forefaldet, ikke maatte giøre deres Venskab noget Afbræk. Han viiste Camill derpaa tvende Breve, et fra sin Fader, og et fra Constance. Gamle Pontdormy skrev sin Søn med megen Indignation, at han længe havde havt Mistanke om, at hans Søster havde ladet sig forblinde af Camills indsmigrende Væsen, men at han dog aldrig havde drømt om, at et Menneske, der hørte ingen til, kunde glemme sig nok til at tænke paa en Pontdormys Datter; indtil endelig de Grundsætninger, Camill ved alle Leiligheder forkyndte om Stændernes Liighed, og hvad han kaldte Menneskets Rettigheder, havde givet ham en Formodning derom Han havde i Anledning af de oprørske Scener i den saakaldte Nationalforsamling havt en Tvist med Augustin, som var gaaet saa vidt, at de skiltes, for aldrig mere at sees; da han havde sagt Constance det, var hun blevet saa kiendelig forvirret, at han nu ingen me-

re Tvivl havde om, at hun jo virkelig havde i Sinde at vanære deres ældgamle Slægt med en Misforbindelse; han havde da spurgt hende ad, og hun havde heller ikke lagt nogen Dølgsmaal derpaa. Han havde da under sin Forbandelse forbudet hende nogensinde enten at see, eller tale med, eller skrive til Camill; det havde hun forpligtet sig til; men tillige forsikkret, at hun ikke desmindre til sit sidste Suk skulde vedblive at elske ham. Han havde forlangt, at hun skulde tage det Løfte tilbage, hun havde givet Camill; men da hun paa ingen Maade var at formaae dertil, vilde han herved overdrage Victor, paa hans Vegne at lade Camill vide, at han aldrig, saa længe hendes Fader levede, maatte vente at komme i Besiddelse af hende.

Constances Brev var saaledes: "Jeg veed "ikke, hvad vor Fader har skrevet dig til; jeg "veed ikke, om han vil først læse dette Brev, "inden han lægger det inden i sit; ingen af Dele"ne vilde bringe mig til at forandre en Tøddel deri. "Jeg vil for dig hverken undskylde, eller afbede, "eller besmykke, at jeg har givet mit Hierte og "mit Løfte til den, vi fra vor tidlige Barndom

"have kiendt og elsket. Min Fader raader over
"min Haand, og forbyder mig at give ham den;
"jeg skal adlyde; men mit Hierte hverken vil,
eller kan jeg tage tilbage. Han har udtrykke-
"lig forbudet mig nogensinde at see, tale med, eller
"skrive til Camill, og jeg skal helligen efterleve
"hans Forbud. Han vil, at jeg skal tilbagefordre
"det Løfte, jeg har givet Camill; men om jeg end-
"og kunde være lav (lache) nok til at begiære det, og
"han til at give det tilbage, mon det da derfor mindre
"bandt mig? og hvortil skulde dette fornedrende Skridt
"nytte? mod min Faders Villie skal jeg aldrig bli-
"ve Camills; men jeg skal heller aldrig blive nogen
"andens. Maaskee, min Broder! tænke du og
"jeg heller ikke eens om Adel, Fødsel, og Ære,
"men om Retskaffenhed, Troesfasthed og Camill
"kunne vi umuelig være uenige. Jeg frygter
"ikke for at finde en ubillig Dommer, men jeg
"ønsker, og venter ligesaalidt, at faae en Tals-
"mand i dig. Jeg ønskede, min Fader maatte
"blive overtydet; men jeg vilde ikke, han skulde
"overtales, om jeg end ikke, ligesaavel som du,
"vidste, at dette var ugiorligt. Om han endog tog
"sit Forbud tilbage, vilde jeg aldrig indgaae en

"Forbindelse, der skulde volde ham Kummer, end
"sige een, som han troede, voldte ham Skam.
"Formodentlig skriver vor Fader dig til, at han
"paa samme Tid aldeles har brudt med Maximin
"og Renou, og vor ærværdige Fader Augustin.
"Det er mig en Trøst, at Moder Caubonne er i
"sin Grav; dette vilde være hende et Hjerteslød,
"som hun af os, og især af mig, ikke havde fortient.
"Det vilde være mig usigelig kiert, om jeg snart
"maatte see dig; troe imidlertid ikke, det er for at
"tale med dig om Camill. Vor Fader eller du behøve
"kun at fordre det, og hans Navn skal ligesaalidt
"komme over mine Læber, som ud af mit Hjerte.

"Din Constance."

Men saa dyre Camill end betalte de første af Frihedens skionne Dage, kunde dette dog ikke nedslaae hans Fryd over det Haab og det Held, han for Fædrelandet nu troede at sine, da han drømte Tvedragtens sidste Spire at være oprykket med Rode, Almeensamdrægtigheden og med den Almeengienfødelsen at være befæstet for stedse; heri blandede sig og maaskee, ham selv ubevidst, den lønlige Forhaabning, at dette Nationalforsamlingens viise og ædle Fremfærd, og Fædrelan-

dets stadige Fremskridt til uryggeligt Held snart maatte aabne Pontdormys Øine, og at han da forsonet med Revolutionen ogsaa vilde forsones med Augustin og med ham. Af sit Hiertes inderste Fylde istemte han da det nye Jubelraab: leve Nationen! som siden de trende Stænders Forening havde afløst det forrige: leve den tredie Stand! Men desværre, ikke længe varede disse uforstyrret blide Dage. Midt under selve Jublerne og Høitiderne over den overstandne Fare, begyndte nye og tiltagende Rystninger at bebude et nærforestaaende frygteligere Udbrud, der fra Paris skulde naae over hele Frankrig. Alt længe havde den franske Garde været Magthaverne mistænkelig; to af dens Grenadeercompagnier havde det forulykkede kongelige Mødes Dag væggret dem ved at skyde paa deres Medborgere; hobeviis havde dens Soldater erklæret dem for Folkets Sag.

Nu blev en Aften i eet af Palais Roials Caffehuse, hvor Dagnets Politiker havde deres fornemste Sammelplads, afgivet et Brev, som meldte, at elleve af denne Garde vare satte i Abbediefængslet, og skulde føres til Tugthuset

Bicetre, fordi de ikke havde vildet vende deres Vaaben mod deres Brødre. Marimin, og mange med ham, raabte strax, at man maatte uforts-vet til Abbediet, at udfrie de fangne; som sagt, saa giort; en talrig Skare forsamlede sig, forstærkedes betydeligen underveis, forsynede sig med Brækkejern, Hamre, og andre saadanne Redska-ber hos en Jernhandler, som Veien gik forbi, og var snart 6000 Mand stærk uden for Fængslets Porte. En halv Time derpaa var den yderste Port opbrudt, og inden en Time var til Ende, de fangne i Frihed. Vel lod nu et Compagnie Dragoner, og nogle Husarer sig see med Sablen i Haanden; men da man uforfærdet og fredelig gik dem imode, tog Hestene i Tøilen, og talte venlig til Rytterne, lode disse alle fiendtlige Tanker fare, giorde Broderskab med Hoben, og, da der bragdes Viin, drak venskabeligen Nationens Skaal. De befriede Gardister førtes i Triumph til Palais Rojal, hvor de beskyttedes, husedes, og beværtedes af deres Befriere.

Midlertid indsaae man let, at herved kunde det umueligen blive, og at Regieringen ingenlunde kunde tie til et saa aabenbart Indgreb i dens

Myndighed. Nogle foreslog da, at sende en Deputation til Versailles, for at anbefale sig og de udfriede i Nationalforsamlingens Beskiærmelse; dette blev og, uagtet al Modsigelse af Maximin og flere, der paastode, det var bedst, at de, der havde befriet Gardisterne, beskyttede dem, da jo Hoffet kunde probere at tage dem igien, om det lystede, af de sindigere og frygtsommere drevet igiennem, og en Deputation udnævnt og afsendt, hvorimellem imidlertid Maximin, skiøndt han næsten eenstemmigen valgtes, ja endog ædtedes til Ordfører, ubeskieligen afslog at være.

Unægteligen var dette en Lykke for Nationalforsamlingen, hvem denne Deputation allerede, som den var, satte i yderste Forlegenhed, da mange af dens da endnu meest anseete Medlemmer aldeles ikke vilde give deres Minde til, at man befattede sig med denne Sag, der aldeles henhørte under den udøvende Magt, og end ikke tillade, at derover, efter de bristigeres Paastand, nedsattes en Commission; havde Deputationen nu tillige havt den opbrusende Maximin til Ordfører, vilde vist dens Krav være blevne fremsatte i en Tone, der havde fordobblet Stridighederne, ligesom han sik-

kert neppe vilde ladet sig tilfredsstille med den Udvei — eller Udflugt — man greb til, at sende en Adresse til Paris at anbefale Orden og Roelighed — som i Maximins Sprog, under slige Omstændigheder, hedde Trældom og Feighed — samt en Deputation til Kongen, at anholde om Naade for de skyldige — som de efter Maximins Tanker aldeles ikke behøvede, da deres hele Forbrydelse, efter hans Udtryk, bestod i, at de ikke af Despotiet havde vildet lade sig bruge til Brodermordere og Bødler. Ligefaa lidet kunde Maximin finde sig i det uværdige Gøglespil, at de, der efter hans Paastand fortiente Borgerkrandse, for saakaldet Ordens Skyld maatte paa Qvantsviis forsøie dem tilbage i det Fængsel, hvorfra de af Nationen vare udtagne, og derpaa ved kongelig Benaadning loslades.

Var imidlertid denne saakaldte Middelvei fra den ene Side ikke Maximin tilmaade, da maatte den fra den anden ikke mindre mishage Krigeren Victor, i hvis Øine der neppe kunde kunde gives en mere halsløs Forbrydelse, end med Magt at udrive Subordinationsforbrydere fra deres fortiente Straf, eller en uslere Svaghed, end

at give efter for denne Formastelse. Camill fandt, som sædvanligen, Ret og Uret paa begge Sider; tilstod Victor, man havde handlet ilde i at befrie dem med Magt; paastod tilligemed Maximin, man endnu havde giort værre i at fængsle dem med Uret, men undskyldte, om end ikke billigede Nationalforsamlingen, der havde havt den vanskelige Forretning at giøre begges mislige Forhold godt igien. Herved var han naturligviis hverken Victor eller Maximin tilmaade, men da den sidste havde formeget i Paris, og især i Palais Rojal at tage vare, til hyppigen at samles med de andre, der for det meste vare sammen i Versailles, var det især med Victor Camill havde at trættes, og havde han ikke skaanet sin Constances Broder, og sin Ungdomsven i ham, uden Tvivl vare de allerede blevne Uvenner over denne Sag, hvorom de daglig og ivrig tvistedes, saa meget mere, som deres Tvist fik uafladelig ny Næring.

Magthaverne, der med Bæven og Afskye havde seet deres Regimente gaae til Ende i samme Forhold, som Lovenes og Almeenvilliens tiltog, greb med Glæde en Anledning af hine pariſiske Oplob til at overtale den svage Ludvig at sammen-

drage en Hær, hvis fulde Bestemmelse, Necker troer, at have været en Hemmelighed for Kongen selv, ligesom den og var en Hemmelighed for Necker og Statsraadets øvrige Lemmer, hvis Bortgivelse udgiorde en Deel af den Lønplan, hine Lønstyrere i Løn havde udkastet. Daglig saae man Tropper, og meest Udlændinge, fra alle Rigets Kanter at drage sig sammen om Paris og Versailles; Broglio, een af Frankrigs ældste og navnkundigste Hærførere, var indkaldet at være disse Troppers Befalingsmand, og hvorvel man paastod, at han ved sin Ankomst havde giort Kongen den betænkelige Indvending: jeg seer vel en Hær, men hvor er Fienderne? vilde man dog vide, at Hoffet snart havde vidst saaledes at drage ham ind i sin Interesse, at det endog kunde bestemme ham et Sted i det forandrede Ministerium. Daglig forøgedes Rædselsforebuddene, Mistankerne, Giæringerne saavel i Paris, som Versailles; de offentlige Blade kaldte Hoffet Cyclopernes Hule, hvor der smeddedes Lyn til Jupiters føielige Haand; man sagde overlydt, at det var besluttet at adsplitte Nationalforsamlingen, og sende dens diærveste Deputerede hiem; i Provindserne bram-

mede Hoffammenrottelsens Fortroelige med: at Kongen snart skulde igien være paa sin Throne, Broglio med 30000 Mand i Paris, Nationalforsamlingen styrtet, og de 47 Adelsapostater, med Mirabeau, Target, og et hundrede Stykker af disse uforskammede af tredie Stand, i Bastillen. *)

Under disse Omstændigheder var det, at den diærve Mirabeau tog til Orde, og efter en Tordentale, der maaskee mere end noget andet af hans udødelige Foredrag berettiger ham til Navnet af Frankrigs Demosthenes, giennemdrev den lynende Adresse, der ønskede Troppernes Hiemsending, og med mageløs Forening af Fiinhed og Kraft lod Kongen forstaae, at i modsat Tilfælde vilde hans egen Fare blive vel saa stor, som Forsamlingens nogentid kunde være. Men Øieblikket til at høre var ikke kommet endnu. Kongen afvær-

*) Ovenstaaende anfører det i sligt uforkastelige Vidne Dumouriez i sine Mærkværdigheders anden Deel S. 34, som den erkearistokratiske, og med Hoffet i nøie Forbindelse staaende Hertuginde Beuvrons egne Ord til ham den 10de Juli, i en Forsamling af 60 Damer og dobbelt saa mange Adelsaristokrater, der samtlig triumpherede over denne store Nyhed.

digede Deputationen med et tvetydigt Svar, hvori han tilbød Forsamlingen, hvis den frygtede, at forlægge den til Soissons eller Noyon — det var at sige, endnu mere midt ind iblandt Troppperne, og længere fra Paris, dens eneste Forsvar og Tillid. Forsamlingen, der syntes i det ene Forsøg ligesom at have udtømt hele sin Kraft, lod sig nøie dermed, uagtet alle Opfordringer fra Mirabeau, der med fordobblet Kraft sønderrev det Slør, som indhyllede de Snarer, man — maaskee Kongen selv ubevidst — havde lagt i hans Svar.

Vare end Mirabeaus Tordenord spildte paa den svage eller skrækkede Forsamling, sov end hans Advarsler i Kongens og Magthavernes Øren, da vare de derimod for Nationen, som Stormklokkens Slag, der vakte alle af Dvale. Ikke blot Hoffets Tilhængere, men og mange, der ærligen meente Fædrelandet det vel, fandt i Mirabeaus Forslag det Forehavende at afvæbne Kongen for at give ham værgeløs i Orleans's og Pariserpøbelens Hænder; medens andre, der endnu ansaae Kongen for Fædrelandets Mand, med Varme gientog efter Mirabeau: at ingens Fare var større end

Kongens; at Höffets Bajonetter vare det, der allersnareſt kunde bringe Pøbelens Morderknive af Skeden; og at naar Kongen ikke mere havde ſin Beſkiærmelſe i ſine Medborgeres Kiærlighed, kunde al Jordens Kanoner, og Sabler, og fremmede Leieſvende ikke beſkierme ham. Særdeles hæftig blev Trætten derover mellem Victor og Camill; de ſkiltes, om juſt ikke, ſom Uvenner, ſaa dog med gienſidig Følelſe af den tunge Nødvendighed, ikke under diſſe Omſtændigheder mere at ſamles, for ikke at ſkilles, ſom Fiender; de ſkiltes, for kun eengang endnu i deres Dage at ſamles paa Verſailles Slotstrappe den mordiſke ſiette October.

Camill, ſom i Victors broderlige Omgang havde tabt det, ſom iſær bandt ham til Verſailles, iilte nu til Paris, og var tilfældigviis den første, ſom didbragte Efterretning om det Vink Mirabeau i ſin Tale om Troppernes Hiemſending havde ladet falde, angaaende Nødvendigheden af en Borgervagts Oprettelſe i Paris og Verſailles. I Nationalforſamlingen var dette hans Forſlag paa Biauzats Foreſtilling udſat; i Paris faldt det derimod i bedre Jord, og endnu ſamme Aften bragde den ſiden guillotinerte Carra Borgervæbningen i Forſlag.

Dog inden den kunde blive iværksat, maatte man først tilfulde føle dens Vigtighed og Uundværlighed, og dertil var Øieblikket forhaanden. Eet af de første Leed af Hoffammenrottelsens frygtelige Kiæde var Neckers, og de med ham, som Forbrydere anseete, Ministres, Udstødelse af Ministeriet. Denne var bestemt til samme Nat, da Broglios Hær efter Nygtet skulde bryde løs mod Paris og Versailles. Men til Frankerigs Lykke ønskede de Sammensvornes Ledere at have Ministeriet hurtigere ryddeligt for deres Modstandere, udvirkede Neckers Afskeed fire Dage i Forveien, og ved denne Forhastning gave Anledning til, at den hele Plan fuldkommelig strandede.

Neckers unægtelige Fortieneſter, de store Forhaabninger, man havde til ham, men endnu mere, de Forfølgelser, han af det forhadte Hofs meest forhadte Personer havde maattet udstaaet, hans Forfølgeres og Avindsmænds afskyede Forhold, og endnu nyeligen, hans — forsigtige — Udeblivelse fra det forhadte kongelige Møde, havde i det Øieblik hævet ham til Folkegunstens høieste Spidse; at forgribe sig paa ham var da en Formastelse, der maatte vække almindelig Forbittrelse. Tre

Ministre toge strax deres Afskeed, Montmorin endog med de mærkelige Ord: Sire! da Deres Ven og Nationens Ven ikke mere er i Ministeriet, kan en ærekiær Mand ikke blive der længere. Nationalforsamlingen, som nu med eet syntes at gienfinde sin hensluntrende Energie, erklærede ikke blot paa Lally Tolendals, Clermont Tonneres, Mouniers og fleres Forestillinger, at de afskeedigede Ministre medtoge Nationens Høiagtelse, og Savn; men satte og det nye Ministerium under personligt Ansvar for alle de Ulykker, der kunde, og maatte paafølge, samt sendte Kongen en nye Deputation at gientage sine forrige Forestillinger, skiondt med sædvanlig Misheld, som var dobbelt naturlig paa en Tid, da Hoffet troede sig sikkert paa sin Triumph.

Men medens dette foregik i Versailles, havde denne Begivenhed i det stedse uroelige Paris, foranlediget langt voldsommere og mere afgiørende Optrin. Den første, der bragde det høistuvende Budskab om Neckers Afskrettelse til Palais rojal, skulde allerede som en lognagtig Oprørsæger været kastet i Vandspringet, da til hans Lykke denne utroelige Nyhed fra flere Munde be-

kræftedes med saa mange Omstændigheder, at ingen Tvivl kunde mere have Sted. Hvert Øieblik vorede Giæringen tilligemed Vrimmelen; men endnu yttrede sig mere Forbauselse og Forskrækkelse, end Forbittrelse; de fleeste gios, kun enkelte snøs, men ingen vovede endnu at tale høit; da var det, den diærve Camill Desmoulins giorde Maximin og to andre, som forekom ham meest opflammede, det Forslag, at een maatte opoffre sig, og tale til Folket, og nu paa deres Opfordring, som den bedst kiendte og skikkede, paatog sig det selv, besteeg et af Palais rojals Borde, og med faa men kraftfulde Ord fremstillede Neckers Afskedigelse, som Løsenet til en nye pariisisk Blodnat; opæskede at gribe til Vaaben, og til Skielnetegn at bære Kokarder. Denne liden Gnist tændte Revolutionens første Mine, hvorved Despotismens fasteste Formuur, Bastillen blev sprængt, og Ludvigs Throne saaledes rokket i sine Grundvolde, at den aldrig mere fik Fasthed.

Havde Maximin været mellem dem, der opfordrede Desmoulins til at tale, da var han og en af de allerførste til at understøtte og iværksætte hans Forslag, iilte derpaa i Spidsen af en talrig

Vrimmel, til Almeensorgs Tegn at lade Skuespilhusene lukke, ligesom nys ved en Dauphins Afgang var skeet; Necker — lagde man beedskelig til — var vel en Søn af Dronningen værd; og tog nu hos Modelleren Curtius Neckers og Orleans Vorbilleder, for at bære dem i Sørgehøitid igiennem Byen. Man har siden vildet paastaae, at dette Optog var et Paafund af Ministeriets, Despotismens og Politiets Handtlangere, for at skaffe Prindsen af Lambesc og hans tydske Ryttere et Paaskud til at rykke med væbnet Haand ind i Paris; saa meget er imidlertid vist, at Maximin og mange med ham vare saa langt fra at tage Deel i disse forræderske Smugplaner, at de tvertimod, da Thuillerienes Oversabler — som Lambesc ved denne Leilighed erhvervede sig Navn af — havde den Ubesindighed eller Afsindighed at lade sine Tydskere med blotte Sabel styrte ind paa den vørgeløse Mængde, vare de første til med Steene og alle Slags Kastvaaben at modtage ham, saa han med Skamme maatte vende tilbage.

Fra nu af fik dette Oplob et mere alvorligt Udseende; Stormklokken klemtede, hver væbnede

sig, som han bedst vidste, og kunde; de franske Gardister forlode deres Kaserner, for at komme Borgerne til Hielp, og fordrive de fremmede Lejetropper ud af Paris; man rykkede og hen mod disses Post, men fandt den med Forundring forladt. Da Marimin kom tilbage fra dette Tog, mellem hvis Formænd han atter havde været, blev han den hele paafølgende Nat, ligesom de næste Dage, i uafladelig Bevægelse, snart med at randsage Vaabensmeddes og Bøssemageres Værkstæder og Boder om alle Slags Værger, snart med at ile fra en Post til en anden, hvor Troppernes Ankomst eller Angreb bebudedes; snart med at tage en ivrig Haand i de forskiællige Tilberedelser, der giordes, for at forebygge eller tilbagedrive dette; allevegne saae man ham blant de nidkiæreste og første; og havde han hidtil blandt Palaisrojals Demokrater været en yndet og anseet Person, da lagde disse Dage Hovedgrundstenen til den udmærkede Yndest og Anseelse, han i seenere Dage, ikke blot i Jakobiner- og Cordelierclubben, men og i Forstæderne Marceau og Antoine besad.

Midlertid vare Camill og Renou ikke heller arbeidsløse. Renou, som altid gruede for, Retten skulde komme til at boe i Spydstagen, og der ikke frygtede, og afskyede Pøbelens og Orleanisternes Piigkiæppe og Mordblus mindre end Hoffets og Udlændingernes Canoner og Bajonetter, havde, saasnart Camil kom tilbage fra Versailles, bragt ham op til nogle af Parises Valgmænd, især til den ærværdige Dussaulx, at give en omstændelig og nøiagtig Beretning om, hvad han i Versailles havde seet og hørt, og hvad saavel Victors Yttringer, som adskillige Foranstaltninger, havde givet ham Foie til at formode. Hvert Øieblik giorde Nødvendigheden af den ved Mirabeau foreslagne Borgervæbning umiskiendeligere. Ukiendte vilde Morderhorder, lige uvist enten i Hoffets eller Orleans Sold, eller blot tillokkede ved Udsigt til Plyndring og Ran, giennemstreifede under rasende Mordskrig Byen med Mordblus og Vaaben, havde sat Ild paa Toldhusene, og truede adskillige Palladser med samme Skiæbne. Hoffets tydske Soldater sagdes hvert Øieblik at være i Vente. I denne overhængende Fare besluttede de pariſiſke Valgmænd, skiøndt egentlig

saasnart de havde valgt Stadens Deputerede til Nationalforsamlingen, deres Kald var til Ende, at stille dem i Spidsen og Gabet for alt, og bemestre dem den Myndighed, der sov i den pariſiſke Øvrigheds Hænder. En bestandig Committee nedsattes, og samtlige Borgere bleve ved Stormklokkerne indkaldede at møde hver i sit Distrikt at indtegne sig til Borgervæbning.

Naturligviis vare Camill og Renou, der egentlig først havde bragt denne Mirabeaus vigtige Tanke i Bevægelse blandt Valgmændene, af de allerførste til at indfinde dem i deres District, Filles de St. Thomas, ikke blot for at indtegne sig selv, men og for at gaae Valgmændene ved Indtegningen til Haande; og den Nidkiærhed, Camill ikke blot herved, men endog ved at tage utrettet Deel i de hyppige Borgerpatroller, dette Øieblik giorde fornødne, og hvortil man ikke torde bruge uden aldeles paalidelige Folk, saa udmærket lagde for Dagen, tilveiebragde ham først mange af de sindigere Patrioters hæderfulde Opmærksomhed, som siden, jo mere de lærte at kiende ham, alt meer og meer steeg til Venskab og Tillid.

Den navnkundige 14de Julii, Bastillens Erobringsdag, fulgte Dagen derpaa. Gouverneuren Delaunay havde allerede den foregaaende Dag ligesom mindet Pariserne om at angribe denne Fæstning, ved sienspynlig at belave sig paa et Angreb, ved at inddrage sine Udposter, og giøre paafaldende Forsvarsanstalter. Ogsaa blev allerede da Plan til Angrebet lagt, og neppe frembrød følgende Morgen, før Raabet: til Bastillen! til Bastillen! gienlød fra den ene Ende af Staden til den anden. Dog skede intet før henimod Middag, da eet af Parises Districter sendte en Valgmand, den siden i Rædselsepoken saa navnkundige Thuriot, at fordre de Kanoner borttagne, hvis Stilling satte Staden i Frygt. Men medens han forgieves underhandlede med Gouverneuren derom, kom Forstaden Antoine i Massa, at belægge Bastillen. Nu afbrødes Underhandlingen, Thuriot gik, og Fiendtlighederne begyndte kort derpaa. Fra hvad Side de egentlig begyndte, derom ere, som om alle lignende Optrin, Meningerne og Efterretningerne deelte. At Bastillen skulde blive angrebet, hørte rimeligviis til Hofsammenrottel-

sens Plan, at den kunde have desbedre Paaskud til at aflokke Ludvig hans Samtykke til de voldsomme og blodige Fremfærd, den havde foresat sig at bruge; men at dette Slot skulde kunde indtages med Stormerhaand, var man nok saare langt fra at tænke sig, som mueligt, ligesom ogsaa den ubegribelige Mangel paa Provision, der stikker saa høistforunderlig af mod den overvættes Mængde Munition, hvormed Bastillen var forsynet, noksom giver tilkiende, man sikkert troede, ikke at have nogen lang Beleiring at frygte. Derimod var paa den anden Side Erobringen af dette, skiøndt ikke faste, dog høist frygtelige Slot — som dets Historiograph St. Foix saa træffende har kaldt det — den største Lykke, Hoffets Modstandere nogentid kunde ønske dem og deres Planer. Ligemeget altsaa, fra hvad Side Fiendtlighederne begyndte; besluttede vare de ustridig fra begge.

Længe syntes Fæstningen ved sin Beliggenhed ligesom at spotte Angribernes gientagne Forsøg; men disse trættedes og afskrækkedes ikke, og allevegne saae man, som sædvanlig, Maximin i Spidsen. Han opmuntrede de uforfærdede Sprøitefolk at stille deres Straaler op paa Bastillens

Taarne for at gisre Kanoner og Lunter ubrugelige; men Vandet var ikke i Stand til at drives saa høit; han fløi omkring i de høieste Huse af Antoine Forstaden, og fik gode Skytter fordeelte i alle Vinduer og Luger at fyre paa Besætningen, saasnart nogen deraf lod sig see; men den blev i sin Frelse inden sine tykke Mure, hvor intet Skud kunde trænge ind til den; han var med i den yderste Gaard at bemestre sig den forreste Broe; kort sagt, allevegne, hvor Faren og Møien var størst, kunde man være sikker paa, at finde Maximin, og vel fortiente han at nævnes blandt Bastillens Overvindere, som efter denne Dag blev hans Hædersnavn, indtil han i senere Dage ombyttede det med det i hans Øine betydeligere, at være af Mændene fra 14 Julii, 10 August, og 31 Mai.

Heller ikke var Camill uden Adkomst til et Sted mellem Bastilleerobrerne. Fra den bestandige Committee blev han sendt med den Deputation, som ved det første Budskab om det strømmende Borgerblod paa Fauchets Forslag og under hans Anførsel afgik, at opæske Commandanten, at tage Borgervagt ind til Besætning i Fæstningen tilligemed hans Soldater. Men da Commendan-

ten, som ikke ansaae den for en virkelig Deputation, men troede man under dette Skin vilde forraske ham, lod i Staden for at modtage den, fyre derpaa, og Fauchet efter tvende forgiæves Forsøg maatte vende tilbage til Communehuset at indberette sin Sendings Misheld, blev Camill tilbage at dele Faren med sine Medbrødre. Ogsaa havde han den Lykke at giøre nogle ikke ubetydelige Tieneſter. Han var med midt i Regnen af Fæstningens Kugler at bortskaffe de brændende Høevogne, der spærrede Angriberne Adgangen; var med, i disse Vognes Sted at fremrykke tvende Kanoner, hvormed man haabede at giøre Ende paa denne mordiske Kamp. Men hvad der var hans Hierte kierere end alt; han havde den Lykke at hielpe den ædle Aubin Bonnemere, midt under den dobbelte Ild at frelse Frøken Monsigny, en elskværdig ung Pige, som man havde fundet i een af Udbygningerne, og i den Tanke, at hun var Delaunays Datter, vilde kaste paa et Høebaal, for derved enten at kue Faderen til at overgive Fæstningen, eller i det mindste at tage en barbarisk Hævn over hans brodermordiske Modstand. Det eneste, der forgiftede Camills Glæde over

hendes Frelse, var, at han mellem de usorsonligste af hendes Bødler fandt Maximin, der ikke paa nogen Maade var at bevæge til at give Slip paa dette Offer, før han fik fuldkommen Vished om, det ikke var en Datter af Commandanten. Endog efter Stridens Dag tvistedes han ofte med Camill i denne Anledning, beraabende sig paa, at det altid var bedre, een omkom, end saa mange, uden at bekymre sig om, at Camill i det han indrømmede ham dette, dog tillige erindrede: kun ingen uskyldig.

Mindre heldig var Camill, efter at Fæstningen havde capituleret, og den indstyrtende Mængde, deels uvidende om denne Capitulation, deels forbittret over nogle Skud, der vare skeete fra eet af Taarnene, hvor den ligeledes var ubekiendt, fordrede Slagtoffere for det udøste Borgerblod. Da Commandanten især var den, Almeenforbittrelsen raste imod, søgte Elie, en Underofficeer af den franske Garde, der ved Angrebet ligesom havde havt en Slags Myndighed, og der ved Capitulationen havde givet ham sit Æresord for hans Frelse, at betrygge ham mod Overfald, og under Bedækning af paalidelige Medborgere

at faae ham bragt til Communehuset, hvor man bedre maatte kunde sørge for hans Sikkerhed. Til denne Bedækning valgte Elie blandt andet Camill, hvis Uforsagthed og Ædelmod han i Bastillens Forgaard, og ved Froken Monsignys Høebaal havde lært at kiende. Denne Bedækning tog da den ulykkelige Delaunay midt iblandt sig, og begav sig paa Veien; men snart blev den angrebet af den rasende Mængde, der i Forbittrelse over at frarives sit Offer truede at udgyde sin Harme paa hans Beskiærmere; længe kiæmpede de mod Mængden, men omsider overmandedes de een efter den anden; et Slag af en Flintekolb, der var Delaunay tiltænkt, ramte Camill oven i Hovedet med saadan en Styrke, at han sikkerlig var sunket til Jorden, havde ikke hans Hat taget Slaget betydelig af; imidlertid fortumledes han dog saaledes derved, at han maatte blive tilbage, og for at samle Kræfter igien, et Øieblik søge Støtte op til en Muur; men neppe var han sluppet did, før vilde og grædselige Skriig vakte ham af hans Dvale, han slog Øinene op, og saae Delaunays blodige Hoved paa en Piigkiæp bæres i Triumph, saae et Øieblik derpaa Maximin under det Rædselsraab: nok en

Forræder! holde et i Delaunys Lomme fundet Papiir høit i Veiret, og nu den rasende Mængde under samme Raab fordobble sin Iil ad Communehuset, der at tage ligesaa blodig en Hævn over Kiøbmændenes Formand, den troeløse Flesselles, der af det i Delaunays Lomme fundne Papiir overbeviistes, medens han, som Præsident for det bestandige Committee skulde være Borgernes Hoved, at have handlet i Forening med deres Fiender, og have opfordret Delaunay at forsvare sig indtil Aften, da han skulde faae Hielp. Camill var ikke Vidne til Flesselles grusomme Henrettelse; efter at have seet Delaunays Mord skyndte han sig hiem til Renou, og med ham beklagede den Blodtørst, hvormed Folket besudlede sin og Friehedens første Seier.

Dog forjoges snarlig igien deres og alle gode Patrioters Sorg over disse og et Par lignende Blodscener ved de skiønne Udsigter, der nu for den gode Sag syntes at aabne sig, da Lafayette, Washingtons Vaabenbroder, hvem man ikke værdigere den Tid vidste at rose, end med det Vidnesbyrd, at han talte for Frieheden, som han havde fægtet for den, blev Borgervæbningens,

eller, som den nu kaldtes Nationalgardens Generalanfører; da Bailly, den tredie Stands ædle vise og standhaftige Præsident i Trængselens Dage, fik Flesselles vigtige Embede, under det nye Navn, Maire af Paris; da Kongen, oplyst af den redelige Liancourt om Tingenes sande Sammenhæng, selv nærmede sig til Nationalforsamlingen igien; da de sammensvorne, der forgiæves havde besvoret Broglio at spærre Forsamlingen, og beleire Paris, men af ham faaet det lidet trøstelige Svar, at Constablerne væggrede sig ved det første, og selve Lambesc's tydske Regiment ved det sidste, nu maatte opgive deres voldsomme Anlæg, og adspredes, som Ayner for Vinden; men især da Kongen selv drog til Paris; og den Varme og Glæde, hvormed han modtoges, syntes at betrygge Nationen for Anarchisternes og Orleanisternes Forehavender, ligesom Kongens Komme, og de meest forhadte Satrapers og Yndlingers Undvigelse beroeligede de for Hofdespotiets. Vist nok paastod Renou bestandig, at det udgydede Blod var, ligesom Blodpletterne paa Lady Machbeths Haand hos Shakspeare, ikke med al Verdens vellugtende Vande at aftvætte; dog

smigrede han sig endnu, ligesom Camill, og Frankerigs fleste og bedste Borgere, med det Haab, at dette Blod skulde være det eneste og det sidste; at den nærværende Forening mellem Folk og Konge skulde være bestandig, at han, og de, der vare om ham, nu maatte have lært, at hverken Vold eller List kan udrette noget mod Almeenvillie og Almeentarv, at de onde Raadgivere skulde være forsvundne, og Nationens Gienfødelse og Lyksalighed betrygget, og glad hørte han, og enthusiastisk istem, mede Camill de høie Jubelraab: leve Kongen, leve Nationen! der da vare uadskillelige, være eet.

Midt i denne Glæde overraskedes Camill høist uventet ved, en Dag, han kom hiem fra en Forretning, Bailly i et af sine nye Bureauer havde overdraget ham, at finde sin Navne, Constances Canariefugl staaende paa sit Værelse. Ikke eet Ord, ikke een Tøddel fulgte dermed, og alt, hvad han af Husets Portner, der havde modtaget den, kunde erfare, var, at den var bragt af en Dreng, som havde sagt, han intet andet Ærende havde, end at levere den af. Han randsagede Buret allevegne, om han ikke der, ligesom sidst

sidst i Renous Racine, skulde finde noget til sin Underretning og Trøst; men forgiæves. Da han af Portnerens Beskrivelse paa den Dreng, der havde bragt Fuglen, havde gienkiendt en Gartnerdreng fra Pontdormy, iilte han nu at søge ham op, og var og saa lykkelig at treffe ham, inden han forlod Paris; men uden at være i Stand til af ham at erfare videre, end at Frøkenen og hendes Fader vare kiørte, og som han troede, langt bort, da de havde havt meget Tøi med dem; at Frøkenen i det, de skulde gaae i Vognen, havde kaldt paa ham, og givet ham dette Ærende, at Oberstlieutnanten havde ladt til at være vred over det, havde revet Buret fra ham, og beseet det allevegne, han vidste ikke, hvorefter, og tilsidst havde med det Udraab: Barnestreger! flyet ham det tilbage; og at, da han havde spurgt, om han da ikke skulde helse, og sige noget, Oberstlieutnanten havde bidt ham over, og sagt: Vist ikke!

Det var Constances Afskeed, denne Fugl! og det maatte være en lang og besværlig Reise, hun havde for, siden hun skilte sig ved denne sin Yndling; det kunde han tænke sig selv; men hvorfor? hvorhen var hun reist? det var ham

uforklarligt. I det Haab at faae nogen nærmere Oplysning, ilte han da i samme Øieblik til Pontdormy; men Auguſtin, der siden ſidſte Uenighed levede ude af al Forbindelſe med ſin fordums Ven, kunde intet videre ſige ham, end at Marchallen af Broglio paa ſin Flugt fra Verſailles til Verdun havde — da han undveeg alle Poſtſtationer — faaet friſke Forſpandsheſte i Pontdormy hos ſin gamle Vaabenbroder; at fra dette Øieblik af Pontdormy havde begyndt at giøre Tilberedelſer til at reiſe; at Forrideren, ſom kom tilbage med Heſtene fra Meaux, havde bragt det Budſkab, at Almuen allevegne forhaanede, og forfulgte de flygtende; at Officeren, der havde kommanderet deres Eſkorte, og der i ſyv Aars Krigen havde tient under Pontdormy, ved ſin Tilbagekomſt havde fortalt, at Almuen i Verdun havde beleiret Biſpeboeligen, og vildet ſætte Ild paa den, for at brænde Broglio inde, ſaa han derfra havde maattet ſtiæle ſig bort, og vildet flygte til Metz, men at denne Bye, ſkiøndt han var dens Gouverneur, havde lukt ſine Porte for ham; at han altſaa havde ſeet ſig nødſaget at flye ud af Riget; at Pontdormy, da han hørte dette, og da

der desuden fra alle Kanter kom Efterretninger om de Voldsomheder og Mishandlinger, Almuen allevegne tillod sig mod de adelige, hvem den ansaae for sine gamle Undertrykkere, og Krigsstanden, i hvem den blot saae disses Vaabendragere — uden engang at oppebie, at hans Reisetilberedelser vare i Stand, havde ladet spænde for sin Vogn, kastet sig i den med Constance, og rystet Støvet af sine Fødder over et Land, hvor Thronen og dens tvende Støtter, Krigsstanden og Adelen, ikke mere holdtes i Ære.

Gierne havde Camill, da Augustin intet kunde sige ham om hans Constance, atter tyet til Victor, for dog hos ham at høre fra hende; men ikke blot efter deres sidste Uenighed, men især efter den virksomme Deel, han havde taget i Bastillens Erobring, som, han vel kunde vide, i Victors Øine maatte være den formasteligste blandt Ugierninger, torde han ikke vove derpaa. Renou, som var den eneste, med hvem han kunde tale om Constance, blev nu næsten alt for hans Hierte, næst Fædrelandet; thi at haabe for dette, var hans første og ypperste Glæde; ligesom hans emme Sorgers bedste Lægedom var ufortroden og

utrættelig Arbeidsomhed i det Bureau, hvor Bailly havde paa Renous Anbefaling, og det gode Lov, han almindelig havde, givet ham en Plads, og hvor han daglig kom mere og mere i Yndest og Agtelse hos den veltalende og indsigtsfulde Pastoret, hans nærmeste Foresatte, hvem han igien havde at takke for Vaublancs, Cherons, Portalis's, og mange andre talentfulde og ædle Mænds Kiendskab og Venskab.

Han havde og nu, da hans næsten eneste Ophold var Paris, igien begyndt at leve i nogen nærmere Omgang med sin Broder; ogsaa syntes det rimeligt, at den levende Andeel, de begge toge i de offentlige Anliggender, og deres ærlige Hengivenhed for Nationens Sag maatte forene dem. Men saa eenige de endog vare i Maalet, saa uenige vare de stedse om Midlerne. Begge følte Vigtigheden og Fornødenheden af Forandringer og betydelige Forandringer; men Camill ønskede Reformer, og Maximin Revolutioner. Camills blide og sindige Caracter uddannet under Renous Veiledning, maatte give ham Afskye for alle de Forandringer, der skeete ved physisk Magt, uden at være Frugter af almindelig Oplysning.

Maximin — hvis Afgud og Mynster siden 14de Julii var Camill Desmoulins, der selv kaldte sig Lygtepælens Generalprocureur — paastod, at Lygtepælene behøvedes først, inden Lygter kunde blive til Nytte. For Camill gik man ofte for rask og for voldsomt til Værks, for Maximin stedse for svagt og for søvnigt. Eders voldsomme Fremfærd — sagde Camill — giver Regieringen Paaskud, og næsten Ret til at bruge Magten." "Og skeete ikke det, svarte Maximin, lærte Folket aldrig at kiende dens Afmagt og sin Vælde, og vi blev, hvor vi ere." "Min eneste Frygt — sagde Maximin ofte efter Brissot — er, at vi ikke skulde blive bedragne; men — føiede han da gemeenligen til — siden vi have med et Hof, og med det Hof at giøre, torde vel denne Frygt være ufornøden.

Heri havde rigtig nok Maximin Ret; thi det franske Hof syntes i denne Kamp mod Nationen, ligesom Jetten Antæus, der kiempede mod Herkules, at faae fornyede og fordobblede Kræfter, hver Gang det blev kastet til Jorden.

Det dødelige Saar, Lehnsaristokratiet af sine egne Sønners Hænder fik i den navnkun-

dige fierde Augustinat, da dets vigtigste Rettigheder ligesom om Kaps opoffredes med en saadan Enthusiasme, at man siden har vildet forklare den af en virkelig Viinruus; den Kiækhed, hvormed Folkepartiets Høvdinger haandhævede de giorte Opofrelser, da man i de følgende Dage prøvede at liste dem tilbage; den ivrige Modstand, det kongelige Veto, saavel i Nationen, som i Forsamlingen fandt; de hæftige Forslag og Forestillinger, der i denne Anledning i Palaisrojal bleve giorte, bragde snart Hofaristokratiet saaledes i Harnisk, at hiin mærkværdige 14de Julii aldeeles syntes at være glemt, eller kun at erindres til Hævn; at man dromte om, at kunde med en Haandfuld Livgardister og Schweitsere, nogle Dragon- og Jæger-Compagnier, og et Infanterieregiment udrette det, hvortil i hine Dage Broglio med hele sin talrige Hær fandt sig for afmægtig.

Midlertid kan det for den, der upartisk og fordomsfrie vil bedømme den alt for navnkundige Bloddag, den 5te og 6te October, neppe være tvivlsomt, at der den Dag, som maaskee ved de fleste af Revolutionens voldsomme Optrin, i det mindste vare to Sammenrottelser virksomme, og

at disse to i det, de af al Magt arbeidede imod hinanden, ved begge at overdrive deres Planer, ofte mod deres Villie just spillede den ene den andens Spil, indtil omsider et tredie sindigere Partie nyttede begges Feil, og rev Seieren og Fordelen til sig.

De nysomtalte teileløse Forslag og Forhandlinger i Palais Rojal, af St. Huruge, Maximin, og andre deslige angaaende det forhadte kongelige Veto, de høist anarchiske og mordbrænderske Deputationer, og Breve, de tillode dem at sende til Versailles, og true alle det ubetingede Vetos Talsmænd i Nationalforsamlingen, saavel som dens Præsident Clermont Tonnere, som den Tid endnu stod saa høit blandt Frankrigs Patrioter, at deres Slotte fulde blive oplyste (afbrændte) saafremt de ikke gav efter for Nationens Villie; de Hoffet med Foie saa mistænkelige og modbydelige franske Gardisters høftige Paastaaenhed igien at faae deres Livvagtsposter om Kongen, dem, de ansaaes for at have opgivet ved at lade dem indlemme i den parisiske Nationalgarde, hvis Stamme og Kierne de vare blevne; disse og mange andre Optrin af lignende Natur gav, som Camill

Camill rigtig havde forudsagt — Hoffet den ønskeligste Leilighed til at klage, og indtage ikke blot Livgarden, og hvem det ellers var omgivet af, men og en betydelig Deel af Nationalforsamlingen, og mange andre gode Patrioter, mod det orleaniſtiſke eller anarchiſtiſke Partie, paa hvis Regning alle diſſe Optrin med saa meget Skin af Ret lode ſig ſkrive. Blandt andre, der ærligen deelte Hoffets Forurettelser og Forbittrelse var ogsaa Victor, der, saalidet han i øvrigt var af dets Tilhængere, saa aldeles var fanatiſeret til dets Fordeel, at han lydelig erklærede, at den eneſte Aarsag, hvorfor han, uagtet ſin Faders gientagne Erindringer ikke drog did, hvor — efter Emigranternes Yndlingsudtryk — den franſke Ære nu havde ſit Sæde, var, fordi han endnu ſtedſe i ſit Fædreland haabede at falde, eller ſeire for Æren og Kongen. Ogsaa var han een af dem, der allerlydeligſt og ivrigſt fnøs mod den blotte Foreſtilling at ſkulle dele den Ære at bevogte Kongen med de franſke Gardiſter, der i hans Øine vare Romningsmænd, Meenedere og Landsforrædere tilhobe. Saare glad var han derfor, da Staben ved Verſailles Nationalgarde, paa

Grund af den Efterretning, Ministeren St. Priest havde faaet fra Lafayette om hine Gardisters Forehavende med Magt at tage deres Poster tilbage, af sin Chef d'Estaing lod sig lede til at begiære Besætningen i Versailles forstærket ved et Infanterieregiment; ligesom han og var af de allerførste, der bifaldt, at til nøiere Forening, Livgarden skulde ved dets Ankomst give dette Regiment et Velkomstgilde.

Og da nu dette ulykkelige Gardergilde den første October virkelig fandt Sted, da end ydermere midt under det Kongen, Dronningen, og Dauphin uventede lode dem see i Giæstesalen; da i samme Øieblik den afrettede Musik istemte den saa betydende: O Richard! min Monark! al Jorden dig forlader! mindre end det halve havde været nok til at henrive, og opflamme Victors enthusiastiske Ridderaand. Ogsaa var han mellem de allerførste, der sprang op, og med draget Sværd udbragde Kongens Sundhed, med en Høitidelighed og en Begeistring, der gjorde denne Ceremonie næsten til en ny Troskabseed. Vel var han ikke saa villig eller saa nidkiær til at istemme Maria Antoinettes Sund

hed, da Hulanmarchen af Iphigenia: Synger, og hylder vor Dronning! opfordrede dertil; men at Nationens Sundhed, som i samme Øieblik ikke beleiligen blev foreslaaet, hos ham og hans ligesindte Medbrødre ingen gunstig Modtagelse kunde finde, og neddyssedes, lader sig lettelig begribe. Hos mange gik vel denne Begeistring over med Viindunsterne, der havde fremelsket den; men hos Victor var den intet mindre end Viinruus; det var hans Hiertes varmeste eneste Følelse, som han faa Dage derpaa beseglede med sit Blod.

Ligesom Palaisrojals Uordener og Vildskaber havde tient Hofpartiet til at vække Forbittrelse mod det orleanske Partie, saaledes tiente ogsaa, især i et Øieblik, da Kongens Vægring ved at sanctionere det Decret, der gav Lehnsaristokratiet sit Banesaar, og Adelens og Klerkeskabets Kamp — ligesom til Giengield — for Kongens indskrænkede Veto, desuden opbragte Gemytterne, dette ulykkelige Gardergilde, der maatte være dobbelt anstødeligt paa en Tid, da Paris leed under en maaskee fremkunstlet Brødmangel, Demagogerne til at opflamme den pa-

riſiſke Almue mod Hoffet Nogle Trudsler og Pralerier, man i Ruſen under og efter Gildet ſkulde have udladt ſig med, fremførtes ſom Beviſer paa farlige Anlæg; den Affindighed, hvormed man havde udbudet den royaliſtiſke — eller, ſom Forbittrelſe kaldte den, contrarevolutioniſtiſke — hvide Cocarde, og forhaanet Nationalcocarden, og flere ſlige Smaaomſtændigheder, der naturligviis ved at gaae fra Mund til Mund forogedes, fordreiedes, og forværredes, formerede Giæringen hos den hungrende pariſiſke Almue, og hos de forbittrede franſke Gardiſter, og der behøvedes nu kun ſaare lidet for at ſtemme dem til, at gaae til Verſailles, og hævne diſſe Forurettelſer.

Hvad egentlig begge Partierne lovede dem heraf, er vanſkeligt at ſige. Hofpartiet, har man meent, ſaae gierne et ſaadant Almueoptog, i den Tanke, derved at formaae Kongen til at flygte, og med Tiden ſætte ſig i Spidſen for de Udvandrede til en Borgerkrig; at der var et andet Partie, der giorde ſig Regning paa, at han i en ſaadan Tumult enten ſkulde omkomme, eller flygte, og derved giøre Thronen ryddelig til Afgudsbilledet Orleans, i hvis Navn de da haabede at regie-

re, synes — alle Mirabeaus Benægtelser uagtet — at have en høi Grad af Sandsynlighed og mange Beviser for sig; ligesom det og lader, som et tredie — og det bedre sindede Partie — holdt denne Leilighed, de tvende øvrige gave det i Hænde, for den bequemmeste til at faae baade Kongen og Nationalforsamlingen til Paris, og derved udrive dem fra de Farer, de i det aabne vægeløse Versailles uafladelig omgaves af.

Denne sidste Plan lykkedes; men hvorvidt dens Ophavsmænd for mere end Øieblikket regnede rigtigt, om de ikke gave Lovgivningen og Regieringen i Pariserpøbelens Vold, i det de troede at give dem i Nationens Varetægt, torde være et andet Spørgsmaal, som her ikke er Stædet at undersøge.

Om Morgenen den femte October udbrød det Uvæir, det pariſiſke Barometer flere Dage havde truet med. Brødmangelen — den være nu tilfældig, eller foranstaltet, ligemeget af hvilket Partie — gik den Dag saavidt, at af de store Qvindeskarer, der fra om Morgenen Klokken fire belagde Bagernes Dørre, mangfoldige maatte med

uforrettet Sag gaae tilbage, da mange Bagere — enten af Mangel paa Meel, eller — som man paastod — underkiøbte af Factionshovdingerne, den Nat ikke havde baget. Blandt disse hungrende mistrøstige Skarer henkastedes nu forskiellige Stæder paa eengang den Tanke, at gaae til Communehuset, og æske Brød, og hvis de ikke der bleve hiulpne, da at søge lige til Versailles til Nationalforsamlingen og Kongen, at klage dem sin Nød. Begierligen grebe Qvinderne dette Forslag, og søgte nu at forstærke dem med alle af deres Kiøn, hvem de enten mødte paa Gaden, eller i Husene kunde faae fat paa. "Der blev — saaledes beskriver lunefuldt Camill Desmoulins dette Optog — nu en Qvindepresning, ligesom man presser Matroser i London: den stærke Kokketøs, den pyntede Stadsdukke, den blye Ungmøe, alle maae med, og hielpe at forøge Klyngen; den gamle Bedesøster, der ved Dagbrækningen vil gaae i Messe, seer sig nu første Gang bortført, og klager over Vold; medens Ungmøen trøster sig ved, at hun nu endelig engang, uden at være under Opsyn af en Moder eller Duegna, finder Leilighed at komme til Versailles."

Lidet frygtelig vilde imidlertid denne Hær-skare, hvoraf saa mange fulgte blot af Tvang, og de allerfleste uden ret selv at vide, hvortil, eller hvorhen, uden Tvivl i sig selv have været, havde den ikke havt hemmelige Lederinder, eller maaskee endog Ledere; thi man har bestandig paastaaet, at man blandt Qvindehæren fandt mangfoldige forklædte Mandfolk, der syntes at være det heeles Visere. Ogsaa vilde man blandt disse have gienkiendt Maximin, hvis smukkre Vext, og unge Udseende lettede ham en saadan Forklædning; og der rigtig nok næste Morgen, skiendt ikke i Qvindeklæder — da han formodentlig hos Lecointre, Bazire, eller en anden af sine jacobinske Venner i Versailles havde kastet sin Forklædning, da den ikke var mere nødvendig — blev fundet i Spidsen for Livgardisternes blodtørstige Forfølgere, uden at man ellers kunde giøre Rede for, naar, og hvorledes han var kommen derud; ligesom han og den hele Dag, til stor Forundring for dem, der vare vante til at finde ham allevegne paa Færde, ingensteds var seet i Paris, hvor der dog var nok for ham at tage vare.

Man troe imidlertid ikke, at Maximin, hvorvidt nu hans Deeltagelse i disse Blodscener gik, eller ikke, var et vitterligt Redskab for nogen Faction, indlemmet i nogen Hemmelighed, eller i nogens Hyre; nei! i det mindste troede han sig selv at handle aldeles frie og selvstændig. Forbittrelse mod Maria Antoinette, hvem han med halve Frankerig ansaae for Contrarevolutionens Siæl, for Frihedens og Fødelandets farligste og svorneste Fiende, mod Livgardisterne, der i hans Øine vare hendes erklærede Vaabendragere, og Nationens og Revolutionens aabenbare Fiender, var ene det, der drev, og væbnede ham; med at forfølge og forjage, vel endog at udrydde disse, troede han, at bringe ikke blot Fædrelandet, men og Menneskeheden, et vigtigt og velbehageligt Offer; at det var et Blodoffer, kunde for ham ingen Betænkelighed være, da det var hans faste Overbeviisning, at Frihedens hellige Træe maatte vædes med Blod, for at trives. Ligesom Victor var Fanatiker for Konge og Throne, uden i mindste Maade at være medskyldig i Hofpartiets Blodraad, som han afskyede, saaledes var Maximin Sværmer for den modsatte Side, men med lige Veder-

styggelighed for Orleans's og Hoffets Bestikkelser. Begge vare — som mange tusinde med dem — uvitterlige Redskaber i usynlige Hænder til Planer, hvorom de ikke selv havde allermindste Formodning.

Anderledes var Camill. Hans noie Venskabs Forbindelse med Renou, der ved videnskabelige og venskabelige Baand var foreenet med Bailly, med Dussaulx, med Pastoret, med André Chenier, og saa mange af de lyse og herlige Hoveder, som i Revolutionens første Dage vare dens Ledere; den Tillid, adskillige af disse, deels i hiine Kampens Dage, deels siden i Forretninger over hans uegennyttige og utrættede Arbeidsomhed havde fattet til ham, og som daglig forøgedes; hans umiskiendelige ikke mindre varme og reene end sindige og menneskekierlige Patriotismus aabnede ham mere og mere Adgang til deres Fortroelighed, og gav ham Leilighed til, ofte at høre dem raadslaae indbyrdes om Fædrelandets Farer og Frelse. Ofte hørte han dem grue for den dobbelte Afgrund, de havde at vandre imellem; da Anarchiets Malstrøm truede paa den eene, og Despotismens Svælg paa den anden. Dannet i denne Sko-

le kunde han ikke andet, end med lige Afskye betragte Pøbelens Uordener og Grusomheder i Paris, og Hofsammensværgelsens Afsindigheder og Blodraad i Versailles; med Afskye saae han da og hiint Qvindetog, efter at have i selve Staden begaaet mangfoldige Voldsomheder og Udaad, henimod Middag give sig paa Veien til Versailles; med fordobblet Afskye og Rædsel hørte han Stormklokkerne endnu efter Qvindernes Afgang vedblive at kalde Borgerne til Vaaben, og især de franske Gardister, eller som de nu kaldtes, de lønnede Centralcompagnier, trække i Vaaben op paa Grevepladsen for at tvinge Fayette at føre dem til Versailles, at de der kunde tage deres Pladser igien hos Kongen, og hævne dem og Nationen paa Livgarden. Da imidlertid Larmtrommen vedblev at kalde samtlige Nationargardister sammen, begav ogsaa Camill sig i Vaaben til sit Compagnie, og da nu Fayette overmandet af Mængdens Trudsler ikke længere kunde undslaae sig for at bryde op med denne Hær, da Communeraadet endelig maatte give ham Tilladelse at efterkomme Mængdens Villie, da Ordren nu lød til Afmarch; med hvor tungt et Hierte gav ikke Camill med

tusinde andre sig paa denne frygtelige Vandring, som de ikke vovede at undslaae dem for, da det endnu syntes det sidste og eneste Haab, at Fayette maaskee ved deres Bistand, naar de først vare ude af Paris, kunde faae nogen mere Magt med de forbittrede og uregierlige franske Gardister, og fremfor alt, med den vilde halvvæbnede Skare, som uden at høre til Nationalgarden, mere som Gidsler, end som Vaabenbrødre, drog ud af Paris mellem dens Geleder. To Gange lod Fayette Hæren standse, og aflegge Eed, at være Kongen og Nationen troe, og ære Kongens Gaard; og med Glæde hørte Camill og de bedre sindede, den eenstemmig og uden Modsigelse aflagt.

Midlertid var Qvindetoget Klokken halv fire om Eftermiddagen kommet til Versailles, hvor det af Almuen modtoges med Jubelraab, og hvor Livgarden og de øvrige Tropper vare i Vaaben, som for at være reede til Modstand. Det er ikke vor Hensigt at dvæle ved de Uordener og Teilesheder, hine Furier saavel i, som uden for, Nationalforsamlingen tillode dem, deres Audients hos Kongen, deres Lokken for Regimentet Flanderns Soldater;

hid hører kun at fortælle, at det hele endnu bestandig mere beholdt Udseendet af et Kiærlingeopløb, end af en farlig eller frygtelig Opstand. Vel forefaldt fra Begyndelsen af imellem Qvindernes Ledsagere og Livgardisterne enkelte Fiendtligheder; men Soldatesken havde Befaling ikke at fyde, eller opirre Folket; i Oplobet selv raabte myndige Stemmer: det er endnu ikke Tid! og alle disse blodige Optrin bleve qvalte i Fødselen.

Midlertid var Hofpartiet i Bevægelse for at formaae Kongen til Flugt, i det Haab at faae ham til Metz, og derfra i Spidsen for de leiede Tropper til Borgerkrig; men han var klog nok til at indsee, at han ved at flye, opfyldte Orleans's og hans Tilhængeres ivrigste Ønske, og afviste derfor med Afskye dette Forslag, rigtig nok til sin Ulykke, kun for at udføre det paa en endnu ubeleiligere og uforsvarligere Tid. Man giorde desuagtet et Forsøg, at lade Dronningens Vogn, uden at hun var deri, kiøre frem, under Paaskud, at hun vilde til Trianon; men Versailles's Borgermilice satte sig mod hendes Afreise, og Vognen bragdes tilbage i sit Vognskuur.

Midlertid fnes Victor, og alle ivrige Kongevenner i Livgarden med ham, ikke blot over den haanlige Mishandling, de af dette i deres Øine saa høist foragtelige Pak vare udsatte for, men og over den sienfynlige Fare, Kongen og Kongehuset, og en betydelig Deel af Nationalforsamlingen svæve-de i. Intet vilde være dem kiærere, end om Hoffet havde kundet overtale Kongen til Flugt, og det da maatte blevet dem tilladt at aabne ham Veien med deres Sabler, og slaae en Skandse om ham med deres Legemer. Med Møie holdt de, alle givne Forbud uanseet, deres Forbittrelse i Tømme; allerede havde een af deres Officeter faaet Armen stødt over, da han dristede sig med Sablen i Haanden at forfølge een af Qvindeskarens Ledsagere, der vilde trænge sig ind giennem Gardisternes Geleder. En endnu større Fare havde Victor udsat sig og en Deel af sine Kammerater for, da han havde foreslaaet et Detachement Dragoner, at de i Forening skulde bemestre dem de Kanoner, Qvindeskaren havde slæbt med fra Paris; dette ubetænksomme Forehavende kom Qvinderne for Øre, de angreb disse Gardister med Stene, og alt, hvad dem kom i Hænde, og kun Dragonernes Bedækning reddede Gardisterne fra en ulige Kamp mod den overmægtige Mængde.

Efterhaanden, som Natten nærmede sig, formindskede imidlertid Trætheden, og Sult, og flere deslige Aarsager den larmende Mængde, og de uroelige Optrin; og allerede var alt temmelig i Stilhed, da Fayette med den pariſiſke Borgermilice henimod Middag kom til Verſailles. Ved hans Ankomſt ſyntes Orden og Roelighed fyldeſt at bringes tilbage, iſær da han udvirkede, og bekiendtgiorte Kongens Ord for, at Livgardiſterne i Staden for den hvide Cocarde, de, ſom Kongens Hunstropper, hidtil vare vedblevne at bære, ſkulde antage Nationalcocarden, og at de franſke Gardiſter ſkulde have deres forrige Poſter om Ludvig igien. Paa Fayettes Ord hævede nu Nationalforſamlingen ſit Møde, Kongen og Dronningen gik til Hvile, og Lafayette troede ſelv, efter at have runderet om Morgenen Klokken fem, og fundet alting i Orden, og Roelighed, nu nogle Øieblik at kunde nyde den Roe, han efter den foregaaende Dags Beſværligheder og Bekymringer ſaa høilig maatte have behov.

Det var, ſom Blodſcenerne blot havde ventet herpaa, for at bryde los. Ingen halv Time efter var Slottet beſtormet af raſende Klynger,

der under de græseligste Undsigelser og Trudsler, saavel mod Dronningen, som Livgardisterne, fra adskillige Sider prøvede at bryde ind med Magt. Det hedder, at i dette Øieblik et ulykkaligt Skud, der skede fra et Slotsvindue, og fældede een af den indbrydende Mængde, var den nærmeste Anledning til de følgende Blodscener; men skiøndt dette i sig selv ingen Umuelighed synes at være, især naar man veed, at Victor var den, der havde Vagt ved det ulykkelige Vindue, hvorfra Skuddet sagdes at være kommet, have dog Øievidner paastaaet, at den omkomne var faldet af sig selv, havde slaaet sit Hoved i Stykker, og ingen andre Saar faaet; ogsaa er det upaatvivleligt, at om end dette Drab forøgede Mængdens Forbittrelse, kan det dog ikke have foranlediget den, siden de i Forveien allerede vare i Begreb med, under rædsomme Trudsler og Forbandelser at bryde ind i Slottet. Midlertid kiendte deres Rasenhed, fra det Øieblik af, de havde seet een falde, ingen Grændser mere. Een af de Gardister, der havde Vagt i Slotsgaarden, blev det første Offer for deres Hevngiærrighed, og maatte efter mange Mishandlinger lade sit Liv for Halshuggerens

Hænder. Nu trængde de ind i selve Slottet, hvor de deels forfulgte Gardisterne, deels stræbte at bryde ind i Dronningens Værelser; og da hun — som bekiendt — halvnøgen reddede sig med Flugten, medens hendes faa Livgardister med den heltemodigste Opoffrelse holdt Morderne tilbage, vendte nu disses Forbittrelse over, at dette fornemste Slagtoffer var undgaaet dem, sig med fordobbelet Blodtørst mod hendes Befriere, der, forskandsede inde i en stor Sal, og bestemte, at sælge dyrt deres Liv, hvert Øieblik ventede Døden; da i det samme den parisiske Nationalgarde og Lafayette kom i Bevægelse, og Mordernes Rige fik Ende.

De beleirede Gardister bleve nu udfriede, og givne under Nationalgardisternes Beskiærmelse; Camill, som var mellem de sidste, ledte imellem de frelste Livgardister om Victor, hvem han havde søgt i hans Qvarteer, og erfaret, han havde tiltusket sig Post paa Slottet denne farlige Nat; men ak! han var ikke blandt dem, der havde frelst dem ind i Salen; tvertimod havde een af hans Vaabenbrødre, der ved hans Side havde kiæmpet mod Mængden, i det Øieblik, da de øvrige beslutte-

de at drage dem ind i Salen, hørt Victor raabe: at han ikke forlod sin Post, uden død.

I det samme opsteeg fra den saakaldede Marmorgaard et cannibalisk Jubelskriig. Furierne og Morderne slæbte der en overmandet, vaabenløs, blødende, og halvdød Livgardist imellem dem, for at lade ham af Halshuggeren henrette ved Siden af de ovennævnte faldne, hvem de havde bestemt ham til et Forsoningsoffer. Seer, Brødre! raabte Camill, og som et Lyn var han nede af Trappen, igiennem Morderkiyngen, og ved den ulykkeliges Side; hans Vaabenbrødre, bestiælede af hans Ild, brøde fra alle Sider igiennem til ham; den reddede Livgardist segnede afmægtig i Camills Arme: og nu forestille man sig hans Følelser, da han her gienkiendte sin Ungdoms Ven, sin Constances Broder! Paa sine Arme vilde Camill bringe ham i Sikkerhed; men ikke vilde Morderne slippe deres Bytte saa let; med fordobblet Rasenhed brød de engang efter den anden ind paa Camill og hans Vaabenbrødre for at rive Victor af deres Hænder; med Magt maatte de drives tilbage, og mellem dem, der med allermeest Haardnakkenhed trængde ind, uforsonligst fordrede Vic-

tors Blod til Giengield for det, han havde udgydet, gienkiendte Camill med Rædsel sin Broder Maximin.

Endelig lykkedes det Nationalgardisterne at slaae en Kreds om Camill, der da fik ham baaret ind paa Slottet; man fik en Saarlæge, der forbandt ham; men Camill havde kun reddet sin Ven fra Halshuggerens Haand for at see ham døe i sine Arme. Afmægtig af det meget Blod, han havde mistet, af de mange Ulivs Saar, han havde faaet, laae Victor, som i en Dvale, indtil et Øieblik før sin Død. Da slog han sine Øine endnu eengang op; men da de allevegne mødte Nationalcocarder og Nationaluniformer, vare de i Begreb med at bortvende dem med Afskye, da Camill i det samme kierlig nævnte hans Navn; bristende faldt nu hans Øine hen paa hans Ven, han rakte ham den døende Haand, og under dette Forsonings og Afskeeds Haandtryk sov han hen, og døde, hvad han altid havde ønsket, Krigerens Død for sin Konge.

Saare smerteligt var Camill dette Forliis; hans eneste Lindring var den fordeelagtige Vending, Fædrelandets Anliggender fra denne Dag af

paa ny syntes at tage, da Patrioternes Ønsker opfyldtes, Kongen og Nationalforsamlingen kom til Paris, og saaledes begge Factioners Anlæg i det mindste for Øieblikket tilintetgiordes. Blødte stedse hans Hierte ved hver Draabe Blod, der udstes; hvor meget mere maatte da det her udøste Broderblod være ham smerteligt? men han smiggrede sig, som saa mange gode Patrioter og Mennesker, med den glade Drøm, at dette dog omsider skulde være det sidste Blod, der i denne Kamp skulde flyde, at — som Mirabeau havde udtrykt sig — Almeensagens Skib nu skulde seile raskere, end nogensinde, da det syntes at være lykkeligen undsluppet de Skiær, der paa begge Sider truede det; det var med Taarerne i Øinene, han istemte det almene Jubelskriig: Nationen leve! men han istemte det, og hans Taare randt mindre bittre derved.

Dog vidste Camill langt fra ikke endnu alt, hvad denne ulykkelige Bloddag kostede ham, vidste ikke, at Constance ved den blev, om det var muligt, syvdobbelt tabt for ham, kunde allermindst forestille sig, at det svælgende Dyb, der adskilte dem, uendelig skulde udhules, og befæstes ved

hans Forhold og Victors Skiebne hiin ulykkelige Bloddag. Hidtil havde der maaskee dog endnu været nogen, skiondt svag, Mueligheed i, at den gamle Pontdormy engang kunde forsones med den nye Tingenes Orden, og vende tilbage til sit Fadreland. Men nu, da dette havde drukket Victors Blod, da hans elskede eneste Son var blevet et Slagtoffer for det Partie, han afskyede, nu maatte det blive ham en fuldkommen Vederstyggelighed; heller ikke naaede for den første Tidende om disse Mordscener Coblentz, for han i sin faderlige Forbittrelse giorde den hellige Eed, aldrig at betræde Frankrigs Grund, uden som Victors Blodhævner. Men ikke nok hermed! hidtil havde han i det mindste ikke tordet tilstaae sig selv, at han havde noget personligt Had mod Camill; men da nu den af Victors Vaabenbrødre, der meldte ham hans Drab, efter den under slige Omstændigheder saa sædvanlige Attraae, at fremstille alt i det rædsomste Lys, tillige med Afskye fortalte ham, hvorledes den grusomste af Victors Mordere og Bødler skulde have været een af Pontdormys Pleiefenner, Victors Barndoms Ven, uden at nævne, hvilken af dem

det var, og især uden at tilføie, at den anden af disse havde vovet sit Liv for at redde hans, og i det mindste friet Victor fra at døe for Halshuggerens Haand, er det naturligt, at Pontdormy, hvem Constances Lidenskab for Camill var saa stor en Bederstyggelighed, uden videre Undersøgelse antog, at han maatte være hiin Victors Morder, for derved ligesom at faae des lovligere Hiemmel til sit Had imod ham. Forgiæves kiendte Constance sin Ven bedre; forgiæves paastod hun, at Camill var ingen Morder, og end mindre en Bededel; at han vilde forsvare sin værste Fiende, hvis han saae ham værgeløs eller overmandet; og at han vilde give sit Liv for sin Ven. Langt fra ved disse Modsigelser at bringe sin Faders Overtydning til at vakle, forøgede hun meget mere hans Forbittrelse, og under sin faderlige Forbandelse forbød han hende nogensinde i hans Nærværelse at nævne Camill; hun adlød; men han vilde ogsaa forbyde hende at tænke paa ham mere; og Constance, hvem det aldrig i hendes Dage var mueligt at fornedre sig til en Løgn, sagde sin Fader reent ud, at det var mere, end hun enten kunde, eller vilde love, eller giøre.

Hidtil havde Pontdormy kun fryet sit Fædreland, kun besluttet at forsage det saalænge, til det kom til sig selv af sin Rus; men fra det Øieblik af, det havde drukket Victors Blod, fra det Øieblik, han havde mistet sin Stolthed, sit Livs Glæde, aandede han ikke uden Hævn, og blev en ivrig Deeltager i alle de ubesindige og afsindige Planer, der smeddedes til, at omstøde med væbnet Haand, hvad der kaldtes Vederstyggelighedens Throne i Frankrig, og indsætte Konge, og Adel, og Klerkeskab igien i deres forrige Herligheder. Victors raabende Blod overdøvede alt, hvad Fornuftens og Fædrelandskiærlighedens Stemme hidtil havde været i Stand til at sige ham; det var det eneste, han hørte, og hvo, der selv har Gnist af faderlig Følelse, vilde kunde fortænke ham? —

End mere forøgedes hans Forbittrelse og Vederstyggelighed, saavel til Octobernatten, som til dens formeente Ophavsmænd, Deeltagere, og Følger, da han saae den almene Undvigelse, hvortil denne Begivenhed blev ligesom Løsenet; ligesom det i hans Tanker var det uimodsigeligste, meest himmelraabende Beviis paa det nu seirende Parties Skiændighed og Gudsforgaaenhed, at saa

mange af dem, man i de første farligste Dage have talt, ikke blot mellem dets Lemmer, men mellem dets Formænd, en Mounier, en Lally Tollendal, en Bergasse, og flere, nu selv, da de paastode at have saaet Øinene ret op for dets afskyelige Hensigter og Planer, forsagede det, og deels toge Flugten, deels satte dem i Spidsen for det kongelige Partie.

Saaledes fordobbledes Pontdormys Fiendskab til Revolutionen i samme Forhold, som Camills Kierlighed og Hengivenhed for den tiltog; og ligesom denne hver Dag frydedes ved den raske og faste Gang, Tingene i Begyndelsen efter Nationalforsamlingens Komme til Paris syntes at tage, frydedes ved at see een Fordom forsvinde, een Ulighed jævnes, een Uretfærdighed ophæves efter den anden, saaledes harmedes hiin over at høre, hvorledes man forgreb sig paa een Helligdom efter den anden.

Hvad der i øvrigt fornemmelig fordobblede Camills Interesse for Tingenes Gang, og Lovgivningens Forhandlinger, var, at han paa samme Tid var kommet ind i Jacobinerclubben, som da endnu var i sin oprindelige Kraft og

Reenhed, talte de ædelste og viseste Patrioter blandt sine Medlemmer, og især besøgtes af Nationalforsamlingens talentfuldeste og virksomste Deputerede, en Mirabeau, Barnave, Sieyes, Rabaut, Gregoire, Fayette, Roderer, o. s. v., som gemeenlig der forberedede, hvad i Nationalforsamlingen skulde forhandles. Vist nok havde Cordelierne, enten de nu vare Anarchister eller Orleanister, ogsaa deres Høvdinge, en Robespierre, en Danton, en Dubois Crancé, en Collot, og flere deslige, derinde; men saa meget de end understøttedes af Lametherne, og andre, der siden bleve deres ivrigste Fiender, vare de dog sielden eller aldrig i Stand til at trænge igiennem mod den Overmagt af Talenter, Indsigter, og Patriotismus, der uafladelig bød dem Spidsen.

Ogsaa Maximin var paa samme Tid kommet ind i Jacobinerclubben, foreslaaet af Camill Desmoulins, der kaldte ham sin Adjunct og Estermand i Lygtepælsprocureurskabet; men hvad der giorde Clubbens fornemste Anbefaling hos hans Broder, maatte naturligviis betage den al Interesse for ham, hvem Sindighed var Feighed, og Middelvei Aristokratisme. Saare sielden besøgte han den

derfor, og kun, naar eet eller andet vigtigt Foredrag skulde giennemdrives af Cordelierne, der egentlig vare de sande Republikaner og Patrioter efter hans Hierte, og hvem han lige indtil denne Clubs Lukning og Fald uafladelig holdt sig til. Dog havde ogsaa hans Indlemmelse i Jacobinerclubben for ham den Følge, at han, som hidtil blot var kiendt af Forstæderne og Palaisroyal, og deres Ledere, Tallien, St. Huruge, Legendre, Santerre, og flere deslige, nu som en ivrig Patriot, og en ung Mand af megen Energie, kom i Kiendskab og Yndest hos Robespierre, Dubois Crancé, Lindet, Vadier, Vouland, og flere af de hæftigen demokratiske Deputerede; ja! selv adskillige af dem, der siden bleve Cordelierernes ivrige Modstandere, og Slagtoffere, en Buzot, Petion, Lanjuinais, og flere, ansaae ham for en ung Mand der i bedre Hænder, eller maaskee blot i modnere Aar, kunde blive en gavnlig og vigtig Ven for den gode Sag, som han med redelige Hensigter var hengiven, skiondt han ikke altid ved de bedste Midler søgte at fremme den.

Ogsaa Renou var Medlem af Jacobinerclubben, men de hæftige Forslag og Taler, der

holdtes, saalidet de endnu havde det almindelige Bifald, vare ham dog modbydelige nok til at forjage ham, og han begik den Feil, som, efter Dumouriezs meget rigtige Anmærkning, saa mange ærlige og talentfulde Venner af det constitutionelle Monarkie giorde dem skyldige i, at overlade Anarkisterne og Revolutionisterne Marken, som de ellers ikke lettelig vilde kommet i Besiddelse af, ja hvor de neppe engang vilde vundet en Fodbred Land, hvis de bestandig havde mødt samme Modstand, som i Begyndelsen. I det Sted gik Renou ind i den saakaldte Club fra 1789, hvor Rochefoucault, Liancourt, Talleyrand, og flere, der forlode Jacabinerne, samlede sig, ligesom vi og i sin Tid skulle finde ham en ivrig Feuillantiner.

Midlertid giorde denne Forskiellighed i politiske Meninger og Forbindelser endnu intet Skaar i Camills og Renous Venskab; de vedbleve at boe, leve, og studere sammen, som tilforn, skiondt deres meste Studium nu havde vendt sig fra Naturhistorie, der — efter Renous Udtryk — var meget for fredelig en Videnskab for slige uroelige Tider, da det var Brøde at sysselsætte sig med Græsstraae og Fluer, medens Fædreland og

Borgerheld stod paa Spil, til saadanne historiske og politiske Kundskaber, der for dem, som vilde tage Deel i Anliggendernes Gang, vare aldeles uundværlige. Ogsaa meddeelte de hinanden endnu bestandig deres Jagttagelser og Tanker om Dagens Anliggender; og dadlede skiondt Renou Camills alt for sangvinske Forhaabninger, og især hans alt for store Troesfyldighed i at antage enhver, der havde Patriotismens Sprog paa Læberne, for en sand og ærlig Fædrelandets Ven; misbilligede skiondt Camill paa den anden Side Renous alt for store Ængstlighed, der ved hver Anstødsteen, man ryddede af Veien, frygtede for at see hele Bygningen styrte, hans alt for store Mistænksomhed til at efterspore egennyttige og uredelige Hensigter, hos hver den, der trængte sig frem; vare de dog begge overtydede, at de vilde det samme, Fædrelandets og Menneskehedens Fremtarv og Vel, og ikke kunde de kives om, at deres Veie just ikke vare de samme, da de dog løb hinanden saa nær, og bare begge til et Maal.

Anderledes var det med Maximin og Renou; i Renous Øine var Maximin en Blod-

mand, og en farligere Fiende for Frihed og Constitution, end de, der allerivrigst kiæmpe mod den. Frihedens Ild, var hans sædvanlige Udtryk, er som Vestas, den maae rygtes af rene og hellige Hænder, hvis ei, gaaer den ud. I Maximins Dine var igien Renou af Lonaristokraterne, der vare ham langt mere forhadte, end de aabenbare og erklærede; de skiltes altsaa ikke lettelig nogensinde venskabelig ad, og — hvad deraf var en naturlig Følge — skiottede ikke synderlig om at mødes. Skiondt nu Camill ikke i sin Broders Dine var saa mistænkelig en Person, som Renou, var han dog ved sin Sindighed og Milddommenhed ikke Maximin interessant nok til, at han just skulde søge ham; ligesom Camill heller paa den anden Side ikke gandske kunde faae af sit Hoved, at jo Victors Blod klæbede paa Maximins Fingre; de saaes altsaa meget sielden, thi selv i Jacobinerclubben, der ellers kunde formodes at være blevet en Foreningspunkt for dem, kaldte deres fælles Bekiendte dem Castor og Pollux, da saare sielden den ene saaes der, de samme Aftener, som den anden; ligesom og efterhaanden, som de sindigeres Antal og Indflydelse der i Clubben tog af, og Corde-

delierernes steeg, Maximin bestandig blev mere og mere der hiemme, og Camill fremmed, indtil han omsider trak sig saa godt som gandske tilbage.

Endnu bestandig havde Begivenhederne ladt til, alt mere og mere at sande Camills glade Forhaabninger, og retfærdiggiøre hans Forhold. Kongen syntes alt nøiere og nøiere at forene sig med Nationen, og Nationalforsamlingen; og begge syntes igien med alfkens Hengivenhed alt meer og meer at belønne hans Tiltroe; den Hof-faction, som endnu bestandig var i Bevægelse, syntes ikke blot aldeles uhiemlet, men misbilliget af ham; hans Sprog, hans Fremfærd blev alt meer og meer constitutionelt; daglig tiltog Fayettes Myndighed og Magt til at vedligeholde den offentlige Roelighed; og i samme Forhold sank det Partie, der endnu vovede at ymte om, at alt dette torde være Forstillelse og Forræderie; det udskreges enten for at have Syner, eller være bestukket; da Ludvig selv i det allerubesindigste Øieblik bar Omsorg for at giøre alt dette til intet.

Faa Uger efter, han i et Ombudsbrev havde paalagt sine Gesandte at bekiendtgiøre alle Hofser hans troefaste Hengivenhed for Revolutionen,

og hans faste Beslutning, af al sin Magt at holde Constitutionen opret, saa Dage, efter han havde sendt den udvandrede Prinds Condé et Brev, hvori han befalede ham at komme tilbage, remte han selv, og gav ved denne ligesaa uoverlagte, som uheldige Flugt ikke blot sin Anseelse og Tillid, men tillige Constitutionen og Frankrigs Roelighed, et ulægeligt Saar.

Saavel over denne Flugt selv, som dens Henstigter, Ophavsmænd, og Befordrere, hviler der indtil dette Øieblik, alle de Oplysninger uagtet, selv Bouillé, dens fornemste Haandlanger, har givet derom, et ugiennemtrængeligt Mørke. Den var fra saa mange Sider, offentlig og hemmelig, og med saa nøiagtig Omstændelighed forudsagt, at det synes en Umuelighed, den skulde kunde gaae for sig, naar ikke de, det var overdraget at hindre den, forsætlig havde seet giennem Fingre dermed. Men om dette var mod eller med Hoffets Vidende, om deres Henstigt med at lade Kongen flygte var at befordre hans Frelse eller hans fuldkomne Undergang, om han virkelig skulde slippe bort, eller om han blot skulde ved sin Flugt give upaatvivleligt Beviis paa sin Urede-

lighed, og derpaa holdes fast ved usynlige Traader, som de, der lode ham flyve, bestandig beholdte i Haanden; det vil maaskee først kommende Slægter erfare.

Vist er det derimod, at denne Flugt, langt fra, som maaskee Hoffet havde giort Regning paa, at blive et Borgertvedragts og Blodsudgydelses Løsen, tvertimod fremstilte Nationalsamdrægtigheden i det skionneste Lys. Al Uenighed, alt Privathad, al Partieaand syntes aldeles opofrede paa Fædrelandets Alter; de nys allermeest stridige Mennesker syntes Haand i Haand at virke til det almene Vel; det store Sindigheds, Samdrægtigheds, og Standhaftigheds Exempel, Lovgivningen gav, syntes med electrisk Jil at have udbredt sig giennem alle Folkets forskiællige Classer; man passede sine Forretninger og sine Fornsielser, man arbeidede, dandsede, sang, og loe, som om ikke det allermindste var indtruffet. Langt fra — som Hoffet uden Tvivl havde smiggret sig — Nationen skulde savne sit Hoved, var der tvertimod en almindelig Glæde over, at den franske Friheds saakaldte Bienfæder omsider frivillig havde kastet den

Maske, hvormed han saa længe havde daaret alle Godtroendes Øine; almindelig Glæde over, at man saa magelig var blevet qvit, hvad der hidtil saa ofte havde hæmmet og hindret Tingenes Fremskridt til det Gode. Hvad der skulde sættes i Stæden for ham, havde man endnu ikke betænkt; tvertimod gik ved det executive Raad under Nationalforsamlingens Bestyrelse Tingene saa ordentlig og saa vel, at man tilfulde følte, man saare godt kunde være Ludvig foruden.

Men det var besluttet, han skulde ikke slippe dem, og de ikke ham saa let. Han blev med sin Familie anholdt i Varennes, uden at man indtil denne Time veed, enten det var ved en lykkelig Hændelse, eller ved Forræderie, eller i Følge forudfoiede Anstalter af dem, der lod, som de vilde lade ham undvige. Er det eventyrligt, at han midt imellem Hænderne paa sine saa alvorligen og omstændeligen advarede Vogtere saa aldeles umærket kunde slippe bort ad den selvsamme Vei, der forud var angivet, og hvormed de paastode at have havt særdeles Øie, da er det ustridig ikke mindre ubegribeligt, hvorledes han, saa nær ved Reisens Maal, midt under en talrig Bedækning i

en ubetydelig Bye af to unge Mennesker, der truede ham med uladte Bøsser, kunde lade sig anholde. Men nok! han blev anholdt, og bragt til Paris, og nu var da Spørgsmaal: hvad man skulde giøre med ham?

Hans Anholdelse voldte en almindelig Glæde, men kun forsaavidt, som man i ham troede, om ikke at have en Gidsel, med hvem man kunde holde Contrarevolutionisterne i Ave, saa dog, at have revet dem den Fakkel af Hænde, de haabede at antænde Borgerkrigens Mordflammer med; at man i ham skulde have faaet Frankrigs Konge tilbage, derom drømte fast ingen. Selv de mildeste og sindigste vare af den Mening, at, enten Ludvig havde handlet af Troeløshed eller af Svaghed, vilde det være uforsvarligt, paa ny at betroe Fædrelandets Vel i saa upaalidelige Hænder. Men ved at skulde afgiøre hans Skiebne, opkom nu tillige det Spørgsmaal, i hvis Hænder da den Magt skulde gives, der havde hidtil været ham overdraget. Her deledes Meningerne; ved første Øiekast syntes det vel, som Billighed nu kaldte den udnævnte Thronfølger, Ludvigs Søn, til Riget; men dette var egentlig kun at overskiære Knu-

den, uden at løse den, da det Spørgsmaal dog altid blev tilbage, hvo i dette Barns lange Mindreaarighed skulde have den udøvende Magt i Hænde; de, som frygtede for, at Orleans, eller andre Demagoger skulde rive den til sig, kunde altsaa ved denne Udvei ikke beroeliges; andre vare af den Mening, at man skulde skifte Kongeslægt, og bringe Kronen over i en anden Familie, hvortil nogle ansaae det brittiske Kongehuus for det bequemmeste, og havde altsaa Øie paa Hertugen af York; atter andre fandt derimod, at det gik saa godt uden Konge, at Nationen uden Tvivl kun behøvede at gives nogen Tid for at komme efter, den aldeles ingen havde behov, og vare af Meening med Robespierre, at de 40 Millioner, en Konge kostede, saare vel kunde spares.

Ogsaa paa Lærningerne af vor liden Kreds fik denne Meningsforskiællighed Indflydelse; men endnu, inden det kom saavidt, gav Kongens Undvigelse Anledning til, at Camill fik et nyt Stød, som ikke var det mindst smertelige mellem dem, den ham ellers saa kiere Tingenes Forandring havde voldt ham.

Kongens Flugt og følgende Paagribelse var nemlig ligesom Løsenet til en ny Udvandring; Raabet, at den franske Ære og Troesfasthed var i Coblentz, lod med fordobblet Styrke fra Adelsbie til Adelsboe; Spinderokke bleve sendte til dem, der vare uadelige og qvindagtige nok til at forsage dette Ærens og Adelens Kald; og Landalmuen, som desuden var forbittret over den i Nationalforsamlingen herskende Adelsminoritets egenmyndige og mistænkelige Forhold, begyndte paa ny at yde sin Harme paa de adeliges, især Emigranternes, Eiendomme og Slotte. Ofte havde allerede Pontdormys forladte Slot været i Fare; ofte havde Egnens Bønder, ophidsede af de uroelige Hoveder, hvorpaa der saa nær ved Paris naturligviis ingen Mangel kunde være, truet med at oplyse det, men stedse havde Augustin, der ikke blot af sine Sognebørn, men og af hele Omegnen, sønligen æredes, og elskedes, og hvis erkiendte Patriotismus endog hos Jacobinerklubbens Udsendinge gav ham megen Anseelse, afvendt denne dets Fare.

Ulykkeligviis havde gamle Pontdormy, da han hørte, at Nationalforsamlingen til sine øvrige Udaad havde lagt den, at lade anholde, og — som han kaldte det — fængsle sin Konge, i

sin overvættes Forbittrelse over denne Formastelse mod Herrens Salvede skrevet til sin Forvalter, for at paalægge ham, ufortøvet at giøre hans Gaard, og alt, hvad han af Eiendomme kunde have efterladt, i Penge, og sende ham disse, at han med dem kunde understøtte de udvandrede Prindsers retfærdige Sag; dette rygtedes i Pontdormy; Forvalteren var oven i Kiøbet uforsigtig nok til at lade adskillige af de i Brevet brugte ubeskrivelig haarde og hadske Udladelser blive bekiendte; hertil kom endnu, at adskillige baade franske og fremmede Blade nævnede Pontdormy mellem Prindsernes høibetroede Mænd, og ivrigste Vaabenbrødre; og nu vilde al Augustins Veltalenhed og Indflydelse neppe have været i Stand til at afvende Slottets Ødelæggelser.

Men uhældigviis var han ikke engang i det afgiørende Øieblik tilstæde. Esterretningerne om Kongens Flugt og paafølgende Paagribelse havde draget ham ind til Paris, hvor han ikke allene i Jacobinerclubben, hvoraf han var Medlem, havde bivaanet de høistvigtige Møder i denne Anledning, men ogsaa til Rolands havde været med, at overlægge de Midler, der skulde forberede Nationen til sin forestaaende Republikaniserings, hvortil man nu troede en magelos Leilighed at være

for Haanden. Han var just samme Aften kommet tilbage fra Paris, og havde bragt Camill med sig; de vare gangne til Hvile, og laae i deres første Søvn, da de pludselig vaktes ved rasende Skriig og vilde Sange; og i det de sloge Øinene op, saae de Himmelen staae som i Lue. Vel vendte Præsteboeligens Vinduer til den modsatte Side, saa de ikke kunde see Ilden selv; imidlertid vare de dog intet Øieblik uvisse om, hvor den var, men raabte begge ligesom med een Mund: Pontdormy brænder! sloi op i det samme, kastede dem i Klæderne, og foer ud, for at see, om ingen Redning var muelig. Hvad gjøre I, Børn? raabte Augustin i det Haab, at formaae noget hos sine Sognebørn, den cannibalisk jublende Mængde imøde. Vi oplyse et Slot! lød Svaret fra hundrede ukiendte Stemmer. En hei Lue slog i det samme op giennem Taget, og modtoges med et almindeligt: Ah! det skal gaae!

Camill havde taget en anden Vei giennem Præsteboeligens og Slottets til hinanden grændsende Hauger, hvorved han troede sikkrere at komme til Slottet; men ogsaa Slotshaugen var fuld af Mordbrændere og Cannibaler, der med sand

sand Dievlesfryd ødelagde, og fordærvede alt, hvad de ved deres Mordblus og Luerne af det brændende Slot vare i Stand til at faae Øie paa. Forgiæves vendte han sig til nogle af sine gamle jævnaarige Bekiendte, i Haab at formaae dem til at staae sig bi, og redde, hvad endnu kunde være mueligt; de advarede ham venskabeligen ikke at lade sig forstaae med sligt, da de allerede havde været i Fare, fordi man ikke havde fundet dem redebonne nok til at ødelægge og tænde. I det samme fik een af Mordbrænderne det barbariske Indfald, at det lumpne Slot dog ikke brændte saa høit, at Luen kunde sees i Coblentz; man maatte have meer Ild, og det var bedst, man ogsaa oplyste Skoven og Haugen. I det, han sagde disse Ord, satte han i det samme Ild med sin Fakkel paa det halvbrændte Træe ved Lysthusstomten, Camills helligste Kierligheds Minde: at see dette, springe til, slaae denne Mordbrænder Fakklen af Haanden, og kaste ham til Jorden, var et Øieblicks Sag for Camill; men naturligviis drog han ved denne uventede Modstand alles Øine paa sig. Mordbrænderne spurgde: hvo det var, der torde tage Aristokrater i Forsvar? nogle sva-

rede, at det var Præstens Broderſon. Er her en Præſt i Byen? ham maae vi ogſaa lyſe for! raabte Mordbrandslederne, og ſtyrtede nu med fordobblede Skriig hen ad Præſteboeligen til.

Men ved Indgangen til Præſtehaugen fandt de Camill, ſom ad de ham bekiendte Gienveie var ilet dem i Forveien. I Lovens Navn tilbage! tordnede han dem imøde, da de nærmede dem. Et Øieblik ſtudſede de ved at finde en Nationalgardiſt her paa Vagt; men nogle gienkiendte Præſtens Broderſon, og ſkreeg: Loven er ikke for Calotter og Ariſtocrater. Tilbage! raabte Camill end eengang, og drog ſin Sabel. Hæng ham! hæng ham! Ariſtokrater hænges maae! lød nu et græſſeligt Skraal. Uforfærdet drog Camill ſig tilbage i den Fordybning af Haugemuren, hvor Laagen ind til Præſtens var anbragt, ſatte Ryggen mod Dørren, og ventede ſaaledes deres Angreb. Midlertid begyndte Undſeelſe, og Anger, og gammel Godhed at vaagne hos nogle af Pontdormys Indvaanere. Camills Mod gav dem deres tilbage, og adſkillige erklærede, at de ikke taalte, der ſkeete deres Præſt, eller noget af

hans, nogen Overlast. Ned med Præsten! ned med Calotten! fordobblede Mordbrænderne deres Skraal, for at nedkyse denne Modsætning, og en formelig Kamp syntes i Begreb med at bryde los, da i det samme Augustin, der giennem ham bekiændte Omveie havde været henne at redde adskillige af de ulykkelige Mennesker paa Slottet, og nu, da han hørte de vilde Skrig, som truede hans Hiem, giennem Haugen vilde skynde sig did, pludselig traadde frem bag den Hække, der dækkede Haugemuren, skiød sig bag ved Camill, aabnede Laagen, drog ham ind af den, treen selv i Dørren, og med den simpelste Høihed sagde: Ingen Strid for min Skyld! vil man brænde en god Borgers fredelige Boelig, saa kan man! saa længe een Mand i Pontdormy har Brød og Tag, er jeg hverken bange for Livsophold eller Huuslye! "Bravo! Borgerpræst! raabte strax adskillige Parisere, maaskee glade over, at de ved denne uventede Vending slap derfra uden Strid. Det er en god Patriot! han har giort Eeden! han har været en Fader for os! det er en god Borger! raabte nu mange af Pontdormys Mænd i Mundene paa hinanden. Og

hans Broderſøn med! raabte andre: han er af Baſtillens Overvindere! Nu var Mængden, ſom eet Øieblik før vilde brænde dem, og hænge dem, i bogſtavelig Forſtand færdig at bære dem paa Hænderne; de fik Pontdormys Mænd giort opmærkſomme paa, hvad Fare, i Fald Ilden fik Lov til at gribe om ſig, deres hele Bye kunde være udſat for, og Camill og Auguſtin paatoge dem ſelv i Spidſen for et Antal af Indvaanerne, at holde Brandvagt, og gaae Patroll omkring Slottet, og i Haugen og Byen.

Det første Sted, Camill nu ilede hen, var til hans kiære Træ, ſom han vel havde hørnet, men ikke kundet redde; det ſtod i fuld Brand, og han maatte tilligemed nogle af ſine Folk hugge det om, at det ikke ſkulde komme til, videre at ſprede Ilden; derfra gik han til de øvrige Brandtomter, fandt hele Slottet afbrændt lige til Grunden, fordeelte ſine Poſter allevegne, og blev ved at rundere hele Natten igiennem. Nu oprandt Morgenrøden. Faren var ovre, og han fik Stunder og Samling til at overſkue, og giennemfole al den Ødelæggelſe, der omgav ham. Der laae det for ham i Aſke, det Huus, hvor hans Barn-

doms glade Dage vare henrundne, hvor der ikke havde været en Plet, som jo ved en nydt Glæde, en næret Drøm, et dyrebart Minde, var hans Hierte mærkværdigt og helligt; her laae den endnu røgende Bull, omhugget ved hans egne Hænder; det var det Træ, ad hvilket han med Livsfare var krøbet ned med Constances Canariefugl, det Træ, hun med sine Taarer havde kiøbt frie for at fældes, det Træ, under hvilket han havde modtaget Forsikkringen om hendes Kierlighed; disse nedtraadde Buske, disse under Støv og Aske nedtrampede Planter vare Ruinerne af det Anlæg, der havde været helliget Kierlighed og Constance? alt dette var nu ikke mere! og nu hun selv! langt! langt fra ham! adskilt fra ham ved et svælgende Dyb, som da ogsaa denne ulykkelige Nat havde bidraget til at udhule, og befæste! og hendes Broder, den ædle Victor! og hendes Fader! den ærværdige Pontdormy! alle, alle tabte for ham! og selv det Sted, som ved Elskovs, ved Glædens, ved hans korte Lyksaligheds Minder var ham saa helligt, skulde ikke mere være til! Synet deraf skulde ikke mere skiænke ham et Gienskin af fordums Glæder! alt var forbi! og for evig! for evig! I disse Sor-

gebetragtninger stod han fordybet, da hans Onkle Augustin, der havde paataget sig Dagvagten, kom med denne at løse ham af. Nationen leve! var det Løsensord, de havde givet hinanden, at ikke Mordbrænderne, for hvem de langt fra ikke endnu vare roelige, skulde daare dem med falske Patroller. Dette Løsen af Augustins Mund vakte Camill af hans Dvelse, og — saa naturligt og tilfældigt det end kom — syntes ham i dette Øieblik et Tilraab fra en høiere Magt, der ikke vilde, han umandig skulde synke under sine Sorger. Ja! Nationen leve! svarede Camill, sank om Augustins Hals, og mildere Taare strømmede af hans Øine. Nationen leve! gientog Camill, da han nu, efter at være afløst, mellem alle sin ødelagde Glædes Ruiner ilede hiem; Nationen leve! var det Udraab, hvormed han kastede sig paa sit Leie, og ligesom vilde mane alle onde Dromme derfra, at de ikke skulde forstyrre den Hvile, han til Legem og Siel saa hoilig havde behov; med dette Suk paa Læberne vaagnede han om Morgenen af sin tidt afbrudte Slum; deri søgte han Styrke for den forestaaende frydløse Dag, Styrke for sin Siel, naar

hans elskte Constances Forliis stod i hele sin Smerteligbed for ham.

Heller ikke havde Camill havt Uret i at formode, at denne Begivenhed end mere vilde befæste det svælgende Dyb, der skilte ham fra Constance, vilde forøge Pontdormys Had imod hiint uretfærdige og udædiske Folk. Vi have allerede ladet et Ord falde om den Virkning, Rygtet om Kongens Flugt og Anholdelse havde giort paa Pontdormy. Med aabne Arme, ja næsten med knælende Hylding, havde han modtaget de Officierer, der tilligemed Bouillé rømte, fordi de havde været deelagtige i at fremme Ludvigs Flugt; med enthusiastisk Bifald læste han hiint Bouillés trodsige og truende Brev til Nationalforsamlingen — det ellers ivrige Rojalister fandt en latterlig Rodomontade af en Mand, der var meget for afmægtig til, Forsamlingen kunne frygte noget af ham, og for langt borte til at frygte noget af den — med fordobblet Enthusiasme hiint Ombudsbrev, Bouillés Medflygtninge, som deres Troesbekiændelse, sendte deres i Frankrig tilbageblevne Vaabenbrødre. Af sit ganske Hierte — erklærede han — og med sin sidste Blodsdraabe, vilde han undertegne deres Eed, at dse for at befrie de-

res Konge, og saalænge de levede, at forfølge de Partiegiængere, der havde mishandlet deres Monark, og formastet sig at lægge Haand paa Deres Majestæters Personer.

Hvad der endnu høiligen forøgede hans Hæftighed, var det modsatte Sindelag, han alt mere og mere fandt hos sin Datter. Havde hun allerede i de første Dage paa Pontdormy været Folkets og Frihedens ivrigste Talsmandinde, da blev hun det nu meget mere, da hun ikke uden Føie ansaae sig for deres Offer og Martyr. Meget giorde naturligviis Camills Admindelse til at styrke hende i dette Sindelag; meget og dette daglige Samlevnet med alle disse Udvandrede, da hun uafladelig var Vidne til, hvor lumpen Egennytte, hvor skiændig Hævngierrighed, hvor foragtelige Smaalidenskaber, man her indhyllede under Kongekierligheds og Trofastheds Purpurkaabe; maaskee, sagde hun til sin Fader, kunde det være mueligt at være Contrarevolutionist i Paris, men det var ubegribeligt, hvorledes man kunde være det i Coblentz, hvor Contrarevolutionismen saa ganske viiste sig i sin foragtelige Nøgenhed; men mere end alt giorde sikkerlig hendes Faders haarde og for-

følgende Fremfærd; det er saa naturligt, at elske, hvad man lider for.

Ogsaa var hun i hele Coblentz saare ilde anseet for hendes bekiendte Demokratisme, især efterat hun havde havt den Dristighed uden Skye at vedgaae den for een af de udvandrede Exprindser. Denne, der var en navnkundige Qvindejæger, og brammede af, at hans Rang, Overdaad, og Forførergave ikke lettelig fandt uovervindelige, havde paa en stor Assemblee, de Udvandrede ved det første Rygte om Kongens lykkelige Undvigelse fra Paris holdt, og hvor hun var imod sin Ville af sin Fader blevet tvungen at komme, fundet Constance sin Opmærksomhed værd, nærmede sig til hende, og sagde: "Nu, min deilige Frøken! nu haabe vi da snart, at kunne bringe Dem hiem i Triumph!" "Det vil — svarte hun — være en sørgelig Triumph at græde blandt Ruiner." I den Tanke, at hun derved meente sit eget Slot, som dog dengang endnu ikke var ødelagt, sagde han: har Anarchiet nedbrudt Deres Slot, skal Monarken bygge det igien." "Jeg meener — sagde hun — ikke vort Slots, men vort Fædrelands Ruiner." "Ak! sagde Prindsen, der bringe vi Orden og

Roelighed tilbage!" "Med Ild og Svard? min Prinds!" "Men hvorledes? sagde han, noget forvirret over en Tone, som han i Coblentz aldeles ikke ventede — ønskede De da ikke at komme tilbage til Deres Fædreland?" "Jeg er fransk, min Prinds!" "Vilde De heller komme tilbage under Beskiærmelse af den trefarvede Cocarde, end af vore Vaaben?" "Jeg er fransk Borgerinde." "Og hvorledes komme da vi ulykkelige Adelsmænd — faldt nu Prindsen ind med en Tone, som skulde være bitter og haanende — til den Ære, at see den skiønne Borgerinde blandt os!" "Jeg følger min Fader, hvis Grundsætninger ikke ere mine." Med en Hurtighed, som skulde være Unaade, men som meget mere syntes at være Forlegenhed, vendte hans Høihed sig bort fra den adelsbaarne Pige, som var fræk nok til at sige en Prinds i Øinene, at hun var Borgerinde; ogsaa blev fra den Dag af, mellem alt det Hofkryb, hvoraf der vrimlede i Coblentz, som i Versailles, den skiønne Borgerinde Constances bestandige Øgenavn.

Strængelig efterkom imidlertid Constance sin Faders Forbud, ikke at tale om Camill; selv da

Camills Ven, den brave Duveyrier, der af Ludvig for at kunne flygte desmere umistænkt, paa Skromt var udsendt, at hiemkalde Prindsen af Condé, boede i samme Huus, og spiiste ved samme Giæstebord med hende, nyttede hun dog ikke Leiligheden til at spørge til sin Ven; dog — hendes Fader bodede i saa Fald mod sin Villie paa hendes Savn; da han, for at skaffe sig ny Foie til at hade den, han lønlig følte sig at have fornærmet, flittig erkyndigede sig om ham, og i Triumph kom til Constance med alt, hvad han f. Ex. om Camills Yndest og Ansеelse hos Folkelederne, om hans Ansættelse ved Municipalitetet, om hans redelige Arbeidsomhed og Virksomhed, kunde erfare, uden at betænke, at alt det, der i hans Øine var Brøde, maatte i Constances Øine være Fortieneste og Roes; ogsaa var hun mere end eengang ærlig nok til at bekiænde sin Fader, at hun over det, han fortalte hende, maatte kommet til at elske Camill, om hun ikke allerede havde giort det. Alt, hvad hendes Fader bebreidede Folket, lagde hun, i det mindste ikke med mindre Foie, Hoffet til Last; af det ædede hun Victors Blod, det tilskrev hun alle begangne Forbrydelser, alle

alle indtrufne Elendigheder. Saaledes bestyrkede Fader og Datter, begge høilig mod deres Villie, hinanden bestandig mere og mere i det tagne Partie, saaledes forstyrrede de daglig mere og mere den omme Samdrægtighed, de til at forsøde deres nuværende bittre Stilling saa høilig havde havt fornøden; deres indbyrdes Hengivenhed vedblev, de kunde gaaet i Ilden og Døden for hinanden; de erkiendte, og ærede hinandens ædle Standhaftighed selv i det, der giorde deres Tvedragt; men deres kierlige Omgang var forbi.

At naturligviis dette ublide Levnet maatte bidrage meget til at give Constances Caracter en vis mandig Styrke, til at hæve hende over alle Vedtægtshensyn, og giøre hendes eget Hierte til den eneste Domstoel, hun erkiendte, er let at begribe; saaledes havde hun ikke engang behøvet at vide, at Duveyrier var Camills Ven, for at tage ivrigen til Orde, da de udvandrede under et aabenbare opspundet Paaskud havde den Lumpenhed at anholde og mishandle ham. Uden mindste Tilbageholdenhed sagde hun dem, at om han end ikke var Udsending fra den Konge, hvem de brammede af at være saa udelukkende hengivne, burde han,

som værgeløs Mand være dem hellig; høit opfordrede hun een ved Giæstebordet værende keiserlig Officeer, at giøre Ende paa dette Niddingsadfærd, og lydelig tilkiendegav hun ham sin Glæde og Erkiendtlighed, da paa hans Foranstalning hendes fnysende Landsmænd forbødes at sætte Foden inden den Vagtstue, hvor Duveyrier sad hæftet. Ofte var ved slige Leiligheder Pontdormy i særdeles Forlegenhed mellem sit Partie og sine Grundsætninger; ofte maatte han tilstaae, at, førte endog de udvandrede Ærens Sag, da førte de den ikke, som Ærens Mænd; og i det han paa ingen Maade vilde give sin Datter Ret, saae han sig dog i den uundgiængelige Nødvendighed at give dem Uret.

Nu kom Rygtet om Pontdormys Afbrændelse; og naturligviis hoverede hele Skummet af de udvandrede over, at kunde ærgre Borgerinden med, at hendes gode Venner Folket havde afbrændt hendes Slot; og de frydede sig til, at see hende træde forlegen og nedslagen iblandt dem. Men tvertimod! den samme Post, som havde medbragt dem denne Tidende, bragde og Pontdormy et omstændeligt Brev fra sin Forvalter, der ikke

nokſom kunde roſe Auguſtins og Camills ædle og kiække Virkſomhed i at redde ham og Slottets øvrige Folk, Præſteboeligen, Haugen, Skoven, og med den hele Byen, ſaavelſom deres veldædige Omſorg og Hielpſomhed for de brandlidte, ligeſom han og ufravigelig paaſtod, at, havde Auguſtin før været hiemme, var aldrig denne Ulykke ſkeet. Med om Glæde nød Conſtance den hende nu ſaa ſiældne Fornøielſe at høre noget, og noget godt om ſin Camill, og langt langt overveiede dette hendes Sorg over Ødelæggelſen af hendes elſkede Fødeſted, ſom hun dog i ſit Hierte havde ſagt et evigt Farvel, og ſom en indvortes Følelſe ſagde hende, hun aldrig ſik mere at ſee. Men ogſaa her ſuede Haddet Gift af den Blomſt, hvor Kierlighed ſankede den ſødeſte Honning. Pontdormy forhærdede ſig i at anſee, om ikke Auguſtin, dog i det mindſte Camill, for Ophavsmand til, eller Medſkyldig i Slotsbranden; allerede hans Komme til Pontdormy juſt ſelv ſamme Aften ſyntes ham et Beviis derpaa, og Trudslerne mod Præſteboeligen, ſaavelſom den Fare, Camill herved havde været i, et aftalt Gøgleſpil for at tilhylle Tingens ſande Sammenhæng. Og-

ogsaa meente han, man saaledes bedst kunde forklare deres Held med at standse Mordbrændernes videre Forehavender, da det var letteſt at sætte Grændser for dem, man selv havde udsendt, og saa at sige, havde i Haanden. Er det overalt en sand Anmærkning, at Fornærmeren tilgiver aldrig, da er det tillige en Sandhed, at aldrig er Fornærmerens Had sindrigere, end naar han troer sig i Fare for at finde sig den Fornærmede Tak skyldig.

Midlertid drog uafladelig eet Tab efter det andet op over Camill; ligesom Ludvigs Flugt og Paagribelse havde fordybet den Afgrund, der adskilte ham fra Constance, saaledes blev Ludvigs uformodede Indsættelse i sine forbrudte Rettigheder Anledning til, at han kom længere fra den eneste, med hvem han nu og da havde kundet tale om hende. Det er allerede i Forveien berørt, at saa deelte end Meningerne vare, hvorledes Ludvigs ledige Plads skulde besættes, syntes alle dog enige i, at den under ingen Betingelse kunde gives ham tilbage. Men, medens nogle tænkte paa Republik, andre paa en mindreaarig Konge, under Regentskab, med, eller uden Orleans, atter andre paa en

ny Kongestamme, vare Hoffets Venner enige og virksomme, sik Lametherne, Barnave, André, og Duport, og flere, der hidtil vare blevne ansete for Jacobinerhovdinger, ved hidtil endnu uopdagede Midler og Grunde paa deres Side, stemte ved disse saaledes de syv Committeer, hvem det var overdraget at giøre Forestilling om Ludvigs Flugt og Skiæbne, og efter dem snart den største Part af Nationalforsamlingen, at den Mening, der nys neppe havde tordet vise sig, at Ludvig igien skulde indsættes i sine Rettigheder, snart blev den herskende mellem dem, der skulde bestemme hans Skiebne.

Ikke længe for denne Tidspunkt var Camill af sin Farbroder Augustin bleven indført til Rolands, havde lært at kiende denne magesløse Kone, som siden blev hans Hiertes første Veninde, og var blevet indlemmet i den liden Kreds af ivrige Patrioter, som der overlagde, og forberedede Midlerne, at danne Folket til Republik, inden det skulde giøres dertil; med Augustin bivaanede han disse Samlinger, hvor Condorcet, Brissot, og flere lagde Planen til Ugebladet Republikaneren, der skul-

de bidrage til hiint Formaal, og hvortil Augustin skulde medvirke; heller ikke var der i Camills redelige og troskyldige Siel mindste Tvivl om, at jo — ligesom den republikanske Form var for Frankrig den ypperste, saaledes ogsaa — dette Øieblik var der, da dens Indførelse umuelig kunde slaae feil. Vandt til stedse at ledes af sin Overbeviisning, og aldeles fremmed for alle de egennyttige Betragtninger, der saa ofte aldeles forvandske denne, kunde det ingensinde rinde ham i Tanke, at nogen i Nationalforsamlingen skulde torde fremføre eet Ord mod de Grunde, der i Pethions og Buzots Mund syntes ham saa ugiendrivelige; ingensinde rinde ham i Tanke, at man forsætlig kunde lukke sine Øine, saavel for det meer end tvetydige i Ludvigs og Antoinettes Forhold, som især for den saa gientagne Erfaring, hvorlidet Constitutionen i disse Mennesker kunde vente sig ærlige Venner. Og da nu oven i Kiøbet Brissot i Jacobinerklubben holdt hiin kraftfulde Tale til Republikens Anbefaling, da hvert Ord ikke blot i Tilhørernes Hierter syntes at finde sit Gienlyd, men endog gienklang fra de fierneste Departemen-

ter, hvor den med samme Begiærlighed læstes, som den var hørt i Paris, da den offentlige Stemme med yderste Haanhed syntes at have erklæret sig mod Ludvig og Kongedømmet, kunde der aldrig hos ham engang opkomme Tvivl, at jo Kongedømmets sidste Time var kommet.

Med gandske andre Øine ansaae Renou denne hele Sag. Vel troede han aldeles ikke Hoffet bedre; men derimod havde han ikke blot til Orleanisterne, men og til de øvrige Demagoger slet ikke mere Lid end til Hoffet. Alle stærke og voldsomme Overgange vare ham en Vederstyggelighed, og i Stæden for en Forfatning, hvis Mangler man kiendte, og tildeels vidste Raad imod, at indføre en ny og uprøvet, var i hans Øine at tage Gift for at helbredes for Feber. Hertil kom, at man havde ikke uden Skin og Føie giort ham bange for de øvrige europæiske Monarker, som samtlig maatte føle det elektriske Slag, der kastede Ludvig af Thronen, og som rimelig vilde vove alt for at indsætte ham igien, og med deres hele Magt overvælde Frankrig paa en Tid, da det var aldeles uberedt, og indbyrdes uenigt.

Uagtet han var langt fra, med den høire Sides hæftige Rojalister at troe, at det var Majestetsforbrydelse at undersøge, om Kongens Flugt og efterladte Protest vare strafskyldige, holdt han det dog for det klogeste, at dække et helligt ugiennemtrængeligt Slør over den hele Tildragelse, at binde med Rosenkiæder, hvo der ikke vilde lade sig holde af Jernlænker, og at erholde af Hoffets Egennytte og Klogskab, hvad af dets Frygt og Redelighed forgiæves vilde være at vente. Idelig vare da han og Camill uenige i denne Henseende; men nu indtraf en Begivenhed, som adskilte disse tvende Venner, uden dog at adsplitte deres Venskab.

Det nykongelige Partie i Nationalforsamligen, der ikke kunde dølge sig den almindelige Uyndest, som hvilede over dets Forehavende, at bringe Ludvig tilbage, lod intet Middel uforsøgt for at giennemliste sin Plan. Dets første Haab var, at faae alle dem, af hvem det maatte frygte kraftfulde Indsigelser, paa en behændig Maade til Side af Nationalforsamlingen, medens denne Sag forhandledes; og giorde til den Ende den snedige d'André efter een med

megen Kunst overdreven Skildring af Uroelighederne i Departementerne, det Forslag, at sende de meest yndede Deputerede ud at bilægge disse; men man mærkede Snaren, og den kiække Buzot giorde dette trædske Anslag til intet. Man giorde sig nu den Forestilling, at det vilde lade sig giøre at liste denne Sag igiennem den 14de Julii, Mindefesten efter Bastillens Indtagelse, medens Pariserne over Optog og Parade glemte Fædrelandets Anliggende; men ogsaa dette mislykkedes; ikke blot vare paa denne Dag alle de frygtede Repræsentanter paa deres Post; men den Mængde, der omgav Nationalforsamlingen, havde tillige saa betænkeligt et Udseende, at man saae sig nødsaget at udhale Tiden ved Committeernes Indberetning, og lade Sagen selv henstaae til en beleiligere Dag.

Midlertid gav — som saa ofte har været Tilfældet — just deres svorneste Fiender dem Seiren i Hænde. Hine sindige Republikaneres Anlæg og Fremfærd havde fra Begyndelsen af været de voldsomme Cordeliers meget for kraftløst. Allerede Dagen før Kongens Flugt havde deres Club under Legendres Forsæde udstædet

en hæftig Proclamation, hvori den erklærede sig for lutter Tyranmordere, der alle og hver havde svoret at dræbe de Tyranner, som formastede dem, enten at giøre noget Indbrud paa Grændserne, eller noget Indgreb i Friheden og Constitutionen; og skiøndt Departements Directoriet, hvori Rochefoucault var Præsidenten og Sielen, havde befalet, at denne Proclamations Undertegnere skulde sættes under Tiltale, steeg dog naturligviis ved Kongens strax paafølgende Flugt disses Forvovenhed og Forbittrelse. Især bevægede de under Dantons Anførsel i Jacobinerclubben Himmel og Jord for, at man ikke skulde finde Fayette saa uskyldig, som Lametherne, Barnave, og hans øvrige forhenværende Avindsmænd vilde giøre ham; ogsaa lod de ved Advocaten Robert Jacobinerclubben indbyde til en Petition om den monarkiske Regieringsforms Afskaffelse; men endnu beherskede Fayettisterne, og maaskee Orleanisterne Jacobinerclubben; det forkastedes. Men da nu de forenede Committeers Forehavende begyndte at rygtes, da Giæringen tiltog, og Republikanerne i Jacobinerclubben og andensteds reiste Hovedet, begyndte ogsaa Cordeliererne at faae mere at sige;

indtil Nationalforsamlingen for at tilintetgjøre Virkningen af alle de Forhandlinger, der herom forefaldt i Clubberne, i det Øieblik, da man i Jacobinerclubben havde vedtaget at udnævne Commissarier til at affatte en Petition om Ludvigs Afsættelse, i et Aftenmøde afgiorde Kongens Skiæbne, og erklærede, at ham ikke blot ingen Proces kunde gisres, men at han endog havde at blive i sine forrige Rettigheder. Ved dette Budskab raadvde selv de mindst mistænkelige Talere, som en Revbell og flere, at ophøre med en Modsætning, der fra nu af blev constitutionsstridig. Jacobinerne giorde det; og Camill var mellem dem, der, saa høilig han end misbilligede Nationalforsamlingens Afgiørelse, dog ansaae det for Pligt at ære den; men ikke saa Cordelierne, og mellem dem den hæftige Maximin; allerede forbittret over den Haanhed, hvormed Nationalforsamlingens Magthavere havde afviist een af ham og hans Clubbrødre indgivet Petition, der ønskede, at Ludvigs Skiebne skulde underkastes selve Nationens Afgiørelse; end mere opflammet ved de Ord, hans nuværende Afgud Robespierre i det, han gik ud af Forsamlingen, iod falde: mine Venner! alt

er forloret, Kongen er reddet! ikke afskrækket ved den Modstand, han mødte af Nationalgarden, og den liden Understøttelse, han fandt hos den ellers saa redebonne Mængde, da man til Almeensorgs Tegn vilde have Skuespilhusene lukkede; smiggrede han, som hans Vaabenbrødre, sig med, det endnu skulde lykkes dem at opflamme Folket, og bestemte — Jacobinernes Tilbagetrædelse uagtet — den følgende Dag til at underskrive en Petition imod Ludvigs Gienbringelse paa Thronen. Ogsaa var Maximin mellem dem, der væbnede med Piigkiæppe, hvorpaa declamatoriske Indskrifter vare hæftede, fra Fædrelandets Alter, uden at lade dem afskrække af det høist ringe Tilløb, holdt hæftige Taler til Folket. Men nu indtræf en Begivenhed, der ligesom overskar Knuden, og som man indtil denne Time ligesaalidet veed Sammenhængen med, som Ophavsmanden til. Et Par Uislinge, der i det mindste ikke i contrarevolutionistiske Hensigter havde skiult dem under Fædrelandets Alter, bleve opdagede, fremdragne, og opoffrede, og skaffede derved det kongeligsindede Departement og Municipalitet Anledning til

at lade Martialloven forkynde, den røde Fane udstikke, og væbnet Nationalgarde rykke frem paa Marspladsen, hvor den modtoges med nogle — man har siden paastaaet, selvbestilte — Fornærmelser og Forhaanelser, som berettigede den til at fyre paa Mængden, og anstille, hvad man siden har kaldt Marspladsens Blodbad, samt, hvad endnu var vigtigere, at adsplitte dem, der for Petitionens Skyld vare samlede. Og da Blodfanen blev ved at vaie fra Raadhuset, saalænge til Magthaverne havde giennemdrevet alle deres Planer, havde disse herved saaledes Hals og Haand over alle de misfornøiede, at de ikke fra det Øieblik af vovede at vise dem mere, især da deres Høvdinger, Danton, Camill Desmoulins, Santerre, Freron, og andre bleve strax satte under Tiltale, og for at undgaae denne, frelste dem med Flugt, eller gik i Skiul. Maximin var blandt de sidste; og havde man særdeles ondt Øie til ham, da man kiendelig saae, det ikke var hans og Legendres Skyld, at Nationalgarden fik saa let en Seier. Ogsaa kan man med fuld Feie sige, at den Mistanke, som selv mange af de

ivrige Republikanere havde mod Uroeligheder-nes Formænd, at de stode i Aristokratiets Sold, og vare betalte af det for at skaffe det Anled-ning til at ruste sig med Rædsler, i ingen Maade traf ham; ligesom og et fordobblet Be-viis, at han intet vitterligt Redskab var i Magthavernes Hænder, upaatvivlelig kan fin-des deri, at fra det Øieblik af Camill, som hans Broder, — skiendt maaskee og noget, som den rolandske Kredses Ven — tabte meget af den Tillid, mange af de constitutionelle Rojali-ster, blandt andre Lafayette, fra Begyndelsen af havde hædret ham med.

Men endnu indtraf en anden Ting, som end mere nedsatte Camill i disses Øine, og som egent-lig giorde Ende paa hans Samlevnet med Renou. De Nationalforsamlingens Ledere, som strax efter Kongens Flugt havde forenet sig i Jacobinerclub-ben, men, som imod deres Forventning havde seet, at de ikke vare i Stand til at regiere den, troede, at det i nærværende Øieblik vilde være en let Sag at giøre den til intet. De oprettede derfor en ny Club, som de, ligesom Jacobinernes, kaldte Constitutionens Venner, og hvori paa sex

nær, alle de Repræsentanter, der hidtil havde været af Jacobinerclubben, forenede dem, ja, hvor endog Jacobinernes Præsident og Secretair gik over. Stolte af denne Tilvæxt haabede de nu at kunde giøre Jacobinerclubben reent til intet, deels ved at sende et Ombudsbrev til alle Datterclubber, og indbyde disse, at forene dem med deres, som den sande Constitutionsvenners Club, deels og, ved at nøde de overblevne Jacobinere til, at overlade dem deres Forsamlingssted. Dette havde de endog kyset den hos Jacobinerne da saare betydelige Laclos til at foreslaae Clubben, som efter den store Skilsmisse i Begyndelsen neppe bestod af 30 Medlemmer, og som hvert Øieblik ventede, at Herskerne skulde lade den lukke med Magt. Ikke desmindre vovede dog den brave Kersaint i en meget kraftefuld Tale at bestride dette feige Forslag, og var vor Camill den første og ivrigste til at understøtte Kersaint, hvorpaa Forslaget med Foragt og Uvillie forkastedes; og vedbleve da de frafaldne at holde deres Samlinger i Feuillantinerklosteret, hvorfra Clubben siden fik Navn.

Blandt dem, som her traadde sammen, var, som tilforn er nævnt, Renou een af de første, og blev snart meget betydende. Dette gav Anledning til, at, da hans Boepæl laae meget bequemt, mangfoldige af de ledende Lemmer ofte samledes hos ham, og holdt som et Slags Lønraad, til at forberede, hvad de i Clubben, og tildeels i Nationalforsamlingen, agtede at foretage. Skiøndt nu Camill var meget for beskeden til at være dem herved i mindste Maade i Veien, skiøndt end ydermere ikke blot hans Taknemmelighed og Hengivenhed til Renou, men og hans Retskaffenhed kunde noksom være dem Borgen for, at han ligesaalidet vilde udspeide deres Sammenkomster, var det dog naturligt, at det var mange af dem ubehageligt, at møde, eller vide en erklæret Jacobiner saa nær ved deres Samlingsplads. De lode Renou det forstaae, og han, som intet kiendte til den falske Skaansomhed, der tier med en liden Ubehagelighed, indtil den bliver saa stor, at den ligelidet lader sig dølge, og rette, sagde Camill det reent ud. Denne uden i mindste Maade at miskiende Renou, eller bære mindste Tvivl om

hans uforandrede Venneſind, var ſtrax redebon til at flytte, og da ydermere Maximins Værelſer ſiden hans Undvigelſe ſtode ledige, og for hans Regning, tog Camill ufortøvet hen paa dem, uden at bekymre ſig om, at han dermed beſtyrkede det løbende Rygte, at han havde hiulpet Maximin bort, og beſørget hans Skiul, hvilket han vel ikke havde, men uden Betænkning vedgik, han vilde været redebon til, var han blevet anmodet derom. Ogſaa dette bortfiernede naturligviis mange af hans hidtilværende Venner og Yndere fra ham, de faa undtagne, ſom i Betragtning af hans utrættede og uegennyttige Arbeidſomhed, og udadlelige Forhold, vare billige nok til at tilgive ham hans ufeuillantiſtiſke Meninger.

Endnu havde han Rolands tilbage, ſom var det eneſte Huus, hvor han kom, iſær da Rolands ædle Kone, der havde begyndt med at agte ham for hans politiſke Forhold og Sindelag, alt mere og mere kom til at kiende og ynde hans perſonlige Caracteer, og iſær hans ſtadige, ſtille, og uſvækket brændende Lidenſkab for Conſtance. Dog var endnu ikke det Pie-

blik, da hun blev hans Kierligheds Fortroelige, da han i hende fandt det ypperste, et ulykkelig elskende Hierte kan ønske, en Veninde, der med om Deeltagelse vidste at forsøde dets Lidelser. Hidindtil kiendte hun endnu mere til ham, end han til hende; stedse overværende ved Republikanernes Sammenkomster i hendes Huus, tog hun aldrig umiddelbar Deel i deres Samtaler; dog udmærkede hun ham allerede den Tid sienspynlig, især da alles og især den ærværdige Augustins Vidnesbyrd paa det nøieste stemte overeens med den gode Mening, hun havde fattet om ham. Men kort derpaa vare Rolands personlige Anliggender i Paris til Ende; han reiste hiem, og Camill tabte ogsaa for en Tid denne Forbindelse.

Jacobinerclubben, som han, tilligemed Pethion og Buzot, havde paa ny begyndt flittig at besøge, medens den var under Forfølgelse, og — maaskee i Følge deraf — havde taget en sindig og gavnlig Gang, der ellers var den saa usædvanlig, aabnede snart, for at faae sin fordums Styrke igien, sine Dørre for Hovedstadens, og Frankrigs, og tildeels Europas Vildhoveder, og Blodmænd. Anacharsis Cloots, Proly, Gus-

mann, Rotondo, og flere deslige bleve deres Ledere; Robespierre, der i Farens Dage havde holdt sig til Side, tog sit gamle Herredom deri tilbage, og Camil tabte igien sin Interresse derfor.

Vel kom Maximin under Beskyttelse af den almindelige Amnestie, der ved Constitutionens Antagelse blev bekiendtgiort, kort efter tilbage til Paris; men endnu mere forbittret, deels ved den udstandne Forfølgelse, deels ved det sienspynlige Forræderie, han troede at finde saa mange af Folkegunstens fordums Yndlinge skyldige i, forenede han sig mere end nogensinde med de allervildeste og voldsomste Mennesker, han kunde opspore; og ligesom Camill havde maattet vige for Feuillantinermøder hos Renou, maatte han hos Maximin lade sig fordrive af Cordeliercommitteer. Han flyttede da hen for sig selv, deelte sin Tid mellem sine Forretninger, og Læsning, havde ingen Omgang mere, og fandt sig mellem omtrent otte hundrede tusinde Mennesker fuldkommen ene. Med fordobblet Skarphed følte han nu alle sine Tab, og smerteligere end dem alle, sin el-

elskede Constances; følte tilfulde, ikke blot hvor ubodeligt, men tillige hvor ustridigt og uafhielpeligt dette Tab vilde være. Adelens Afskaffelse, Pontdormy Slots Ødelæggelse, og især Victors Mord maatte naturligviis have givet hendes Faders Forbittrelse tusindfold Styrke; og langt fra at den ny Constitution, saa erkerojalistisk Frihedens Venner end fandt den, skulde kunde bringe ham tilbage, eller forsone ham, kunde man af den Protestation, de udvandrede Prindser havde indsendt derimod, tydelig see deres Vaabenbrødres og Raadgiveres Tanker, ligesom og i selve Frankerig Udvandringerne mere end nogensinde tog til; og at Constance nogensinde skulde forlade sin Fader, eller i hans levende Live komme hiem enten uden ham, eller mod hans Villie, kiendte Camill hende for vel til at torde haabe.

I denne hans Kummer var Camills eneste Trost, den Art af Havblik, Fædrelandet strax efter Constitutionens Antagelse syntes at nyde; for et Øieblik syntes alle Revolutionens Storme at hvile; den almene Jubel over den tilsyneladende Godmodighed og Ærlighed, hvormed Kongen antog Constitutio-

nen, smittede af, selv paa de Mennesker, der efter hans Undvigelse havde været allermeest forbittede mod ham. Jo mere misfornøiede de vare med de fordeelagtigere Kaar, der ved Revisionen vare blevne indsmuglede i Constitutionen, jo snarere troede de, at Kongen og Hoffet maatte være kloge nok til at skiønne derpaa, og indsee, at der ved uredeligt Fremfærd var meget mere at vove, end at vinde; troede, at de nu maatte være tilfreds, siden de burde være det; at Revolutionen nu virkelig var for Alvor fuldbragt og sluttet; og at Lovenes Rige skulde begynde. Leve Nationen! leve Kongen! leve Constitutionen! gienlød i disse glade Dage fra Frankrigs ene Udkant til den anden; ved disse Jubelraab stræbte Camill at neddysse sit martrede Hierte, og at qvæle sin Kummer under den almindelige Fryd.

Ende

paa Fortællingens første Deel.

the deathful scene with joy
Discord, dire parent of tremendous woes,
Surveys exultant.

Broome.